A·S·D

OBSAH 3. ČÍSLA 15. ROČNÍKU - 1983

Jidáš a Petr
Čtěte s námi
epištolu Filemonovi
Pilátova žena
On nakloní srdce
Slibotechna
On vysvobodí svůj lid...
Život ve městech jordánského údolí
Věrnost vyzkoušená v ohni
Proč předčasně stárnout?
Prvních pět let určuje další život dítěte
Martin Luther (3)
Usuzuj, ale neodsuzuj!
Před osmdesáti lety
Zprávy z konferencí

ZNAMENÍ DOBY

MOSTY DOROZUMENIA

(K ROKU KOMUNIKÁCIÍ)

Sprievodným znakom a jedným zo základných predpokladov poznávania a pokroku ľudstva je schopnosť a možnosť vzájomných informácií, stykov a dorozumievania. Cesty a spôsoby, ktoré to umožňujú, označujeme súhrnne slovom komunikácie. Ich výpočet by bol veľmi obsiahly. Spomeňme aspoň na tie najdôležitejšie, ako sú železnice, autostrády, letecké ale i telefónne linky, rozhlas, televízia, filmy. Dnes nám i družice a vesmírne sondy sprostredkúvajú nové poznatky a zážitky. Samozrejme, že sem patria aj knihy, noviny a časopisy, ktoré sú takým širokým riečišťom poznania a zasvätených informácií, že jednotlivec už dávno nie je schopný sledovať a pojať tú lavínu novôt, ktorá sa naň valí.

Jedným z najdôležitejších nástrojov umožňujúcich dorozumenie, odovzdanie a prevzatie informácií, skúseností, vedeckých poznatkov, ale aj najvnútornejších osobných zážitkov, je ľudská reč, jazyk, slovo. Je zbraňou i poéziou. Stáva sa piesňou i tvrdým úderom päste, výkrikom i vzlykom. Dokáže byť neprekonateľnou prekážkou, ale aj mostom, klenúcim sa nad priepasťou odcudzenia. Často je slovo iba bezvýznamným zvukom, či výkrikom úzkosti odrazeným od kamenných múrov neporozumenia. Inokedy nám zaznie ako kúzelná hudba, prebúdzajúca v nás tie nejnežnejšie city, keď našlo súzvučnú strunu v našom srdci.

Ak je ľudská reč len výsledkom chladnej kalkulácie rozumu, logiky a matematickej úvahy, má obvykle svoju váhu, cenu i silu. Ale ak je zároveň a hlavne rečou srdca, má ešte aj svoj vlastný život, je schopná tvoriť, formovať, oživovať, hriať, zapalovať, ba dokonca i kriesiť z mŕtvych. Podľa biblickej zvesti bolo práve také slovo vyrieknuté na počiatku. Stalo sa telom a zdrojom života aj na našej planéte. Človek, koruna stvorenia, dostal do vienka, ako jeden z najvzácnejších Božích darov, schopnosť formovať svoje myšlienky a pocity do slov. Práve týmto spôsobom sa mala prejaviť aj jeho sloboda a schopnosť tvoriť jeho ozvláštnenie od ostatného tvorstva a prírody.

Sloboda ovšem zahrňuje v sebe aj možnosť zneužitia každej schopnosti a daru. Snáď v máloktorej oblasti je také zvodné a ľahké dostať sa na šikmú plochu a skĺznuť do situácie hroziacej katastrofou, ako pri používaní nástroja ľudskej reči — slova. Skutočnosť, že práve na spôsobe, čase a zámere s akým tento nástroj používame, má rozhodujúci vplyv na úroveň dosahovaného výsledku, by nás mala viesť k mimoriadnej ostražitosti pri jeho každodennom používaní.

Kvalita medziľudských vzťahov, priateľstvom a manželstvom začínajúc, cez rodiny, sociálne vrstvy a politické, či náboženské zoskupenia, až po národné a internacionálne spoločenstvá nie je ovplyvňovaná a určovaná len zásobou slov a schopnosťou ich použitia, ale hlavne pravdivosťou toho, čo vyjadrujú, úprimnosťou zámerov, ktoré sledujú, teda morálnymi hodnotami zdroja, z ktorého pochádzajú.

Už si nepamätám, kde a kedy som objavil báseň Blahoslava Koštáka, ktorá vyjadruje naznačené možno o niečo presnejšie a konkrétnejšie.

Keď slová prestanú hrať pýšnu maškarádu
a budú rovnaké od predu i v zadu,
keď zničia zlaté rámy na obrazy
a nad úprimnosťou sa nikto neurazí,
keď...
To snáď skôr blesk nám šľahne do svedomí
a s temným praskotom sa domýšlavosť zlomí.
Keď novinár a básnik, každý v svojom slohu,
neskúsenému nepodrazí nohu,
keď k hrncu dozvieš sa aj to, že tečie,
keď na pluhy kuť budú jazyky i meče,
keď...
To skôr snáď pravda ohňom vzplanie
a príde s nami, podvodníkmi, zúčtovanie.
Ver, je to vážnejšie než slovo na jazyku,
ktoré ti vyklzne z úst silou zvyku,
a nepríjemnejšie než bankrot obchodníka,
ktorý si na poctivý tovar ťažko zvyká.
Vraj potom sa svet zmení v nepoznanie,
keď naši susedia sa dajú na pokánie.
Mne zdá sa pravda ovšem trochu iná,
a v tom sa skrýva naša veľká vina:
Ten príde ľahšie zlobe na príčinu,
kto nemudruje dlho a prizná sa k činu.

Biblická správa o našich rajských prarodičoch ukazuje, že je osudnou chybou, ak sa človek pokúša uniknúť zo zodpovednosti mlčaním, ak sa svoju pravú podobu usiluje zamaskovať nejakým „figovým listím" a výhovorkami sa snaží zvaliť zodpovednosť za dôsledky svojho počínania na iných, ba umlčať aj vlastné svedomie.

Neprekonateľná a rozumom nepochopiteľná Božia láska dokázala riešiť aj takúto situáciu slovom odpustenia a zmierenia v Kristovi, ktorý vzal dobrovoľne na seba ľudskú vinu i trest. On sa stal tým premosťujúcim Slovom, ktoré je schopné preklenúť každú priepasť nielen medzi človekom a človekom, ale aj medzi človekom a Bohom. Tento zdanlivo krehký most unesie aj to najťažšie bremeno ľudskej viny, ak je doprevádzané vyznaním, ľútosťou a odhodlaním viery k novému začiatku.

V. KOHÚT

JIDÁŠ A PETR

H. KNOTT

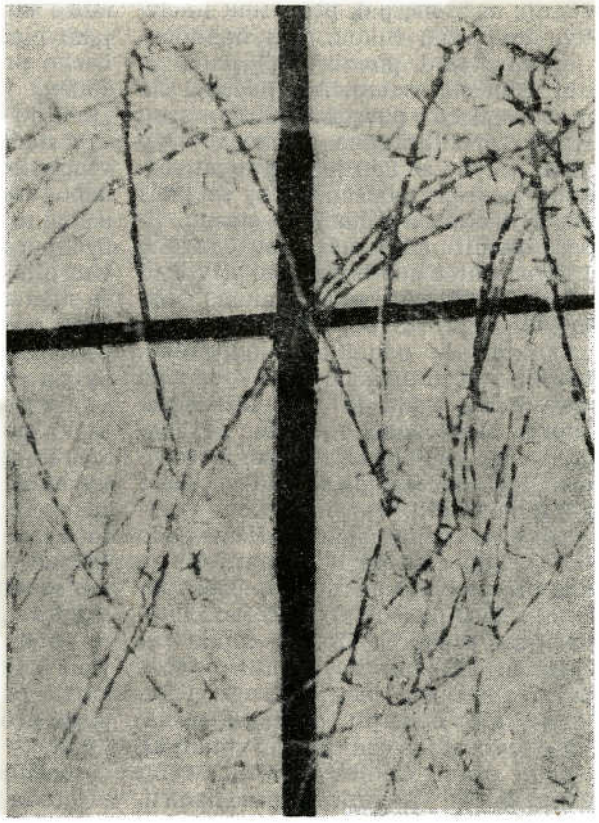

V bibli čteme o smutném konci jednoho z Ježíšových učedníků — Jidáše:

„V těch pak dnech vstal Petr ve shromáždění bratří — bylo tam pohromadě asi sto dvacet lidí — a řekl: „Bratři, muselo se splnit slovo Písma, kde Duch svatý už ústy Davidovými mluvil o Jidášovi, o tom, který na Ježíše přivedl stráže, ačkoli patřil do počtu nás dvanácti, a byl vyvolen ke stejné službě. Z odměny za svůj zlý čin si koupil pole, ale pak se střemhlav zřítil, jeho tělo se roztrhlo a všechny vnitřnosti vyhřezly. Všichni obyvatelé Jeruzaléma se o tom dozvěděli a začali tomu poli říkat Akeldama, to znamená Krvavé pole" (Skut 1,15-19).

Někdo si snad pomyslí, že to není zrovna pěkný text. Co nás ruší, není jen otevřenost, s jakou bible líčí konec Jidášova života, ale ještě něco jiného. Kdo to hovoří k učedníkům a sto dvaceti lidem o konci Jidášova života? Je to apoštol Petr. Nejraději bychom mu položili otázku: „Petře, právě ty nám hovoříš o zrádci Jidášovi? Nebylo by lépe, kdybys raději mlčel? Vždyť i ty jsi zradil svého Pána."

Někdo by mohl říci, že to nebyla zrada, ale spíše zapření. Možná, že bychom našli nějaký rozdíl mezi zapřením a zradou. Ale copak není v určitém smyslu zapření i zradou? Zrada nemusí být vždy jen v tom, že druhého vydáme na smrt. I to, že se ke známému člověku nepřiznáme, že děláme, jako bychom ho neznali, protože situace je nebezpečná, i to může být zrada. Pohnutky mohly být rozdílné. U Jidáše myslíme hned na těch třicet stříbrných, ale přijdeme i na jiné pohnutky. U Petra to byl holý strach o vlastní život.

Proto bychom rádi řekli: „Petře, mlč. Odkud bereš právo hovořit o zrádci Jidášovi? Nebojíš se, že v tomto velkém shromáždění by někdo mohl povstat a říci ti: Petře, nejsi o moc lepší!"

Uvedený příběh ukazuje určitý problém. Jak to máme dělat, když v životě někoho jiného uvidíme hřích? Smíme k tomu něco říci, nebo máme mlčet, protože jsme sami hříšní? To je problém. Máme mlčet? Pán Ježíš nám dává odpověď, ukazuje řešení. Nechce, abychom k hříchu mlčeli, ale říká něco jiného: „Nesuďte, abyste nebyli souzeni." A to je rozdíl. Mám hřích jmenovat pravým jménem a něco proti němu podnikat, i když sám jsem hříšník. Ale nemám právo odsoudit hříšníka. To je Boží věc.

Jidáš a Petr — oba zapřeli svého Pána. Jeden jej vydal nepřátelům, druhý se od něj odvrátil, jako by ho vůbec neznal. Obojí je zlé. Ale jak to, že Petrovi bylo odpuštěno, a Jidášovi ne? Proč ten rozdíl? Pán Ježíš jednou řekl, že všechno, co bychom špatného vykonali proti Synu člověka, může nám být odpuštěno. Proč tedy Jidášovi nebylo odpuštěno? Dopustil se Jidáš horší zrady než Petr? Měl snad horší charakter?

Kdyby naše charakterové nedostatky rozhodovaly o odpuštění, musel bych položit otázku: kdo tedy bude spasen? Vždyť všichni máme charakterové nedostatky, někdo větší, někdo menší.

Pán Ježíš nás však volá takové, jací jsme, se všemi charakterovými nedostatky. To nás od Pána neodloučí. Ale nesmíme zůstat takoví, jací jsme. Pán chce změnit naši povahu.

Nemůžeme říci, že by horší charakter Jidáše znemožnil odpuštění. Byl Jidáš opravdu horší než ostatní učedníci? Lišil se od ostatních? Vzpomeňme na ty dva syny Zebedeovy. Neměli ani odvahu jít za Mistrem, poslali proto svou matku. Ta dokázala Pánu Ježíši říci: „Pane, ty máš sice ještě deset dalších učedníků a ti mají jistě dobré schopnosti, ale moji dva synové jsou přece tak dobří. Dej jim ta nejlepší místa." To bylo vůči ostatním bezohledné. Jidáš nic takového nežádal. Jak často Petr něco řekl, aniž si to rozmyslel. To je také charakterová vada. Jidáš se tak neprojevoval. Petrovi musel Pán Ježíš dokonce říci: „Odejdi ode mne, satane, jsi mi ku pohoršení." To Jidášovi neřekl. Tak velký rozdíl mezi těmito dvěma muži nebyl. Naopak. Když Ježíš při poslední večeři řekl, že ho někdo zradí, jak reagovali učedníci? Řekli si snad: „To bude určitě Jidáš, to by mu bylo podobné?" Ne, každý nejdříve myslel na sebe a ptal se: „Jsem to já, Pane?" Vždyť to mohl udělat každý z nich. Nikdo neukazoval na Jidáše.

Co ho tedy dělilo od odpuštění? Někde přece musela být dělící čára, kterou Jidáš ve svém jednání překročil a která ho oddělila od odpuštění. V čem spočívala ona dělící čára?

Abychom objevili tuto hranici, měli bychom si napřed ujasnit, jak si lidé v době Pána Ježíše představovali Mesiáše. Jaké měl Jidáš představy? Můžeme říct, že ani v mesiánském očekávání se nelišil od ostatních učedníků. Jakého Mesiáše tenkrát očekávali? Takového, který je osvobodí od Římanů a učiní z Izraele velmoc. Vzpomeňme na učedníky, kteří šli do Emauz. Co říkali, když se po zmrtvýchvstání k nim přidružil Pán Ježíš? „My jsme doufali, že on je ten, který vysvobodí Izrael." Jako by říkali: „Zklamali jsme se v něm." To bylo mesiánské očekávání tehdejších učedníků.

Jidáš čekal na okamžik, kdy Pán Ježíš dá povel k povstání. Snad právě proto toužil po penězích. Věděl, že takové povstání něco stojí. Je třeba koupit zbraně. Kdo ví, na co všechno ještě myslel! A najednou nadchází onen velký svátek velikonoc v Jeruzalémě. Ježíš vjíždí do Jeruzaléma na oslici, přesně tak, jak to prorok kdysi předpověděl. Lidé si možná řekli: „Teď přišel ten pravý okamžik. Teď u těchto velikonoc se to stane." Proto všichni volali: „Hosana synu Davidovu, izraelskému králi." To byl také důvod, proč se farizeové a zákoníci tak třásli. Dějiny nám říkají, že dokonce římský místodržitel Pontský Pilát počítal, že se něco bude dít. Ježíš však nic nepodnikal.

Jidáš začal být netrpělivý. „Takhle to přece dál už nemůže jít. Když Je-

žíš nic neudělá, pak převezmu iniciativu do svých rukou. Pak ho donutím, aby sáhl po zbrani." Jistě, za tím vším stál satan. Ale Jidášovi šlo především o povstání. Chtěl svou zradou přinutit Pána Ježíše, aby bojoval. Kdyby se Pán Ježíš k tomu rozhodl, jsem přesvědčen, že by se Jidáš postavil okamžitě na jeho stranu. Jidáš odmítl dále následovat svého Mistra. Chtěl mít bojujícího a vítězícího Mesiáše. Ale ukřižovaného Ježíše? To naprosto odmítal. Tady je ta mez, která ho oddělila od odpuštění. Ostatní učedníci smýšleli podobně jako Jidáš. I jim to bylo těžké přijmouti ukřižovaného Ježíše, ale nakonec ho přijali. Nakonec porozuměli, oč vlastně jde. Proto se Pánu Ježíši poklonili.

Jestliže odmítneme ukřižovaného Ježíše, kdo nám dá odpuštění? To je ona hranice, to je důvod, proč nemohlo být Jidášovi odpuštěno. Litoval Jidáš svého činu? Ano, a jak! Šel zpět do chrámu, aby vrátil peníze. Svým způsobem měl také rád Pána Ježíše, ale byla to sobecká láska, soustřeďoval se na vlastní plány a vlastní přání. Chtěl za každou cenu Pána Ježíše zachránit před smrtí. Nechtěl, aby Pán Ježíš zemřel, vždyt měl uskutečnit jeho sny a přání.

Petr chtěl jednou také zabránit smrti Pána Ježíše. Když Ježíš hovořil o své smrti, říkal mu: „Pane, to se ti nesmí stát." Ale Petr nesledoval vlastní cíle.

Jidáš litoval. Když vracel peníze, volal: Vemte si je, já už je nepotřebuji. Všechny mé sny se zhroutily. Nic mi už nezůstává. Ale i jeho pokání bylo zaměřeno sobecky. Projevuje se v něm soucit se sebou samým, zklamání, že se neuskutečnily jeho plány. Když někdo jednou odmítne ukřižovaného Ježíše, klesá hlouběji a hlouběji. Všechno, co ještě dělá, může sice vypadat na první pohled jako pozitivní, ale má to v sobě sobecké prvky. Nakonec mu nic nezůstane, jenom ono „Akeldama" — „pole krve".

V tomto smyslu je Jidáš symbolem všech, kteří od počátku světa zapírali nebo zrazovali Ježíše. Začalo to už u Kaina. Vžijme se do situace, že bychom měli možnost tehdy pozorovat oltáře Abela a Kaina, který by se nám více líbil? Určitě ten Kainův. Byly na něm ty nejkrásnější plody, nejhezčí ovoce. Možná, že na oltáři byly i nádherné květy. A co bylo na oltáři Abela? Ležel tam jen beránek, který měl proříznuté hrdlo, jeho krev stékala po oltáři. To jistě nebyl hezký obraz. A přece to byla oběť, která symbolizovala oběť Mesiáše, bylo to vyznání víry v Ježíše Krista. Ta krásná Kainova oběť — to byl počátek snahy získat ospravedlnění ze skutků. „Pane, to já jsem obdělával tu půdu, j á jsem pracoval, j á jsem i sklízel a přinesl ti to nejkrásnější ovoce. Podívej, co všechno jsem pro tebe vykonal. Ty nemůžeš jinak, ty mi musíš být milostiv." Tady začíná snaha dosáhnout spasení vlastním úsilím.

Snaha získat ospravedlnění ze skutků není nic jiného než odmítání Ukřižovaného. To nebylo jen za Kaina. To je i dnes. Jestliže se nějakým způsobem pokoušíš dosáhnout spasení svými skutky, ať zachováváním přikázání nebo něčím jiným, pak je to nakonec odmítnutí ukřižovaného Ježíše. A jaké důsledky mělo to první odmítnutí Ukřižovaného? Svět se stal „Akeldama" — polem krve. Země musela vsát krev prvního mučedníka. A od té doby, od tohoto prvního odmítnutí, se velmi často setkáváme s odmítáním Ježíše. Není tedy divu, že tento svět se stal obrovským „Akeldama", jediným krvavým polem, na kterém už položily život miliony nevinných lidí. Každý z nás se musí rozhodnout, kterou cestou chce jít. Přijmeme ukřižovaného Spasitele, nebo jej zavrhneme? Rozhodneme se pro Golgotu, nebo Akeldama?

I my věřící jsme opravdu v nebezpečí, že odmítneme Ukřižovaného. To by nás nemělo šokovat, ale spíše varovat a vést k zamyšlení. Na čem jsme postavili jistotu svého spasení? Na příslušnosti k církvi, na vlastní dobrotě, na osobním úsilí a snaze co nejpřesněji plnit všechny Boží požadavky a přikázání? To všechno je pouze snaha získat spasení vlastním úsilím a vlastními zásluhami, v posledku odmítnutí Ježíše Krista, snaha obejít se bez něj. Neznamená to však, že bychom měli přestat respektovat Boží zákon a neřídit se jeho vůlí. Vždyť Bůh od nás právem očekává osobní angažovanost nebo jak to vyjádřil apoštol, důsledné vedení „boje víry". Spasení si však ničím nemůžeme zasloužit. Jestliže něco konáš proto, aby sis zasloužil spasení, pak raději přestaň, nemá to smysl. Pán očekává, že motivací našich činů bude vděčnost za jeho lásku a nezměrný dar milosti. To je ta pravá pohnutka.

Možná namítnete, že jste se už dávno rozhodli. Nezapomeňte, že se vlastně rozhodujeme každý den. I Jidáš se kdysi rozhodl pro Krista. Po jeho boku byl ochotný bojovat proti Římanům a přinášet třeba oběti. Ale přijmout pokořeného, ukřižovaného Ježíše — to odmítl. Petr smýšlel původně jako Jidáš, ale nakonec pochopil Boží moc, projevenou v kříži. Proto se před Ježíšem sklonil, proto mu bylo odpuštěno.

Prosím Pána, aby vám dal sílu správně se rozhodnout a přijmout Pána Ježíše cele, abyste zakusili, že v kříži se projevuje Boží moc.

ČTĚTE S NÁMI epištolu Filemonovi

Poselství mezi řádky

Většina lidí nerada dopisy píše, ale ráda je dostává. Některé dopisy obsahují nedobré zprávy, z těch pak radost nemáme. Jiné dopisy vzbuzují dokonce nejistotu a zvědavost. Zdá se, jako by něco „šeptaly" mezi řádky, jako by něco naznačovaly a neříkaly všechno, co chtějí říct. Obratní pisatelé tento prvek mistrně využívají, aby zapůsobili na čtenáře. My ostatní při čtení dopisů jen žasneme.

Podobné dopisy se na světě objevily už dávno. Pomysleme třeba na jediný, opravdu soukromý dopis, zařazený do bible — na list Filemonovi. Písmo uchovává mezi svými deskami celou řadu dopisů, většinou jim uctivě říkáme „epištoly". Jsou to oficiální dopisy církvi, sborům a kazatelům evangelia. Dopis Filemonovi je ovšem úplně jiný. Je to ryze soukromé poselství člověka, který se stal nejznámějším spisovatelem všech dob, aniž to zamýšlel. V době, kdy napsal tento dopis, čekal jako vězeň v římském žaláři na rozhodnutí mocného impéria. Škoda, že dnes tak málo lidí čte a ještě méně rozumí tomuto jedinečnému kratičkému dopisu. Říká mnoho svými řádky, ale mnohé také mezi řádky. Velmi rád bych věděl, co si asi Filemon myslel, když je četl poprvé.

Dopis začíná srdečně. Všichni máme radost, když nás přítel vyrozumí, že se za nás pravidelně modlí. Ještě větší radost míváme, když někdo vděčně připomíná naši snahu pomáhat jiným lidem. Pavel byl k Filemonovi pozorný.

Teprve uprostřed dopisu prozradil, proč vlastně dopis psal. K velkému překvapení Filemona jmenuje hlavní postavu nepříjemné události, ke které došlo v domě adresáta před několika týdny a která přinutila Filemona sáhnout až na dno schopnosti milovat člověka. Jak na něj asi působilo, když v Pavlově dopise četl jméno onoho uprchlého otroka a zloděje? Co je Pavlovi do toho? Navíc doručitel dopisu (pravděpodobně čekal v bráně domu, kde dopis předal jinému otroku) byl zřejmě samotný Onezimus. Onezimus — ironií situace je i to, že jeho jméno znamená „Užitečný" — ukradl z Filemonovy pokladny značný obnos a bez vědomí svého pána odcestoval do hlavního města říše. Nyní je zpátky s dopisem od apoštola Pavla.

Dokážu si představit, jak asi Filemon překvapeně mumlal: „Podívejme se! Nakonec psal to Pavel a jemu dlužím všechno. Chudák stařec, je pořád v tom římském vězení. Jak se s ním ten zloděj Onezimus mohl setkat? Přečtu si to ještě jednou."

„Ačkoli bych ti mohl v Kristu směle nařídit, co máš dělat, pro lásku

raději prosím, já Pavel, vyslanec a nyní i vězeň Krista Ježíše. Prosím tě za svého syna, kterému jsem dal život ve vězení, Onezima, který ti před časem způsobil škodu, ale nyní je tobě i mně k užitku."

Za dopisem se skrývá podivuhodný příběh. Zběhlý otrok se v Římě pravděpodobně dostal mezi lidi, kteří znali Pavla. Došlo k setkání, které přivedlo Onezima k prožitku obrácení. Něco podobného mu Filemon nedokázal nabídnout nebo k tomu ve svém domě nevytvořil příhodné prostředí a podmínky. Pavel nyní Onezima představuje jako „užitečného", poprvé žijícího shodně se svým jménem. Protože se Pavel stal jeho duchovním otcem, napsal Filemonovi přímluvný dopis. Měl k tomu pádné důvody, vždyť tehdy byli zběhlí otroci většinou popravováni ukřižováním.

Nedlouho před příchodem Onezima do hlavního města říše, došlo v Římě k hroznému masakru otroků. Pouze úpadková společnost mohla dopustit takové řádění. Senátora Pedania Secunda zavraždil jeho otrok, protože se nechtěl dělit se svým pánem o lásku spoluotrokyně. Císař Nero rozhodl, že za trest a pro výstrahu budou popraveni všichni Pedaniovi otroci s manželkami i dětmi, celkem 400 lidí. Před zraky celého města bylo pobito 399 nevinných lidí. Není divu, že se Pavel za Onezima přimlouval.

Filemon četl dále: „Posílám ti ho zpět, je mi drahý jako mé vlastní srdce. Chtěl jsem si ho nechat u sebe, aby mi ve vězení, kde jsem pro evangelium, sloužil místo tebe, avšak bez tvého souhlasu jsem nechtěl nic udělat, aby tvá dobrota nebyla jakoby vynucená, nýbrž aby byla dobrovolná."

Takt a zdvořilost, s jakou apoštol dopis napsal, nás udivuje. Nečteme tu autoritativní příkaz muže, kterého bychom měli právem pokládat za čelného představitele církve. Naopak, sledujeme zdůvodněnou a rozumnou žádost člověka, který miluje jiné a jedná s ostatními jako se sobě rovnými.

A nyní se Filemon dostává k vyvrcholení: „Snad proto byl na čas od tebe odloučen, abys ho měl navěky — ne už jako otroka, nýbrž mnohem více než otroka: Jako milovaného bratra. Když se jím stal mně, oč více jím bude tobě před lidmi i před Pánem. Jsme-li tedy spolu spojeni, přijmi ho k sobě jako mne. Jestliže ti způsobil nějakou škodu nebo je ti něco dlužen, připiš to na můj účet. Já Pavel píšu vlastní rukou: já to nahradím. Nechci ti přitom říkat, že ty mi dlužíš více; sám sebe."

Pavel naznačuje, že Pán použil Onezimův útěk k něčemu vyššímu. Boží prozřetelnost dovedla zběhlého otroka k Pavlovi, aby se stal křesťanem a tím také bratrem Filemona a všech ostatních křesťanů. A pokud jde o krádež, kterou Pavel naznačuje, slibuje, že sám všechno nahradí, i když toho asi nebylo zapotřebí. Znal velmi dobře laskavost a dobrosrdečnost Filemona.

Před závěrečnými pozdravy oznamuje něco, co muselo adresáta příjemně rozechvět. Naznačuje, že zřejmě bude brzy propuštěn. Ale ještě více, Pavel sděluje, že Filemona opět brzy navštíví. Filemon mohl s radostí číst: „Zároveň tě prosím, abys mi připravil ubytování. Mám naději, že pro vaše modlitby vám budu vrácen."

Až přijde, bude se samozřejmě ptát po Onezimovi. Určitě očekává, že jej uvidí živého, zdravého a přijatého jako bratra v Kristu.

Bible neříká, zda Filemon splnil, oč jej Pavel žádal, ale uchování dopisu a příznivá zmínka o Onezimovi v pozdějším dopise věřícím v Kolosách (Kol 4,9), to všechno nasvědčuje, že letitý apoštol dosáhl dalšího vítězství.

Co říká dopis dnes nám? Martin Luther napsal: „Po mém soudu jsme všichni Božími Onezimy." Všichni jsme zběhlými služebníky svého Pána. Jakmile však přijdeme ke Kristu, vezme všechny naše viny na sebe. Golgota smazala naše hříchy u Boha a udělila nám milost. „Jediný čin spravedlnosti přinesl všem ospravedlnění a život" (Řím 5,18). V Kristu se nám nabízí nový vztah k Bohu. Podobně jako se stal Onezimus opravdu užitečným, můžeme být i my užiteční v Boží službě. Pavlova přímluva za Onezima je obrazem Kristovy přímluvné služby za nás.

Dostávat dopisy, to je příjemné, ale z tohoto starého dopisu, který nechal Pán napsat pro každého z nás, může dostat celý náš život nový smysl. Zamysli se nad základním Božím poselstvím, které nese dopis Filemonovi a uvědom si, že „mezi řádky" žádá za tebe někdo vyšší než apoštol Pavel, a že žádá toho, který sedí na trůnu vesmíru: „Přijmi ho k sobě, jako mne. Jestliže ti způsobil nějakou škodu, nebo je ti něco dlužen, připiš to na můj účet."

-kn-

BIBLICKÉ POSTAVY 22

Pilátova žena

„Když seděl na soudné stolici, poslala k němu jeho žena se vzkazem: Nezačínej si nic s tím spravedlivým! Dnes mě kvůli němu pronásledovaly zlé sny" (Mat 27,19). Pouze jeden z čtyř pisatelů evangelií se zmínil o manželce Pontského Piláta, římského místodržitele v Judsku od roku 26 po Kr., tedy v době veřejného působení Pána Ježíše Krista. Písmo svaté neuvádí její jméno, ale raná křesťanská tradice tvrdí, že se jmenovala Klaudia Prokula, což nasvědčuje, že patřila k slavnému rodu Klaudiovců. Jediný verš o dvaceti pěti slovech ji představuje jako ženu pevného přesvědčení, se smyslem pro posouzení spravedlnosti a bezpráví.

Je pravděpodobné, že se zajímala o náboženství a víru národa, který ve jménu římského císaře spravoval její manžel. Tradice také tvrdí, že byla proselytkou brány, což znamená, že ačkoli původem pohanka, zachovávala některá přikázání a náležela do vnějšího kruhu izraelské náboženské pospolitosti. Je-li tomu tak, pak patřila k oněm Římankám, jejichž touha po pravém Bohu byla tak silná, že se připojily k tomu nejlepšímu, co tu bylo, dokud ještě Syn Boží nebyl zjeven světu. Ačkoli většinu času trávila v paláci v Cezareji Filipově při moři, je pravděpodobné, že zaslechla řeč o novém proroku. Nyní o židovské velikonoční slavnosti je se svým manželem v Jeruzalémě a bydlí v Herodesově paláci. Za svého pobytu zde může vidět a slyšet, že se tento prorok liší od jiných židů, že nemá v sobě nic demagogického a agresivního a je dokonce možné, že někdo z tlumočníků u dvora ji seznámil s některými Ježíšovými výroky, které ji přesvědčily, že není zločincem.

Její manžel, Pilát, byl časně ráno probuzen delegací vedoucích židů, kteří se naléhavě dožadovali rychlého soudního procesu v bezodkladném případu. Jeho manželka se asi probudila současně nebo dokonce ještě dříve následkem zlého snu, ve kterém mnoho trpěla. V tomto snu prožívala strach o proroka, jehož

jméno možná znala a kterého nyní vedou před jejího manžela jako obžalovaného. Možná, že trpěla úzkostí o svého manžela, který se ocitl v krajní situaci, že poskvrní své ruce krví nevinného člověka a že se mu nikdy nepodaří vinu smýt. Učinila proto, co mohla. Poslala k němu posla s varovným poselstvím: „Nezačínej si nic s tím spravedlivým! Dnes mě kvůli němu pronásledovaly zlé sny." Ježíše, kterého chtěli židé zabít, nazvala spravedlivým. Když pak byl po delších procedurách vynesen rozsudek smrti, slyšíme Piláta, jak opakuje její výrok: „Čist jsem od krve spravedlivého tohoto."

Zdá se, že Klaudiino rozhodnutí s odvoláním na sen ji dovedlo k hlubokému přesvědčení, že Ježíš je nevinný člověk a že její manžel přivolá neštěstí, jestli svou autoritou přispěje k jeho záhubě.

Měla pravdu. Pokud jde o Piláta, víme, že se po Ježíšově smrti dopustil násilnosti na Samařanech. Jakýsi samařský dobrodruh Samařanům sliboval, že je dovede na hoře Garizim k místu, kde Mojžíš kdysi uschoval posvátné předměty. Lid se shromáždil a pro jistotu, kdyby jim chtěl někdo v cestě bránit, měli i zbraně. Pilát se to dověděl. Pokládal celou akci za vzpouru, proto nechal průvod rozprášit, mnoho lidí pobít a řadu dalších uvěznil. Samařané si na Piláta stěžovali u Vitellia, římského místodržitele v Sýrii, který býval dříve konzulem v Římě. Pilát byl na jeho pokyn předvolán do Říma, aby se zodpovídal ze své činnosti. Caligula, nástupce císaře Tiberia, vypověděl Piláta do Galie, kde údajně spáchal sebevraždu.

Prvokřesťanská tradice o Pilátově manželce říká, že se stala křesťankou. Snad přežila svého manžela. Nic jistého o ní nevíme. Jedno však víme, a to je pro nás naučením. Pilátova žena je typem ženy—manželky, která není o z v ě n o u svého manžela, ale spíše b u d í k e m jeho svědomí — varuje před poskvrněním rukou a svědomí. Je ženou, která cítí odpovědnost za svého bližního, chce uchránit od hříchu a zneuctění Boha a od věčné záhuby.

J. MARCOLLA

„On nakloní srdce . ."

PLÁN, KTERÝ SE NEZMĚNIL (3)

Studujeme knihu proroka Malachiáše. Vybrali jsme ji především pro aktuální sdělení poslední kapitoly: „Hle, posílám k vám proroka Elijáše, dříve než přijde den Hospodinův veliký a hrozný. On nakloní srdce otců k synům a srdce synů k otcům" (Mal 4,5.6).

Věřící člověk se dívá na rodinu a manželství jako na místo příslibů krásy, porozumění, možností a naplnění. Bývá proto někdy nazýván zastaralým, snílkem... A křesťan zde opravdu stojí v nebezpečí velkého zklamání. Zvláště tehdy, když si neuvědomuje, že každá láska nese riziko, že nemusí vždy najít odezvu. Křesťan se velmi mýlí i tehdy, když zapomíná, že také rodina je jedním z bojišť mezi sobectvím a láskou, mezi pýchou a službou, mezi Kristem a satanem. Jako se kdysi anděl — Světlonoš — pokoušel škrtnout některá hesla slovníku nebeského dorozumívání — lásku, důvěru, spravedlnost — snaží se o to dodnes. A zvláště v rodině.

Posláním rodiny je předávání a rozšíření života — a lásky. Také lásky? Ještě dnes? — Odpověď je jednoduchá: Ano, protože Bůh své plány nemění. Ještě dnes je domov krbem, ohněm, který hřeje, který zároveň potřebuje být živen a udržován.

Oheň nezapalují pro sebe vzájemně jen muž a žena. Pochodeň života, lásky a světla předávají rodiče svým dětem. Jak k tomu dojde?

Respektuješ-li Boha jako svého stvořitele, chápeš a přijímáš odpovědnost za dítě, které má málo let a málo zkušeností, jako za „dědictví od Boha" (Žalm 127,5).

Bůh ti dává někoho malého a slabého a taky hodně nedokonalého. Ten maličký má tvář podobnou tobě. Zdědil po tobě asi hodně slabostí a vad. Zato ty máš v něm Hospodinovo dědictví, můžeš v něm najít obraz Boha, kterého jsi sám dosud neviděl. (To není opovážlivé tvrzení. Vždyť Kristus řekl, že v těch nejmenších — věkem, zkušenostmi i vírou — nás potkává on sám. Mat 25,31-46).

To všechno je krásné. Přece však prorok Malachiáš v proroctví o Kristově návratu musí psát o rodičích a dětech, kteří mají k sobě daleko. Místo přirozeného silného pouta mezi synem a otcem je vtlučen klín. Co je tím klínem?

Představme si dítě, které dostane od maminky „nářez". Za několik minut ale už zase přiběhne a se strachem v očích chytne maminku kolem kolen (protože ještě příliš od země nevyrostlo). A cítí se úplně bezpečně. Schovalo se před nebezpečím u toho, kdo je před chvílí trestal.

Může být trest překážkou důvěry mezi rodiči a dětmi? Ne, trest sám o sobě nepředstavuje ten rozrážející klín.

Jestliže takový klín u nás v rodině je, vezměme ho jednou ve svém pokojíku, za zavřenými dveřmi (Mat 6,6) v klidu do dlaní. Sepněme ruce a ukažme ho nebeskému Otci. Sáhněte si na povrch klínu. Je hladký jako naše naučené konvenční chování; proto tak snadno vklouzl mezi nás a děti, které opovrhují vším naučeným a navyklým. Nebo nahmatáme klín drsný jako naše neochota odpustit. Takový klín je těžké vytáhnout. A možná jsme si na to všechno už tak zvykli, že nám nepochopení, neschopnost skutečně se dorozumět ani nevadí (jako by takový klín lhostejnosti nakonec tlumil nárazy!). I takový klín je třeba vyrazit.

Prožít něco takového, to vyžaduje dost odvahy k velkému dobrodružství víry. Ale nedivte se tomu (1 Petr 4,12), domov je zahradou Eden, kde je každý vyzkoušen.

Nepokládejme svou vlastní nedůvěru, neochotu, neschopnost oslovit druhého za malicherný nedostatek. Raději opomeňme, vynechme, dovolme si nestačit cokoli jiného, jen nedovolme, aby nám cesty k druhým zarostly, aby se zase vytvořily klíny mezi srdci. Některé dobře vybavené, odvážné a zkušené armády byly poraženy proto, že jejich vůdcové podceněli mráz. Členové rodiny mohou mít předpoklady ke zdravému vývoji, děti mohou být nadané, byt dobře zařízen, jediná věc může být podceněna: nedostatek tepla, nebezpečí mrazu. — Dům byl krásně zařízen, ale neměli čím topit. — Prohry armád v zimě bývaly totální.

V rodině jsme jako provazolezci. Jsme obratní a jdeme po provaze zdánlivě bezpečně. Když se však setkáme s druhým člověkem, střetneme se a pravděpodobně spadneme. Pro ty, kteří se necítí dost suverénní, se dole napíná síť. Provazochodci, kteří nespoléhali jen na sebe, se v případě pádu zachrání v síti. A co víc. Určitě se skutálejí doprostřed sítě jeden k druhému. — Lidé ne zcela suverénní na provazu života zvou do svého domova Krista — napínají tak síť, ve které se po střetnutí zase najdou.

Nezapomeňte, že i váš domov je místem, kde se dokazuje Boží charakter lásky, konstanta, kterou by satan tak rád škrtl ze všech rovnic vesmíru. Nezapomeňte, prosím, na to a chcete-li, aby váš domov byl místem vítězství Boží lásky, dopřejte si to nejpřepychovější zařízení — Boží přítomnost.

-pš-

POSTŘEHY / *ze života* 3

SLIBOTECHNA

Měl jsem známého, který byl automechanikem. Šikovný člověk. Jak se jmenoval? To je jedno, ale já jsem ho pojmenoval „slibotechna". Proč? Hned to vysvětlím.

Potřeboval jsem určité součástky k autu, které on měl. Zašel jsem za ním s prosbou, jestli by mi je prodal. Souhlasil, že mi je prodá, ale ať si přijdu zítra.

Přišel jsem druhý den a po určitém vymlouvání věc odročil ještě o dva dny. Byl jsem zklamán. Nutně jsem ty věci potřeboval, abych mohl dát auto do provozu a nikde jinde jsem je nemohl sehnat.

Takových bezvýsledných návštěv jsem u něj vykonal mnoho. Bylo mi těžko, ale potřeba součástek mne vedla k trpělivosti. Připadalo mi, že si ze mne dělá legraci, protože je pánem situace. Ale pak se situace obrátila. Tento povedený známý přišel za mnou, že by potřeboval v něčem pomoci. A že si mohu přijít pro ty věci, které jsem na něm chtěl. Ale jen abych mu rychle udělal to, co ode mne potřebuje. Slíbil jsem. Když jsem konečně vlastnil žádané součástky, ozvalo se ve mně moje já, které se chtělo revanžovat „výchovnou pomstou". „Když tě tak dlouho vodil za nos, ukaž mu, jak je nepříjemné stále někoho prosit." A teprve když jsem se dozvěděl, že nejsem první, kdo se musel takto doprošovat, chtěl jsem se pomstít. Ať si počká. Ale pak jsem si uvědomil, že můj známý nevěří v Boha, o mně však ví, že jsem věřící. On je známý svým slibováním a já prý jsem známý tím, že věřím v Boha. Jeho jméno ve společnosti kamarádů bylo vyslovováno skoro vždy s posměchem. Poznal jsem dosah jeho nečestného jednání. Ostuda jeho chování dopadala až na jeho rodiče. A tehdy jsem s Boží pomocí pokořil své „já" a vyhověl jsem okamžitě jeho žádosti a slib splnil. Svým jednáním jsem mu chtěl dát příklad, že křesťané se snaží dodržet slib, který dají, vždyť je k tomu vybízí Písmo: „Co slíbíš, to splň! Lépe je, když neslibuješ, než když slíbíš a nesplníš" (Kaz 5,4.5). Jsou si vědomi, že kromě občanského jména nesou také jméno Boží. Křesťan, neboli následovník Krista, to je zodpovědné postavení. Když někomu něco slíbí, musí si být vědom, že přijal zodpovědnost a podle svého chování dělá dobré nebo špatné jméno nejen sobě a rodině, ale také církvi a především svému nebeskému Otci. Křesťan má zde na zemi nejen slovem, ale i svým životem posvěcovat Boží jméno (Mat 6,9).

PETR KOBIELA

„ON VYSVOBODÍ LID SVŮJ OD HŘÍCHŮ JEJICH"

Bůh jako Stvořitel a Vládce všeho se zjevuje a představuje různými způsoby. Apoštol Pavel napsal, že „jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle" (Řím 1,20). V důmyslném uspořádání vesmíru a přírody se ukazuje jeho moudrost a spravedlnost. To potvrdil i slavný vědec a filozof Pascal, když řekl: „Kdo pozoruje přírodu jen povrchně, lehko se ztratí v její nekonečnosti. Kdo však její divy zkoumá hlouběji, je na cestě k Bohu, který je Pánem světa."

Již v minulém článku jsme uvedli, že Bůh jako Stvořitel vložil do všeho stvořeného své zákony, které jsou zárukou pořádku a souladu. Jestliže jsou nějakým zásahem porušeny, následuje chaos, katastrofa a smrt.

Oblasti matematiky, fyziky, chemie a dalších přírodních věd jsou učebnice, v nichž poznáváme zákony, které Bůh vložil do svého stvořitelského díla. Všechno podřídil svým zákonům a člověk — jako koruna stvoření — je odhaluje. Rozumem je poznáváme a formulujeme do vět a pouček. Sami jsme s nimi mechanicky spjati, tak jako i ostatní tvorstvo.

Vedle všeobecně platných přírodních zákonů je zde ještě mravní zákon, který Bůh určil výhradně pro člověka. A tomuto zákonu není člověk podřízen — jako ostatní stvoření přírodním zákonům, ale mravní zákon Bůh člověku pouze oznámil a jako Tvůrce a Pán očekává jeho plnění. Přitom si však přeje, aby se to dělo dobrovolně a z lásky. Protože je člověk jako koruna stvoření vybaven rozumem, počítá Bůh s jeho aktivitou. Vždyť je obdarován svobodnou

vůlí, a tak se může rozhodnout, zda uposlechne, nebo neuposlechne.

„Bůh dal člověku zákon jako nezbytnou podmínku samé jeho existence. Člověk náleží do oblasti Boží vlády a není vlády bez zákonů. Bůh mohl stvořit člověka, který by neměl sílu přestoupit jeho zákon... Člověk by pak nebyl svobodnou bytostí, nýbrž pouhým automatem. Bez možnosti svobodné volby by jeho poslušnost nebyla dobrovolná, ale vynucená. Jeho povaha by se nemohla vyvíjet... Bylo by to nedůstojné člověka jako inteligentní bytosti" (E. G. Witheová: PP 24.25).

CO JE BOŽÍ MRAVNÍ ZÁKON?

Jako my lidé formulujeme přírodní zákony do pouček a vět, abychom si je zapamatovali a lépe je pochopili, tak i Bůh nám předložil mravní zákon ve zcela konkrétní podobě — v desateru přikázání. Jako přírodní zákony se nemění a jsou stále platné, tak i desatero je dodnes naléhavé a moderní. V několika stručných větách postihuje celou oblast mravního a náboženského života.

Někteří odmítají jakékoli náboženství a zavrhují všechno, co s náboženstvím souvisí. Desatero Božích přikázání kladou do jedné roviny s kultickými předpisy starých národů. Jak hluboce se ovšem mýlí! Svým postojem dávají najevo, že ani v nejmenším nepochopili jeho podstatu a smysl.

V úvodu k deseti přikázáním se Bůh představuje jako věčný, jsoucí a nestvořený zdroj a udržovatel všeho. Jako takový má plné právo vyžadovat pro sebe nejvyšší úctu. Proto v prvním přikázání žádá: „Nebudeš mít jiných bohů přede mnou."

Druhé přikázání zapovídá uctívání pravého Boha obrazy nebo napodobeninami: „Nezobrazíš si Boha zpodobením ničeho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit."

Třetí přikázání varuje před lehkovážným a nerozvážným užíváním Božího jména, které má být vždy vyslovováno s úctou.

Ve čtvrtém přikázání se Bůh představuje jako Stvořitel a připomíná, co ustanovil již při stvoření: vyžaduje zachovávání soboty, která je věčnou památkou jeho tvůrčího díla.

V prvních čtyřech přikázáních jsou obsaženy Boží požadavky určující vztah člověka k Bohu. Pátým přikázáním jsou v Božím zákonu uvedeny povinnosti, které má člověk ke svým bližním. Šest posledních přikázání proklamuje stěžejní zásady mezilidských vztahů a společenského života vůbec.

Páté přikázání vyžaduje úctu a lásku k rodičům a autoritám vůbec. Šesté je ochranou před všemi činy, které jiným ukracují život — ať už je to vražda nebo jen nenávist, pomsta a sobecké zanedbávání pomoci potřebným. Sedmé přikázání zadržuje vlny hříchu rozbíjející manželské štěstí a rodinnou pohodu. Vede k čistotě skutků, myšlení i cítění. Osmé přikázání zapovídá krádež, loupež a dobyvačné války. Vyžaduje naprostou poctivost i v nejmenších věcech denního života.

„Nepromluvíš proti bližnímu svému křivého svědectví" — to je přikázání deváté, které varuje před jakýmkoli pokusem poškodit nebo oklamat bližního — třeba jen zkreslením zpráv a lží. A poslední přikázání je namířeno proti kořenům všech hříchů. Zakazuje všechna hříšná přání přivlastnit si něco, co patří jinému. Za hřích označuje všechny touhy a žádosti, které by mohly vést k nesprávnému jednání.

Desatero v plném znění zaznamenala bible v 2 Moj 20,1-17.

Svým obsahem a zaměřením je desatero dokladem toho, jak velký zájem má Bůh o šťastný a plný život každého z nás. Když se zamyslíme nad hloubkou posledních šesti přikázání, musíme žasnout, jak bezprostřední pozornost věnuje člověku. Celý mravní zákon dosvědčuje, jak vysoké cíle určil Bůh lidskému životu a jaké jsou možnosti jeho mravního vzrůstu a zdokonalení.

K ČEMU JE BOŽÍ ZÁKON A NA CO NESTAČÍ?

V předcházejících dvou článcích jsme věnovali pozornost otázce:

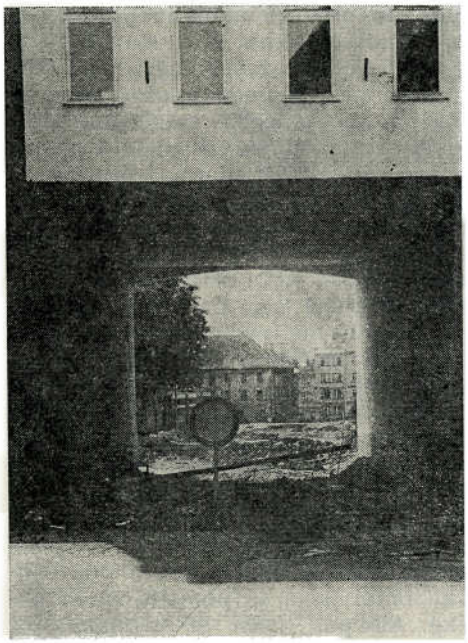

Existuje hřích? Jak působí? Co je to hřích?

Toto slovo tak často užívané v křesťanské mluvě by ztratilo svou náplň, kdyby neexistoval Boží zákon. Bez něho by bylo jen prázdným pojmem. Jedině zákon totiž ukazuje, co to hřích je. Bohem inspirovaný pisatel bible napsal: „Hřích bych byl nepoznal, kdyby nebylo zákona" (Řím 7,7). Na jiném místě potvrzuje, že „ze zákona pochází poznání hříchu" (Řím 3,20). Zákon tedy dává hříchu konkrétní podobu.

Bůh však nechce jen ukázat, že ve světě existuje nějaký hřích a že zde jsou nějací hříšníci. Hřích se nevznáší nad světem jako něco abstraktního. V tomto směru nás Boží slovo nenechává na pochybách, ale říká zcela jednoznačně, že mezi lidmi „není rozdílu, všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy" (Řím 3,22.23). A protože všichni zhřešili a hřeší, Bůh si přeje, aby si to uvědomili. V tom je totiž počátek cesty vedoucí k záchraně.

Na cestě k Bohu má zákon nenahraditelnou úlohu. Před ním nám nepomůže naše sebevědomí a neobstojíme se svou nadutostí. Bůh před nás staví zrcadlo přikázání, „aby byla umlčena každá ústa a aby celý svět byl před Bohem usvědčen z viny" (Řím 3,19).

K čemu je tedy Boží zákon? — Ukazuje na hřích, usvědčuje z hříchů a je měřítkem, podle něhož budeme všichni souzeni (viz Jak 2,10-12). K tomu je tedy zákon určen a na to stačí. Co však nemůže učinit?

Protože není člověk, který by ho nepřestoupil, nemůže se nikdo na jeho podkladě dožadovat zbavení odsouzení a ospravedlnění. Bůh zcela jasně oznámil, že „ze skutků zákona nebude nikdo ospravedlněn" (Řím 3,20). Milost může být udělena, ale nikdy ne samotným zákonem. Vždyť on je sám o sobě jen mrtvou literou. Ospravedlnit může jen zákonodárce.

Vraťme se ještě k tomu, co jsme již výše uvedli. Důležitými kroky na cestě křesťanských zkušeností jsou: poznání hříchů, jejich vyznání a zanechání. K tomu prvnímu potřebujeme zákon, protože sami hřích nepoznáme. Vyznání musí učinit každý sám. K tomu nemůže donutit zákon a nikdo z lidí to nemůže učinit za někoho jiného. A jak je to se zanecháním hříchů? Dokáže to někdo ve vlastní síle?

Na to Bůh odpovídá ústy proroka Jeremiáše: „Může snad černoch změnit barvu své pleti, nebo levhart svou skvrnitost? Jak vy byste mohli jednat dobře, když jste se naučili páchat zlo?" (13,23). Přestat s hříchem — to nemůže učinit člověk sám od sebe a nestačí na to ani zákon. Zákon je jen psané slovo — je mrtvý a člověk je slabý. Zde musí pomoci někdo silnější.

Jak je nutné vědět, že žije JEDEN, který obstojí se svou spravedlností před všemi požadavky a příkazy zákona. Je silnější než my, a co je povzbudivé — nabízí každému pomoc. Kdo ji přijal, musí potvrdit, že ještě nikoho nezklamal. Nechceš ho také vyzkoušet? Čeká i na tebe! Jmenuje se Ježíš Kristus a představuje se jako jediný, kdo „vysvobodí lid svůj od hříchů jejich".

J. D.

ŽIVOT VE MĚSTECH JORDÁNSKÉHO ÚDOLÍ

V minulém čísle jsme uvedli možnost, že pět lokalit objevených východně a jižně od Mrtvého moře mohou být archeologické pozůstatky měst, o nichž se píše v 1. Mojžíšově. Vědecká bádání nedospěla ještě tak daleko, aby mohla dát jednoznačnou odpověď. Mnohé náznaky však tento předpoklad potvrzují.

Archeologové zatím podrobněji prozkoumali pouze dvě z lokalit, přesto nám mohou dosti podrobně vylíčit život jejich obyvatel. Další tři města poskytla zatím jen hrubé informace.

Města nebyla v žádném případě velkoměsty v našem pojetí. Největší z nich Bab edh-Dhra mělo rozlohu pouze 4 hektary. Propočtem kolik obytných domů se na takovou plochu mohlo vejít a kolik lidí mohla uživit okolní pole, přišli odborníci k závěru, že město mohlo mít 600 až 1500 obyvatel. Dnes bychom takovou osadu považovali spíše za menší vesnici než město. Ve starověku lidé nazývali městem každou osadu, obehnanou obrannou zdí. Stará Palestina znala města větší i menší. Možná, že tehdy byla taková osada průměrným městem.

Další město u Mrtvého moře, Numeira, bylo mnohem menší, mělo rozlohu o málo větší než 1 hektar. Nejvyšší odhad možného obyvatelstva nepřesahuje hranici 400, spíše byl menší. Ostatní města nejsou větší než Bab edh-Dhra. Jedno z nich, Khanazir, je dokonce ještě menší než Numeira. Rozkládá se na ploše pouhého čtvrt hektaru.

Hříšnost biblických měst určitě není dána jejich velikostí ani kosmopolitním cítěním. Města stála v izolovaném koutu světa — v údolí Mrtvého moře. Za vykopávek bylo objeveno velmi málo dokladů, které obyčejně doprovázejí každé kosmopolitní město.

To, co archeologové našli, svědčí spíše o uzavřené skupině obyvatel, kteří si žili po svém odděleni od ostatních obyvatel Palestiny.

Nálezy nesvědčí ani o zvláštním bohatství ani o chudobě. Úroveň studovaných měst ve srovnání s jinými městy stejné doby svědčí spíše o průměrné životní úrovni. Hříšnost měst nevyplývá tedy z jejich životní úrovně.

V žádném případě to ovšem nesvědčí o slabosti obyvatel. Bab edh-Dhra je obehnáno zdí z nepálených cihel na kamenném základě. Hradby měly průměrnou sílu 7 metrů. Opevnění doplňuje několik věží, zvláště poblíž bran. Tak mohutné opevnění svědčí nejen o síle a obranné schopnosti obyvatel města, ale také o pocitu nejistoty, o nebezpečí válek a nájezdů, jak je představuje 1 Moj 14.

Opevnění Numeiry je samozřejmě skromnější, ale i v tomto případě jsou hradby 3 metry silné spíše pozoruhodně mohutné. Také v Numeiře archeologové našli ochranné věže.

Obytné domy v obou studovaných městech jsou velmi podobné. Na kamenných základech se vypínaly zdi z nepálených cihel asi 60 cm silné. Zdá se, že strop tvořily trámy položené vodorovně na obvodové zdi. Takto vzniklé rovné střechy pokrývala vrstva vyschlého bláta.

Většina obytných domů měla pouze jednu místnost. Příbytky bohatých byly prostornější. Domy měly základy ve tvaru pravidelných čtyřúhelníků, podlahu z udusané hlíny. Průměrný dům má rozměry 6×7 metrů.

Odborníci přišli k závěru, že v takovém domě žilo průměrně 7 až 8 obyvatel. Lidé tu žili ve velmi stísněných poměrech. Lotův dům vypadal zřejmě podobně. Když pozval dva neznámé poutníky na nocleh, znamenalo to, že jim rodina musela poskytnout místo ve společné a jediné místnosti domu. Oddělené pokoje pro hosty takové domy neměly. V některých domech archeologové našli malé, postranní komory, ty však pravděpodobně sloužily jako spíže a sklady.

Dřevěné dveře se otáčely v kamenných ložiscích. Takové dveře měly na jedné straně hřídel, přesahující horní i spodní okraj. Hřídel se otáčela v miskovitých prohlubních kamenných zárubní. Konstrukce byla velmi pevná a umožňovala dobré otáčení dveří. Podobné dveře zřejmě zničil zástup lidí, kteří žádali Lota, aby jim vydal cizince. I když konstrukce byla velmi pevná, nápor davu nevydržela.

Všude ve zříceninách nacházíme doklady o řemeslné činnosti obyvatel. Závaží tkalcovského stavu svědčí o výrobě látek, mlýnek na obilí, pece a kameninové nádoby na uskladnění obilí spolu s dalšími nálezy dokazují, že podobně jako dnes byl i tehdy hlavní složkou potravy chléb.

Jak vypadali obyvatelé měst? Antropolog D. Ostner studoval kosterní pozůstatky na hřbitovech. Všeobecně se dá říci, že obyvatelé byli spíše menší postavy. Největší doposud nalezená kostra patřila muži vysokému 175 cm. Největší zjištěná výška ženy je 157 cm. Všechny kosterní pozůstatky pocházejí z pohřebišť datovaných na počátek 3. tisíciletí př. Kr. Studium koster ukazuje, že mnoho dospělých žilo déle než 50 let. Na druhé straně úmrtnost mladistvých byla poměrně vysoká, asi 30 %.

Mezi nejzajímavější nálezy patří kostry, na kterých je patrný vliv chorob. Archeologové například našli kostru 18letého chlapce, která nese jasné stopy tuberkulózy. Nemoc způsobila znatelnou deformaci páteře. Kostra asi 50leté ženy nese znaky nemoci kostní dřeně. Nedostatek kalcia způsobil rozklad kostí. Na jiných kostrách jsou patrné vymknuté kyčelní kosti, dna apod.

Na zubech, zejména u starších lidí, vidíme stopy kazů, přestože jsou zuby dosti opotřebované. Svědčí to o skutečnosti, že strava tehdejších lidí byla prosta cukru, ale skládala se z tvrdých pokrmů, snad i znečištěných. Hygiena zřejmě nebyla nejlepší.

Vykopávky neodhalily žádný neobvyklý druh stravy. Archeologové objevili zásoby ovoce. Podle semen zjistili, že se jednalo o datle, meruňky, broskve, fíky, granátová jablka a plané švestky. Většina ovoce rostla na vrcholcích východně od Mrtvého moře.

Rostly tu mandle a pistácie. Oliv se pravděpodobně používalo jednak k jídlu a jednak k výrobě olivového oleje. Z luštěnin pěstovali hrášek, vikev (luštěnina používaná jako krmivo) a čočku. Nejrozšířenější bylo pěstování obilí, předně ječmene, ale i další druhy. K zelenině v první řadě patřila cibule, jejíž pěstování bylo mnohem obtížnější než pěstování jiných rostlin.

Většina druhů zeleniny, zejména listové, na tomto seznamu chybí. To ovšem neznamená, že je obyvatelé starých měst neznali. Výše zmíněné rostliny archeologové objevili tak, že prach z vykopávek ponořili do vody a semena vyplavala na povrch. Mnohá semena jsou však příliš malá a není možné je tímto způsobem hledat.

Našly se také pozůstatky vaření obilného piva. V jednom kameninovém hrnci, který se našel na hřbitově, objevili archeologové pozůstatky nějakého organického roztoku, jehož základem bylo obilí. V sousední Mezopotámii znali pivo již dříve a zdá se, že si velmi oblíbili tento nápoj. Protože požívání piva bylo tehdy běžné, nezdá se, že by příčinou neslavné popularity jmenovaných měst byla právě nestřídmost.

Zdrojem masa pro obyvatele byly doma pěstované ovce a kozy. Archeologové našli kosti dalších domácích zvířat — hovězího dobytka, prasat, oslů a psů a dokonce i kostry divoce žijících zvířat — lišek, gazel, kozorožců. Avšak stopy řeznického zpracování jsou patrné hlavně na kostech koz a ovcí.

Zemědělství měst bylo založeno na závlahovém systému, protože krajina ani tehdy neměla dostatek srážek. Odborníci se domnívají, že v době bronzové bylo klima v oblasti Mrtvého moře jen o málo vlhčí než dnes. Mají však pádné důkazy o tom, že oblast byla na rozdíl od dneška zalesněná. Stavitelé měst měli po ruce dostatek stavebního dřeva.

Ani u jednoho domu se nenašla cisterna nebo jiná nádrž na vodu. Potřebné množství vody poskytovaly blízké prameny. U většiny měst tomu bylo podobně jako v příběhu z 1 Moj 24, kdy Abrahamův vyslanec potkal Rebeku u studny za městem. Archeologové nenašli také stopy po žádném vodovodu nebo nějakém zařízení, které přivádělo vodu přímo do města. Vodovody ve vlastním slova smyslu se v Palestině objevily až v době nadvlády Řeků a Římanů.

Náboženský život ve městech dokládají pozůstatky svatyně v Bab edh-Dhra. Žel, nemáme tolik informací o svatyni, abychom mohli usuzovat, o jaký typ kultu šlo. Archeologové předpokládají, že jde o běžný kananejský kult.

Všechno, co doposud o sledovaných městech a jejich obyvatelích víme, neukazuje na žádnou mimořádnou špatnost nebo zvrhlost, která by vybočovala z průměru tehdejší situace. Archeologové nenašli žádné doklady zvrhlostí obyvatel měst, o nichž se píše v bibli. Pravdou ovšem je, že archeologické nálezy nás obyčejně informují pouze o dějinách, ekonomické a kulturní stránce života starých civilizací. Málokdy prozrazují něco o morální úrovni dřívějších generací. Nemožnost archeologicky potvrdit určité zprávy nevylučuje, že obyvatelé měst byli tak špatní, jak je představuje bible.

Jak vypadala a kde stávala města Jordánské roviny? Přesnější odpověď na tyto otázky dají teprve další, pečlivější výzkumy. Pokud jsou však nalezená města u Mrtvého moře opravdu totožná s biblickými městy, pak jsme se dověděli mnoho pozoruhodného o městech samotných i jejich obyvatelích.

L. HERR

NAUČENÍ Z KNIHY DANIELE 3.

Věrnost vyzkoušená v ohni

Prorok Daniel studoval tři roky na babylónské královské škole. V té době král Nabuchodonozor měl zvláštní sen o soše, jejíž hlava byla zlatá, ramena stříbrná, břicho měděné, nohy železné a chodidla částečně ze železa a částečně z hlíny. Kámen, který udeřil do sochy s chatrným základem, je obrazem Kristova věčného království. O tom jsme četli v předcházející druhé kapitole Danielovy knihy. Tento sen měl babylónský monarcha kolem roku 602 př. Kr. Mladý prorok mu ve výkladu ukázal, že všechna království světa jsou pomíjitelná, ale Boží spravedlivé království nebude vystřídáno žádným dalším.

Nyní přistupme k třetí kapitole Danielovy knihy. Událost zde popsaná se odehrála zřejmě dvacet až pětadvacet let po předcházející. Naposledy jsme slyšeli Nabuchodonozora, jak byl nadšen Danielovým prorockým výkladem a zvolal: „Vpravdě, váš Bůh je Bůh bohů a Pán králů, který odhaluje tajemství, neboť jsi mi dokázal toto tajemství odhalit!"

O 20 let později však vidíme téhož krále, jak zapomíná na vznešenost, krásu a hluboký smysl prorockého snu, který mu vyložil Daniel. I nám Pán Bůh ukázal v minulosti svou moc a v životních zkušenostech vysvětlil nejedno tajemství. Srdce každého člověka však je falešné a snadno zapomíná. A nejen to, mnohdy jedná úplně naopak, proti všem poznaným a dokázaným Božím pravdám. Další čin Nabuchodonozora nám to potvrdí.

PROČ POSTAVIL KRÁL ZLATOU SOCHU

První verše třetí kapitoly jsou v naprostém protikladu k závěru předcházející kapitoly: „Král Nabuchodonozor dal zhotovit zlatou sochu, jejíž výška byla šedesát loket a šířka šest loket. Postavil ji na pláni Dúra v babylónské krajině" (Dan 3, 1). I třetí kapitola tedy začíná sochou. Jaký je však rozdíl mezi sochami? První sestávala z různých kovů. Tato je ale celá ze zlata. Daniel řekl kdysi babylónskému monarchovi, že jeho království je znázorněno zlatou hlavou, která bude vystřídána nižším — stříbrným královstvím, a toto opět dalšími až do chvíle, kdy udeří Boží kámen. V třetí kapitole je však socha celá ze zlata, jako by Nabuchodonozor chtěl prohlásit: „Ačkoli Bůh řekl, že mé zlaté království bude vystřídáno stříbrným, já učiním sochu celou ze zlata, abych dokázal, že mé království bude věčné!" Archeologové vykopali v Babylóně hliněnou tabulku s nápisem: „Babylón, království všech království, znamenitost celé země. Mé království. Nechť trvá navždy!" — Nabuchodonozor tím, že zbudoval na poli Dúra zlatou sochu s mohutným podstavcem, odmítl Boží odhalení budoucnosti a Boží plán v dějinách.

Král pozval k slavnostnímu posvěcení sochy všechny úředníky své obrovské říše, zemské správce a místodržitele, poradce, správce pokladu, soudce, vysoké úředníky a všechny zmocněnce nad krajinami. Jeho špatnost vrcholila v nařízení: „Jakmile uslyšíte hlas rohu, flétny, citary, harfy, loutny, dud a rozmanitých strunných nástrojů, padnete a pokloníte se před zlatou sochou. Kdo nepadne a nepokloní se, bude v tu hodinu vhozen do rozpálené ohnivé pece" (v. 5.6).

Archeologické vykopávky dokazují existenci takových pecí. Nabuchodonozorův zeť Nergal-šar-usur v jednom ze svých královských nápisů zaznamenává, že „upálil k smrti odpůrce a neposlušné."

Pokloněním se zlaté soše měli místodržitelé, správcové a všichni obyvatelé vzdát poctu Nabuchodonozorovi jako božskému vládci, jehož království má trvat věčně. Král chtěl svou světskou moc bezpečně utvrdit náboženským kultem a oddanost lidu si vynutit.

TŘI MUŽI ODMÍTLI POKLONIT SE SOŠE

Všichni lidé uposlechli královský rozkaz a klaněli se soše. V tom však přišli hvězdopravci a řekli: „Králi, navěky buď živ! Jsou zde muži Judejci, které jsi pověřil správou babylónské krajiny, Sidrach, Mizach a Abdenágo. Tito muži nedbají, králi, na tvůj rozkaz, tvé bohy neuctívají a před zlatou sochou, kterou jsi postavil, se neklanějí" (v. 9.12).

Proč se tito tři mladí muži nepoklonili? Proč se nepodřídili příkazu vrchnosti? V epištole k Římanům 13, 1.2.3 je přece napsáno: „Každý ať se podřizuje vládní moci, neboť není moci, leč od Boha. Ty, které jsou, jsou zřízeny od Boha, takže ten, kdo se staví proti vládnoucí moci, vzpírá se Božímu řádu. Vládcové nejsou přece hrozbou tomu, kdo jedná dobře, nýbrž tomu, kdo jedná zle." Rebelovali snad tito tři muži proti státnímu zřízení?

Pán Ježíš mluví o respektování vlády: „Dávejte tedy, co je císařovo císaři, a co je Boží, Bohu" (Mat 22,21). On sám také zaplatil daň. Stát musí mít svou autoritu. Bůh vyzývá křesťany, aby tuto autoritu respektovali. Dostanou-li se však do rozporu s Božím zákonem, platí slova Písma: „Více sluší poslouchati Boha než lidi" (Skut 5,29).

V tomto případě byl monarchův rozkaz proti Božímu přikázání, které zní: „Neučiníš sobě rytiny ... Nebudeš se jim klaněti ani jich ctíti!" (2 Moj 20,4.5).

Sidrach, Mizach a Abdenágo již předtím, než přišli na planinu Dúra, věděli, co udělají. Dříve než přišli před zlatou sochu, rozhodli se ve svém srdci, že zůstanou věrni Bohu a jeho svatému zákonu.

Když se král dověděl o jejich postoji, rozhněval se a rozkázal je přivést. Tázal se jich: „Je to tak, že mé bohy neuctíváte a před zlatou sochou, kterou jsem postavil, jste se nepoklonili?" Pak se jich dále tázal, zda jsou ochotni při zvuku hudby vzdát poctu soše. Přitom znovu prohlásil: „Jestliže se nepokloníte, v tu hodinu budete vhozeni do rozpálené ohnivé pece. A kdo je ten Bůh, který by vás vysvobodil z mých rukou?" (v. 15). Nato odpověděli mladí muži zdvořile, ale rozhodně: „My se nestaráme o to, Nabuchodonozore, co bychom ti měli odpovědět. Jestliže náš Bůh, kterého my uctíváme, nás bude chtít vysvobodit z rozpálené ohnivé pece i z tvých rukou, králi, vysvobodí nás. Ale i kdyby ne, věz, králi, že tvé bohy uctívati nebudeme a před zlatou sochou, kterou jsi postavil, se nepokloníme" (v. 16-18).

Král se velice rozlítil a rozkázal pec rozpálit sedmkrát víc než obvykle. Svým předním mužům dal příkaz, aby tyto tři mladíky svázané v pláštích, suknicích i s čepicemi vhodili do rozpálené pece. To se také stalo. Tu král užasl, chvatně vstal a zvolal: „Což jsme nevhodili do ohně tři svázané muže? Hle, vidím čtyři muže, kteří jsou rozvázaní a procházejí se uprostřed ohně bez jakékoli úhony. Ten čtvrtý se svým vzhledem podobá Božímu Synu" (v. 24.25).

Na královu výzvu vyšli tři mládenci z ohně. Správcové, místodržitelé i královská rada se shromáždili, aby viděli muže, nad kterými oheň neměl žádnou moc. Jejich vlasy nebyly sežehnuty, pláště nedoznaly změny a ani nebyli cítit kouřem. Podobně jako v předcházejících kapitolách, Nabuchodonozor znovu chválil Boha, jemuž slouží tito tři mužové. Jako despota nařídil, aby byli potrestáni smrtí všichni, kteří by řekli něco proti všemohoucímu Pánu, který „poslal svého anděla a vysvobodil své služebníky, kteří na něj spoléhali."

PROČ BŮH DOPOUŠTÍ UTRPENÍ A ZKOUŠKY

Někteří lidé se domnívají, že když budou věřit v Boha, nebudou mít v životě žádné problémy. Rozdíl mezi křesťanem a nekřesťanem není v tom, že křesťan nikdy neonemocní a ten druhý ano, že nemá rodinné problémy a ten druhý je má i za něj. To neodpovídá učení bible. Písmo lí-

čí křesťana jako toho, který s Kristovou pomocí čelí každému problému. Někdy Bůh dopustí i těžký oheň zkoušky. Pomáhá však těm, kteří jsou slabí, křehcí a častokrát bezmocní. Nemoc, zklamání ani utrpení nemůže odloučit dítko Boží od Kristovy lásky. Víra je vztah k Bohu, který je založen na důvěře. Vede člověka k činění toho, co Bůh požaduje, nehledě na následky. Věří tomu, co Bůh řekl, jen proto, že to řekl jeho Pán. Bezmezně důvěřuje, že Bůh je schopen dodržet svůj slib. Víra neotřesně ví, že kdyby Bůh dopustil i oheň zkoušky, může člověka z ohně vytrhnout. Ví však také, že kdyby dopustil i v ohni zahynout, existuje slavné vzkříšení k životu věčnému. Takovou víru prokázalo tisíce křesťanů, mezi nimi náš Mistr Jan Hus a Jeroným Pražský.

Čemu nás tedy učí zkušenost tří mládenců z ohnivé pece? Co tam ztratili? Ztratili tam pouze svá pouta. Boží dítky nepoznají nikdy plnost duchovní svobody, dokud nejsou uvrženy doprostřed soužení. Zlato ztrácí v peci jen strusku a železo rez. Křesťan ztrácí v utrpení jen to, co je neužitečné a škodlivé. Zbavujeme se pout náladovosti a přecitlivělosti.

Co neztratili stateční muži v ohnivé peci? Neztratili tělo ani ducha. Boží dítko nepřijde v soužení o nic z toho, co je hodno zachování. Neztratí svůj duchovní život, ten má věčně zajištěný. Nepřijde o Boží milost, ta se jen násobí. Dary Ducha svatého nemůže oheň utrpení zničit! Stateční mladíci neztratili v peci své turbany, pláště, suknice, vlasy ani vousy. Ani nečpěli kouřem. Křesťan nemůže v peci soužení ztratit roucho Kristovy spravedlnosti.

Kdo byl s mládenci v ohnivé peci? Oči Nabuchodonozora byly schopny rozeznat mimořádnost čtvrté postavy. Zvolal: „Ten čtvrtý se svým vzhledem podobá Synu Božímu!" — Pán Ježíš říká: „Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich" (Mat 18,20).

V peci utrpení jsme nejblíže svému Spasiteli, Pánu Ježíši. Kristus je s námi v peci soužení. Trpím-li, trpí se mnou Kristus. Žádný úd nemůže trpět, aniž by netrpěla hlava. My — údy těla Kristova — nemůžeme trpět bez svého Pána! Písmo praví: „Ve všelikém soužení jejich i on měl soužení!" (Iz 63,9). V utrpení života poznáváme přítomnost Ježíše Krista.

MILOSLAV ŠUSTEK

TĚLO — CHRÁM DUCHA

Proč předčasně stárnout?

Stále vidím káravě zdvižený prst své babičky, která mne často napomínala slovy: „Tělesné cvičení malého jest užitku!"

Babička to jistě myslela dobře, ale nezapomeňme, že tato slova pronesl apoštol Pavel v době římského impéria, kdy životním krédem byly „chléb a hry". Národy se jen hemžily lidmi s vypěstovanými svaly. Jenže postupem času, s rozvojem civilizace a mechanizace, tělesného pohybu pozvolna ubývá. Toho lze jen litovat. Žijeme sice pohodlněji, ale naše tělo — „chrám Ducha" — těžce strádá.

To, že střední a starší generace si stěžuje na potíže, které souvisejí s degenerativními procesy jejich pohybového ústrojí, není žádnou zvláštností. Ale dobře nám tak, zaviňujeme si je svou pohodlností. Žel, že i děti trpí obtížemi, které generaci před dvaceti pěti lety byly naprosto cizí. To je zarážející a varující.

Více než polovina dětské populace má tzv. „vadné držení těla", které souvisí s ochablostí zádového a břišního svalstva. Ti všichni jsou kandidáti budoucích bolestí, které na sebe nedají dlouho čekat. Jsou to bolesti zad, kříže, ramenou, krční páteře a hlavy.

Téměř celá polovina dětí trpí snížením klenby nožní (plochá noha, tzv. „platfus"). Kde je příčina? My jsme chodili bosi 2—3 měsíce v roce, naši rodiče téměř půl roku a naši dědečkové v dětství obouvali boty pouze v nejtřeskutějších mrazech v lednu a únoru. Ploché nohy byly téměř neznámé. Vím, že dnes nemůžeme děti nutit běhat naboso po městech nebo kolem paneláků. Kolik času jsme však ochotni věnovat náhradnímu cvičení krátkých svalů chodidel, které vytvářejí a udržují podélnou klenbu nožní? Brožurku, jak cvičit, obdržíme v každé dětské ordinaci.

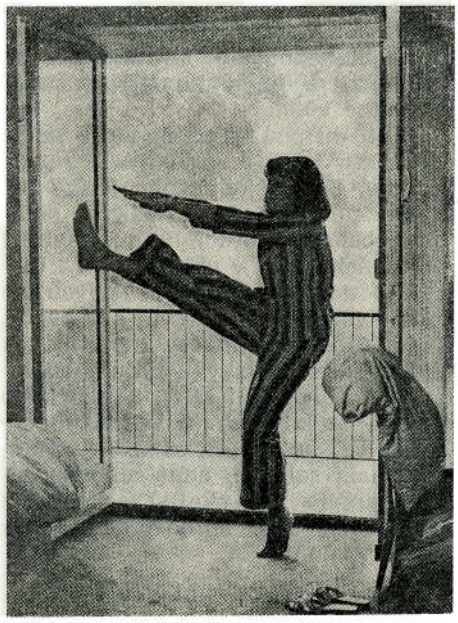

V předtelevizní éře jsme od dětství měli možnost trávit většinu času venku v přírodě. Vzpomínám na své dětství prožité na úpatí Jeseníků jako na nejradostnější a nejkrásnější období svého života, i když jsem je strávil v teplákách a v teniskách. Nevzpomínám si, že bychom kdy byli vážněji nemocní nebo nás něco bolelo. Dokonce i velká epidemie „asijské chřipky" v roce 1957 se nám nějak vyhnula — nebo že bychom byli tak odolní?

Dnes, díky emancipaci, maminky zapomněly, jaké je jejich základní poslání. Když mají děti ve věku batolete, svěří své ratolesti kolektivnímu zařízení, a následují častá infekční onemocnění dítěte. Maminky pak musejí zůstat doma k velké „radosti" svých zaměstnavatelů. Se zahájením školní docházky přibude neúměrně statické zátěže. Nejprve dítě sedí 6 až 8 hodin ve škole, potom následují různé zájmové kroužky a jiné povinnosti, při kterých rovněž převážně sedí nebo stojí a večer doma sedne k úkolům a nakonec k televizi. Svaly kolem páteře a břišní svalstvo ochabuje, a proto dochází k přetížení vazivového a kloubního aparátu, který s uvedenými svaly tvoří tzv. funkční jednotku. Chybí dynamika, převládá statické přetížení, dojde k brzkému pocitu únavy, snížení odolnosti. Při časté zátěži je výsledkem předčasná degenerace, v daném případě chátrání meziobratlových plotének. Pouze dostatečně vyvinuté svalstvo, které je důsledkem dostatečného pohybu, může vyrovnat přetížení kostry, způsobené civilizací a naší pohodlností.

My dospělí jsme dokonalými „vzory" pro své potomky. Přicházíme z práce unaveni, více psychicky než fyzicky, chceme mít klid, a tak si opět sedneme nebo ještě lépe — lehneme. Neuvědomujeme si, že celodenní únavu a stresy můžeme vyvážit pouze pohybem.

Možná, že až si tohle někdo přečte, v prvotním nadšení třeba prohlásí: „Ano, já chci něco podniknout pro své zdraví, ale stydím se večer běhat po sídlišti. Jak mám tedy cvičit? V každém zdravotnickém středisku obdržíte dostatek brožurek, jak cvičit různé partie těla od hlavy až k patě. Ale to není vůbec podstatné, ba dokonce nejsou ani důležité cviky uvedené v dané literatuře. Nejpodstatnější na cvičení je pravidelnost a vytrvalost, tedy nutnost cvičit d e n n ě.

Kdo chce najednou nahradit vše, co v minulosti zanedbal a podá jednorázový heroický výkon např. tím, že si zahraje volejbal, který už pět let nehrál, tomu může povolit např. Achillova šlacha nebo jiná degenero-

vaná tkáň, i když je mu méně než třicet let. Mentálně a psychicky je možná na výši, ale fyzicky — tak právě před důchodem.

Začněme třeba jen těmi 8 minutami ranní rozhlasové rozcvičky. Cviky si dle možnosti několikrát denně zopakujme, až dosáhneme pohybového minima — a to je jedna hodina denně. Ideální by byly dvě hodiny i více.

Ne, onen čas není ztracený, naopak. Získáme dobrý duševní i tělesný stav a v podstatně kratším časovém úseku se nám podaří zvládnout povinnosti, které v denním koloběhu plníme. Jsme-li trvale unaveni, čerpáme vlastně z rezerv. Náš výkon není účinný, je nehospodárný a navíc urychlujeme proces svého stárnutí.

Máme-li zodpovědně plnit před Pánem své nejdůležitější poslání, musíme být ve velmi dobré, především psychické kondici. A zdravý duch, jak známo, nesídlí v předčasně degenerovaném a unaveném těle.

MUDr. M. DOSTÁL ML.

K pětistému výročí reformátorova narození

Martin Luther

Luther vykládá list Římanům

SVÍTÁNÍ EVANGELIA

Studenti Wittenbergské univerzity se zájmem sledovali přednášky mladého profesora Luthera. V letech 1513—1515 vykládal Žalmy a teď pro své přednášky zvolil novozákonní knihu, list apoštola Pavla Římanům.

V komentáři Žalmů jsme Luthera poznali jako schopného, ale přece ne ještě vyzrálého vykladače. Našli jsme v něm řadu nových pohledů, ale mnohé z nich Luther ponechal nedokončené. V přednáškách o epištole Římanům už je to jiné. Zde se nám Luther zdaleka už nejeví jako začátečník, ale jako zkušený teolog a výborný znalec bible.

Martin Luther ovšem nebyl pouhým teoretikem, který by se spokojil se suchými akademickými úvahami. Luther byl předně opravdový křesťan a v Písmu hledal odpovědi na své vlastní otázky. Posud ho pálí otázka: „Jak může hříšník najít milostivého Boha?" Nebo řekněme to ještě otevřeněji: „Jak může člověk přemoci a odstranit hřích? Jak získá Boží spravedlnost?" Odpověď na tyto otázky je hlavním tématem Lutherova výkladu epištoly Římanům.

OPĚT O HŘÍCHU, ALE TROCHU JINAK

V přednáškách o epištole Římanům se Luther už nevrací k trojitému rozdělení hříchu, s jakým jsme se setkali ve výkladu Žalmů. Zde chápe hřích jako základní zlo trvale přítomné v lidské povaze, z něhož pramení všechny špatnosti. Proto nemůžeme mluvit o jednotlivých hříších odděleně od tohoto základního hříchu. Každý hřích, ať už z lidského hlediska velký nebo malý, je smrtelný.

Do základního hříchu zahrnuje celého člověka, veškerý tělesný i duševní život. To se projevuje jako egoismus; morální, duševní a rozumové znehodnocení; ztráta zbožnosti a radosti; a to nejdůležitější, ztráta svobodné vůle.

Pojetí hříchu jako egoismu nebo sebelásky ještě rozpracovává a prohlubuje. Sebelásku označuje za základní motivaci všech lidských skutků. Sebeláska obrací naše mravní a náboženské činy v projev pýchy. Člověk je nenapravitelně „zakřiven na sebe — ve všem hledá svůj prospěch", říká Luther. Dokonce když člověk plní přikázání lásky a miluje bližního jako sebe, činí tak ze sobeckých důvodů; a když se chce líbit Bohu, líbí se ve skutečnosti sobě. Ať se člověk snaží sebevíc, není schopen ničeho jiného než skutků sobectví a před Bohem stojí úplně prázdný, bez jediné zásluhy.

ŽIVOT VYVOLENÝCH

Člověk je v Lutherových očích beznadějně špatný, hříšný. Zaslouží si odsouzení a smrt. Luther se nebojí vykreslit lidskou povahu těmi nejtmavějšími barvami, protože zná východisko. Pán Bůh se rozhodl zachránit hříšníky. To ovšem neznamená, že by tím byli zbaveni všech problémů a těžkostí. Naopak, Bůh své vyvolené nechává projít mnoha zkouškami, často hroznými zápasy, aby potvrdil jejich vyvolení. Není pochyb o tom, že Luther v pojednání o zkouškách a pokušeních vyvolených vlastně popisuje svoji vlastní zkušenost.

VNĚJŠÍ SPRAVEDLNOST

Při čtení úvah o hříchu a o beznadějném boji proti němu nás nutně napadá otázka, nakolik si byl Luther vůbec jistý svým spasením v době, kdy vykládal epištolu Římanům. Pochopil už, v čem spočívá řešení?

Zdá se, že hned na začátku svých přednášek o listu Římanům pochopil základní zvěst evangelia, totiž, že spravedlnost si nemůžeme zajistit lidským úsilím, smíme ji přijmout od Boha jako dar.

Hřích musí být rozhodně odstraněn. Jak toho ale máme dosáhnout, když lidská spravedlnost na to nestačí? Luther zná odpověď: „Bůh nás nechce zachránit naší vlastní, ale vnější spravedlností, která nevzniká v nás, ale přichází k nám odjinud, nepochází z tohoto světa, ale z nebe. Proto musíme dospět k poznání Boží spravedlnosti, jež je nám naprosto cizí. To je důvod, proč naše osobní spravedlnost musí být vykořeněna."

Nikdo nemůže spoléhat na své zásluhy, na své dobré vlastnosti nebo činy. Pravý křesťan ví, že to všechno mu dal Kristus. To, co vzniká v člověku, je beznadějně špatné a musí se odstranit. „Když lidé člověka pro jeho vrozené schopnosti hodnotí jako moudrého, spravedlivého a dobrého, Bůh jej posuzuje úplně jinak. Proto musíme v každém případě zůstat pokorní, jako bychom neměli vůbec nic a očekávat pouhou Boží milost, která nás může učinit spravedlivými a moudrými."

Pokora je vlastnost, kterou Luther v celém komentáři Římanům silně zdůrazňuje. Chápe ji jako lidský prvek, který hříšníkům napomáhá přijít ke Kristu. Ale přestože si Luther pokory vysoce cení, nikdy ji nepokládá za něco víc než za lidskou vlastnost. Poukazuje na to, že existuje pokora, pod jejímž vlivem si hříšníci neuvědomují, že jejich zbožná snaha může být nečistá jako poskvrněný šat. Tato falešná pokora je přirozeně satanovou napodobeninou, kterou by chtěl, bylo-li by možné, svést i vyvolené. To se mu ale nikdy úplně nepodaří a zůstane zde „zbytek lidu vyvolený z Boží milosti."

OSPRAVEDLNĚNÍ Z VÍRY

Luther napsal: „Křesťan nejprve ve svém srdci pocítí výčitky a obvinění, že se dopustil hříchu. Pak se od nich odvrátí, obrátí se ke Kristu a vyzná: On to za mne odčinil, On je spravedlivý, On je můj obhájce, On pro mne zemřel, On způsobil, že jsem prohlášen za spravedlivého a vzal můj hřích na sebe. A jestliže vzal můj hřích na sebe, pak jsem čistý a svobodný.

Kdo by chtěl po přečtení tohoto výroku ještě pochybovat, že Luther už našel v této době jistotu své záchrany? Luther si je ale dobře vědom, že ten, kdo chce přijmout Boží spravedlnost, musí nejprve uznat svou špatnost a vyznat všechny své hříchy. S nejhlubší pokorou musí padnout před Bohem a prosit o jeho spravedlnost. Tehdy, když vyznáme, že nejsme schopni překonat hřích, že sami nemůžeme dosáhnout spravedlnosti, Bůh nás považuje za spravedlivé. „Udělá to tehdy, když uvěříme jeho slovu. Toto označujeme jako spravedlnost z víry . . ." „Když uznáme, že jeho slova jsou spravedlivá, dá nám sám sebe. A na základě tohoto daru nás uzná za spravedlivé, tj. ospravedlní nás."

Už z těchto několika myšlenek, které jsme v našem článku uvedli, poznáváme, že Luther se hodně přiblížil ke konečnému pochopení evangelia vyjádřeného Pavlovými slovy Řím 1,17: „Spravedlivý z víry bude živ." V pozdějších letech se bude k tomuto verši vracet a bude ho ještě vykládat poněkud odlišnými pojmy, ale podstatu svého slavného učení o ospravedlnění z víry zcela vystihuje už zde.

Lutherovi konečně zazářilo světlo radostné a osvobozující zvěsti evangelia. Do jeho duše, po léta zmítané mučivými obavami o spasení, konečně pronikl uklidňující paprsek Boží ospravedlňující milosti. Dostavil se pocit jistoty: „Ten, kdo věří v Krista, má klidné svědomí. Je spravedlivý a jak praví Písmo, smělý jako lev" (Přísl 28,1). Život ospravedlněného hříšníka je klidný a bezpečný: „Ten, kdo věří v Krista, nespěchá; neděsí se, protože se nemá čeho bát. Stojí klidně a jistě, neboť jeho základ spočívá na pevné skále, podle učení Pána Ježíše u Matouše 7,24."

Dr. Martin Luther ve svém výkladu epištoly Římanům z let 1515 až 1516 odhaluje téměř zapomenutou zvěst o ospravedlnění hříšníka vírou v Ježíše Krista. Poukazuje na „nevýslovně překrásný dar, který nelze srovnat s bohatstvím, s poctami ani požitky," které nabízí tento svět.

Kdo z nás si při četbě myšlenek z Lutherova komentáře Římanům neuvědomil, že se svojí spravedlností je beznadějně ztracen a nezatoužil, aby i v jeho životě zářilo světlo evangelia? Jen ten, kdo pokorně přijme „nevýslovně překrásný dar" Kristovy spravedlnosti, získá skutečnou radost, jistotu a bezpečí.

MILAN HLOUCH

PRO NEJMENŠÍ ČTENÁŘE

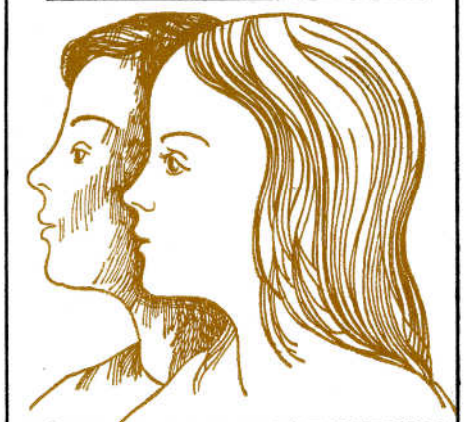

USUZUJ, ALE NEODSUZUJ!

„On jim odpověděl: Nepřítel to udělal. A služebníci mu řekli: Máme jít a sesbírat ho? On však řekl: Ne. Jinak byste při sbírání koukolu mohli s ním vytrhat i pšenici" Mat 13,28.29.

Přistihl jsem se — ne snad při zlém činu, ale při zapeklité myšlence. Myšlenky a domněnky bývají zárodky činů.

Chlapci a děvčata, začíná to obyčejně tak, že sebe srovnáváme s druhými. Myslíme si, nebo dokonce říkáme: Já to zvládnu lépe než Pavel; ve škole, ve sboru mi to jde. Ti druzí mi nestačí.

V bibli se dočteme, že bohatý mládenec odešel smutný od Ježíše, protože se nechtěl vzdát svého bohatství. Učedníci se s ním začali hned srovnávat a říkali: „My jsme opustili všecko." Jako by chtěli naznačit, že jsou mnohem lepší, než bohatý mládenec. Začíná to srovnáváním a končí to odsuzováním druhých a vychloubáním. A to je pro člověka jed. Kdysi přišel Pán Ježíš se svými učedníky do samařského města a nedostal tam nocleh. Jeho učedníci byli s úsudkem rychle hotovi: „Jsou to špatní lidé! Nezasluhují, než aby je spálil oheň." A hned chtěli ten oheň na ně spustit. Neříkají to podobně hoši a děvčata i dnes? „Se Soňou nechci nic mít! Je to špatné a zlé děvče!"

Ale Pánu Ježíši se tohle nelíbí. Jeho přátelé to tak dělat nemají. Samozřejmě, že jsou na světě lidé dobří a zlí. Ale někdy to lze velmi těžko rozeznat, a proto učedníci Pána Ježíše musejí být ve svých úsudcích velmi opatrní. Pán Ježíš to jednou osvětlil svým posluchačům přirovnáním z oblasti zemědělství.

Nevím, zda jste už někdy slyšeli o jílku mámivém. Možná, že toto slovo slyšíte poprvé. Také ti, kdo nám překládali Nový zákon, nepředpokládali, že čtenáři budou o něm mnoho vědět, a proto raději napsali „koukol". Mámivý jílek má zrna náramně podobná zrnům pšenice. Jsou jen o trochu tmavší. Ten jílek se jmenuje mámivý proto, že jeho zrna, jsou-li rozemleta do mouky a dostanou-li se tak do koláčů, způsobují bolení hlavy a nebezpečnou závrať. Je těžko tato zrna rozeznat od zrn pšeničných. A je těžko rozeznat je od pšenice, když vyrostou. Vypadají přesně jako stébla pšenice. Snad jen velký znalec by je mohl bezpečně rozlišit. Teprve když nasadí klasy, je vidět rozdíl. Žádný rozumný hospodář by nedovolil svým spolupracovníkům, aby šli na pole a vytrhali to, co vypadá jako jílek. Vždyť by se mohli zmýlit, trhali by pšenici místo jílku! A nejen to: kořeny jílku a pšenice jsou v zemi tak propletené, že by trháním jílku byly poškozeny i kořeny pšenice. A tak rozumný hospodář čeká, až vše dozraje. Podle klasů pak pozná, co je pšenice a co jílek.

Pán Ježíš řekl: Já rozsévám svým kázáním dobré semeno. Z těchto semen vzejdou dobré činy a dobří křesťané. Ale působí i nepřítel spasení, který rozsévá zlo hříchu do lidských srdcí. Záleží, co necháme v srdci zrát.

Žel, že někteří křesťané na tohle naučení Pána Ježíše zapomněli. Jakmile se setkali s někým, kdo nebyl podle jejich představ, vyhazovali ho ze svého společenství, ba někdy je i pálili na hranicích. Říkali jim kacíři. Zatím to byli vzácní křesťané. Tak skonal na hranici Mistr Jan Hus a mnoho jiných jemu podobných zahynulo v žalářích.

Jen si představte, co by se bylo stalo, kdyby Pán Ježíš dovolil učedníkům, aby samařské město spálili ohněm. Snad by byla zahynula i Samaritánka, která v Pána Ježíše uvěřila a získala pro něho velkou část města. Snad by zahynul i milosrdný Samaritán, kterého Pán Ježíš kladl za příklad svým posluchačům! Proto Pán Ježíš vyzýval k trpělivosti a varoval před unáhleným soudem. Nikdy o nikom neříkejte, že z něho už nic nemůže být. Hoši a děvčata, kteří podle vašeho úsudku vypadají jako jílek nebo koukol, jsou snad v očích Božích, které jedině dovedou správně rozpoznávat dobré a zlé, velmi užitečnou pšenicí. Jen počkejte, až vyzrají. Nač musíte dávat pozor, je, abyste sami byli pšenicí na Božím poli i v Boží stodole. A aby se žádný koukol nepřipletl do kořenů vašeho srdce. Jakmile ucítíte ve svém srdci nenávist nebo závist, touhu druhé odsuzovat nebo se chlubit, je to znamení, že někde klíčí a roste mámivý jílek. Snad ani nevíte, kde se to ve vás vzalo. Ale je to nebezpečný plevel, který nasel nepřítel, když jste nedávali pozor. Ostatně ho nemusí ani příliš mnoho rozsévat. Je ho dost v každém srdci — i v tom nejlepším — a vzejde, když to nejméně očekáváte. Čeká jen na příležitost, aby se mohl rozrůst, až polevíte ve své bdělosti. Zde opravdu nesmíme čekat, až všecko uzraje. Zde musíme být pozorní na pole svého srdce a prosit Pána Ježíše, aby nás naučil rozeznávat dobré a zlé. Jen si nemysleme, že na to trhání stačíme sami. Pán Ježíš jednou řekl: „Beze mne nemůžete nic činiti." A to platí také o trhání jílku ve vlastním srdci.

A. BARTA

PŘED OSMDESÁTI LETY

Na stole přede mnou leží hromádka zažloutlých časopisů. Nejstaršímu z nich je osmdesát let. Listuji, pročítám, občas se musím pousmát, jak se za ta léta jazyk český pozměnil, ale hlavně musím přemýšlet ... Zažloutlé stránky hovoří i dnes jasnou řečí, ale kolik by toho mohly vyprávět „mezi řádky", kolik se za nimi skrývá osobního zájmu, modliteb a usilovné práce.

HLASATEL PRAVDY

Nejstarší časopis adventistů s. d. v češtině „Hlasatel Pravdy" uvádí na titulní straně i datum svého vydání, 20. července 1903. Zaměřením, obsahem i názvem navázal na starší časopis vydávaný v Německu. Hlasatel vycházel s malou přestávkou za I. světové války až do roku 1939. Během 36 let se vystřídala celá řada redaktorů, měnily se i adresy redakce. Ale začněme pěkně po pořádku.

U kolébky Hlasatele stál Jiří Skákal, začal vydávat časopis jako dvouměsíčník v Praze. V příloze k prvnímu číslu otiskl „Provolání" ke čtenářům, ze kterého vyjímám: „Odhodlal jsem se s pomocí Páně k vydávání tohoto listu, v době tak pro každý počátek nepříznivé, což každý věci znalý uznati musí. Nejsem k tomu veden nějakou snahou po zisku, ani jiné podobné pohnutky mne k tomu nepřimněly. Toliko láska ku pravdě mne k tomu pudí, abych se sdílel s jinými v tom, čeho jsem se z milosti Páně stal sám účasten."

Po třech letech převzal redakci Josef Makovský. Časopis začal vycházet měsíčně, změnil úpravu a z tiráže se dovídáme, že změnil i adresu redakce. Br. Josef Makovský působil v Nymburce. Víme o něm poměrně málo, protože se roku 1909 přestěhoval s celou rodinou do Spojených států. Po tříleté přestávce redakci znovu převzal Jiří Skákal.

V dalších letech se redaktoři i adresy redakcí střídaly častěji. V roce 1911 redigoval časopis br. F. Fischer, (Praha — Karlín). V roce 1912 Antonín Šimon (v Malešicích u Prahy). O rok později převzal redakci jeho syn Josef.

V letech 1916 a 1917 vydávali český časopis naši krajané v USA. Časopis se jmenoval „Znamení času", redigoval jej L. F. Kučera.

Po I. světové válce začal Hlasatel znovu vycházet pravidelně. Redakce se roku 1922 přestěhovala z Prahy do Adventního nakladatelství v Brně. Toto nakladatelství založené o dva roky dříve v Opavě, vytvořilo pro časopis velmi příznivé podmínky. Nakladatelství po celou dobu jeho existence vedl br. F. A. Ludwig. S redakcí českých časopisů je nejtěsněji spojeno jméno Františka Fialy, vedl redakci plných 20 let. Hlasatel získal v Brně sourozence: časopis „Stráž sionská" se slovenskou přílohou „Stráž pod Tatrami" a slovenský časopis „Prameň života". Slovenskou redakci v Brně vedl v letech 1930 až 1936 br. Pavel Šurman a po něm br. T. J. Zigmund.

F. Fiala a P. Šurman kromě časopisů připravovali také vydávání knih. Pokud myslím na brněnské nakladatelství, nemohu opomenout ani vedoucí expedice. V letech 1920 — 1928 zastával tuto odpovědnost br. Josef Sobotka a po něm až do roku 1939 br. Pavel Holubec. Oba později nastoupili do kazatelské práce, oba jsou ještě dnes mezi námi. Br. Sobotka žije na hodonínsku, br. Holubec v Brně.

Práci nakladatelství v Brně zastavilo roku 1939 gestapo. Počátkem čtyřicátých let vydal několik dalších čísel „Hlasatele" v Praze Josef Cepl. Pak následuje dlouhá pomlka. Teprve v šedesátých letech vydali českoslovenští adventisté ve Spojených státech několik čísel časopisu nazvaného „Hlas naděje".

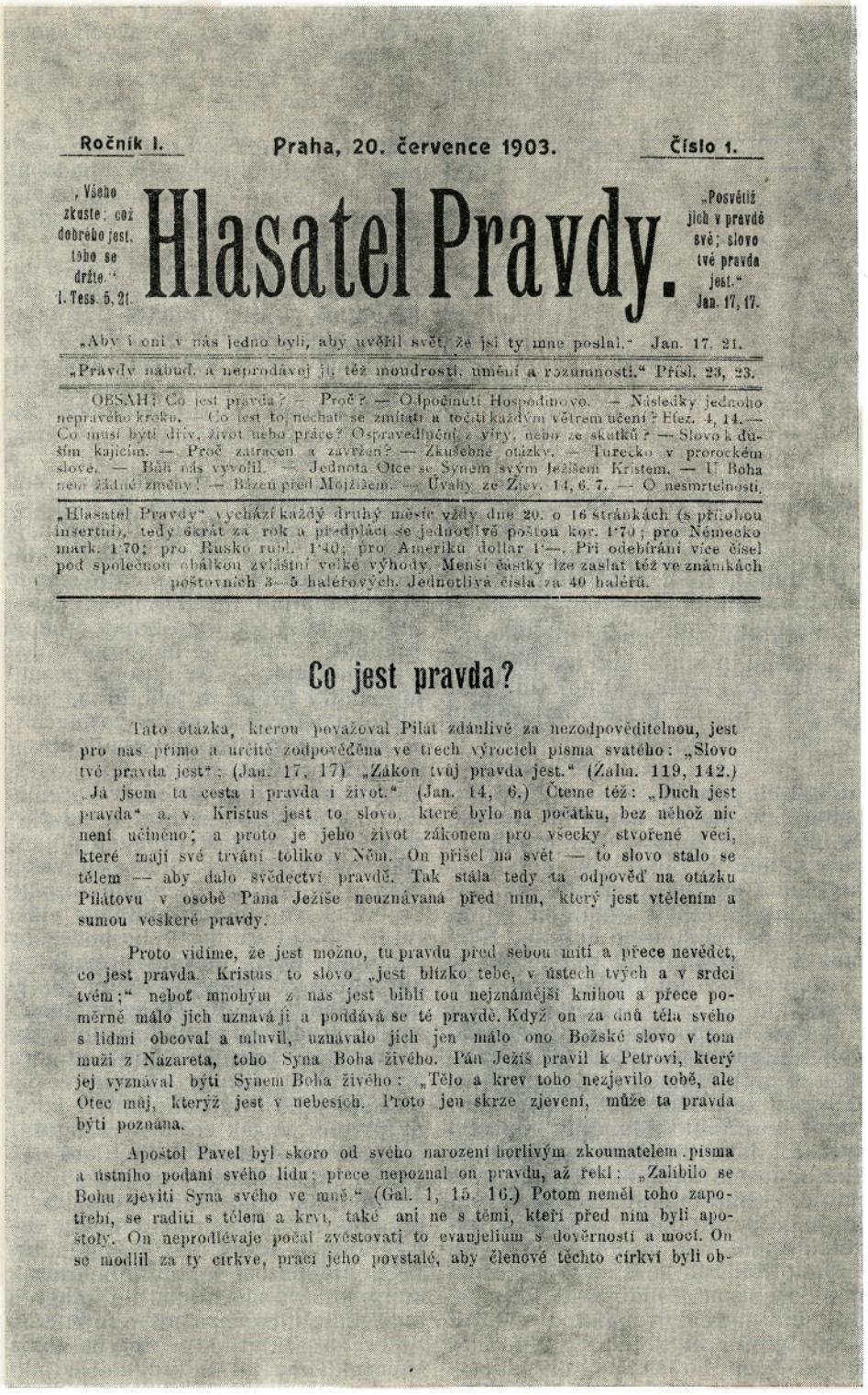

Ročník I. Praha, 20. července 1903. Číslo 1.

„Všeho zkuste; což dobrého jest, toho se držte." 1. Tess. 5, 21.

Hlasatel Pravdy.

„Posvětiž jich v pravdě své; slovo tvé pravda jest." Jan. 17, 17.

„Aby i oni v nás jedno byli, aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal." Jan. 17, 21.

„Pravdy nabuď, a neprodávej jí; též moudrosti, umění a rozumnosti." Přísl. 23, 23.

OBSAH: Co jest pravda? — Proč? — Odpočinutí Hospodinovo. — Následky jednoho nepravého kroku. — Co jest to, nechati se zmítati a točiti každým větrem učení? Efez. 4, 14. — Co musí býti dřív, život nebo práce? Ospravedlnění z víry, nebo ze skutků? — Slovo k duším kajícím. — Proč zatracen a zavržen? — Zkušebné otázky. — Turecko v prorockém slově. — Bůh nás vyvolil. — Jednota Otce se Synem svým Ježíšem Kristem. — U Boha není žádné změny! — Bázeň před Mojžíšem. — Úvahy ze Zjev. 14, 6. 7. — O nesmrtelnosti.

„Hlasatel Pravdy" vychází každý druhý měsíc vždy dne 20. o 16 stránkách (s přílohou insertní), tedy 6krát za rok a předplácí se jednotlivě poštou kor. 1·70; pro Německo mark. 1·70; pro Rusko rubl. 1·40; pro Ameriku dollar 1·—. Při odebírání více čísel pod společnou obálkou zvláštní velké výhody. Menší částky lze zaslat též ve známkách poštovních 3—5 haléřových. Jednotlivá čísla za 40 haléřů.

Co jest pravda?

Tato otázka, kterou považoval Pilát zdánlivě za nezodpověditelnou, jest pro nás přímo a určitě zodpovědána ve třech výrocích písma svatého: „Slovo tvé pravda jest": (Jan. 17, 17) „Zákon tvůj pravda jest." (Žalm. 119, 142.) „Já jsem ta cesta i pravda i život." (Jan. 14, 6.) Čteme též: „Duch jest pravda" a. v. Kristus jest to slovo, které bylo na počátku, bez něhož nic není učiněno; a proto je jeho život zákonem pro všecky stvořené věci, které mají své trvání toliko v Něm. On přišel na svět — to slovo stalo se tělem — aby dalo svědectví pravdě. Tak stála tedy ta odpověď na otázku Pilátovu v osobě Pána Ježíše neuznávaná před ním, který jest vtělením a sumou veškeré pravdy.

Proto vidíme, že jest možno, tu pravdu před sebou míti a přece nevědět, co jest pravda. Kristus to slovo „jest blízko tebe, v ústech tvých a v srdci tvém;" neboť mnohým z nás jest biblí tou nejznámější knihou a přece poměrně málo jich uznává ji a poddává se té pravdě. Když on za dnů těla svého s lidmi obcoval a mluvil, uznávalo jich jen málo ono Božské slovo v tom muži z Nazareta, toho Syna Boha živého. Pán Ježíš pravil k Petrovi, který jej vyznával býti Synem Boha živého: „Tělo a krev toho nezjevilo tobě, ale Otec můj, kterýž jest v nebesích. Proto jen skrze zjevení, může ta pravda býti poznána.

Apoštol Pavel byl skoro od svého narození horlivým zkoumatelem písma a ústního podání svého lidu; přece nepoznal on pravdu, až řekl: „Zalíbilo se Bohu zjeviti Syna svého ve mně." (Gal. 1, 15. 16.) Potom neměl toho zapotřebí, se raditi s tělem a krví, také ani ne s těmi, kteří před ním byli apoštoly. On neprodlévaje počal zvěstovati to evanjelium s důvěrností a mocí. On se modlil za ty církve, práci jeho povstalé, aby členové těchto církví byli ob-

První číslo časopisu „Znamení doby", pokračovatele dřívějšího „Hlasatele pravdy", spatřilo světlo světa v květnu 1969. V úvodním článku „Na cestu..." br. O. Sládek, předseda církve, napsal: „S radostí zaznamenáváme, že po více než čtvrt století zavítal opět do našich rodin vzácný přítel — časopis, který u kolébky svého zrodu obdržel jméno „Znamení doby". Domnívám se, že tento název plně vystihuje náš adventní pohled na současnost. Časopis by se měl stát naším dobrým přítelem a pomocníkem na cestě života víry, rádcem a průvodcem na křižovatkách času. Bude svědčit o Boží lásce k člověku, zjevené v Ježíši Kristu..."

Redaktor br. Jiří Drejnar předeslal: „...v možnosti vydávat tento časopis vidíme radostný, ale i zodpovědný úkol ... Přejeme si, aby se tento časopis stal pojítkem všech, kteří ve svých srdcích chovají onu „blahoslavenou adventní naději..." Bratr Jiří Drejnar redigoval „Znamení doby" až do podzimu 1978, kdy vedení redakce převzal br. Karel Nowak.

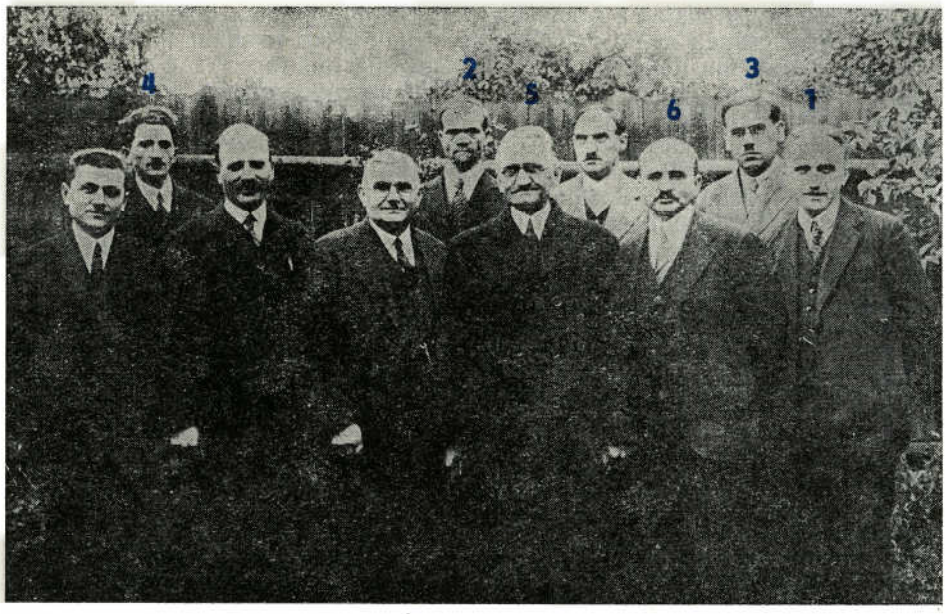

Pracovníci brněnského nakladatelství (snímek z roku 1933)

1. F. A. Ludwig — vedoucí nakladatelství
2. F. Fiala — redaktor české literatury
3. P. Šurman — redaktor slovenské literatury
4. P. Holubec — vedoucí expedice
5. M. H. Wentland — předseda ÚR
6. J. Popelka — vedoucí knižních evangelistů

JIŘÍ SKÁKAL

Rodák z Černilova u Hradce Králové, seznámil se s učením adventistů s. d. v Praze, kde také roku 1896 přijal biblický křest. Po krátkém pobytu v nakladatelství v Hamburku začal roku 1903 vydávat v Praze vlastním nákladem Hlasatele pravdy. Během následujících let se do redakce několikrát vrátil. Naposled redigoval několik čísel časopisu „Stráž sionská" v roce 1923. Napsal rovněž řadu traktátů a brožur.

Jeho přátelé o něm věděli, že jako „starý mládenec" měl velkou lásku — češtinu. Ve dvacátých letech vyučoval českému jazyku také na teologickém učilišti adventistů v Loděnicích u Prahy.

Br. J. Skákal zemřel roku 1941 ve věku 78 let v Srbcích u Luže.

FRANTIŠEK A. LUDWIG

K dějinám časopisu nepochybně patřili také vedoucí Adventního nakladatelství v Brně a výrazná postava československého adventismu mezi světovými válkami, br. Ludwig.

Narodil se roku 1890 v Hlinči u Karlových Varů. Záhy osiřel, vychovávali jej dědeček s babičkou. Vystudoval obchodní školu. Z jeho vlastního životopisu vyjímáme:

„Při svém zaměstnání jsem se dostal do Norimberka, Heilbronu, Furthu a Regensburgu v Německu. Tam jsem poznal také svou manželku a přijal biblické učení. Pokřtěni jsme byli v červnu roku 1914. Počátkem roku 1915 za mnou přišel br. Conradi a poslal mne do našeho nakladatelství v Hamburgu. Pracoval jsem tam až do srpna, kdy jsem musel nastoupit vojenskou službu."

„V roce 1920 jsem byl zvolen vedoucím nakladatelství v Opavě a pokladníkem ústředí, které tam tehdy mělo své sídlo. V září 1922 se nakladatelství stěhovalo do vlastní budovy v Brně."

Br. Ludwig vedl nakladatelství až do jeho uzavření v roce 1939. Roku 1954 se přestěhoval do Vídně, kde v roce 1977 zemřel. K. N.

PAVEL ŠURMAN

Tatínek pocházel z písmácké rodiny na Těšínsku, narodil se roku 1898 v Nýdku. Tam se také seznámil s časovým poselstvím bible a stal se členem církve adventistů s. d. Po I. světové válce krátce studoval na misijní škole ve Friedensau a zasvětil svůj život šíření evangelia slovem i jako knižní evangelista.

Roku 1920 byl v Polsku z důvodu činnosti v knižní evangelizaci zatčen. Uvěznili jej v Krakově a knihy mu zabavili. Jak později vyprávěl, byla to jeho „svatební cesta", o níž se jeho manželka dověděla mnohem později ze zprávy v novinách. Po předivném vysvobození z vězení, připomínajícím zkušenost ap. Petra, pracoval jako knižní evangelista v severních Čechách. Roku 1921 jej bratři poslali do Liptovského Mikuláše. Po několika letech dostal k práci vedoucího knižních evangelistů na Slovensku ještě funkci redaktora pro slovenskou literaturu. Tatínek o Božích zásadách nejen mluvil a psal, ale sám je ve všedním životě uplatňoval a vyžadoval také od celé rodiny, což jsme my děti dokázaly ocenit až později.

Roku 1930 jsme se stěhovali do Brna, tatínek pracoval v nakladatelství až do roku 1936. Vládl tam dobrý křesťanský duch. Když byl někdy větší nápor na expedici, pomáhali všichni zaměstnanci, včetně br. Ludwiga. Tatínek, stejně jako br. Ludwig, měli dobrý smysl pro humor a pro zdravý pohyb v přírodě.

Později tatínek působil jako kazatel v Banské Bystrici (1936—1938), jako tajemník ústředí (1939—1945) a po skončení války jako předseda Severočeského sdružení. Poté převzal odpovědnost za sbor v Hradci Králové, odkud odešel do důchodu. Zemřel roku 1968 v Pamětníku u Chlumce nad Cidlinou. E. Králová

FRANTIŠEK FIALA

Vcházím dvojitými dveřmi do prostorné místnosti, plné světla z širokého okna, u kterého stojí psací stůl. Ticho ničím nerušené, vůně papíru a tiskařské černi. Proti světlu tatínkův profil. Je skloněn nad stolem, v ruce pero. Píše nebo dělá korekturu. Zvedá zamyšleně hlavu a kývne, děkuje tím.

Denně jsem takto vstupovala do tatínkovy pracovny a nosila mu hrnek mléka. Nikdy jsem se neodvážila promluvením vyrušit ho z práce. A dodnes při této vzpomínce ve mně zůstává pocit něčeho posvátného, který se mne zmocnil vždy, když jsem do této místnosti vstoupila.

Můj otec se narodil r. 1888 v Čelákovicích. Pokřtěn byl v Praze r. 1913, s úsměvem říkával, že ve Vltavě. V roce 1918 začal pracovat v redakci Hlasatele pravdy. Redakce byla vždy v bytě redaktora, který číslo „Hlasatele" sestavoval. Roku 1919 se tatínek oženil a rodiče tehdy bydleli v Benediktské ul. č. 8. Byl to zajímavý byt. Dnes tam stojí nové domy, ale tehdy tam byl klášter, přestavěný na činžovní dům. Náš byt byl samá klenba, bydleli jsme totiž u stropu kaple. Mělo to jednu výhodu: snadno se závěsem oddělila obytná část pokoje od redakce, administrace a expedice — to vše byl jeden psací stůl a dvě židle obklopené stohy papírů a časopisů. V tomto prostém bytě o dvou

A·S·D

OBSAH 3. ČÍSLA 15. ROČNÍKU - 1983

Jidáš a Petr
Čtěte s námi
epištolu Filemonovi
Pilátova žena
On nakloní srdce
Slibotechna
On vysvobodí svůj lid...
Život ve městech jordánského údolí
Věrnost vyzkoušená v ohni
Proč předčasně stárnout?
Prvních pět let určuje další život dítěte
Martin Luther (3)
Usuzuj, ale neodsuzuj!
Před osmdesáti lety
Zprávy z konferencí

ZNAMENÍ DOBY

MOSTY DOROZUMENIA

(K ROKU KOMUNIKÁCIÍ)

Sprievodným znakom a jedným zo základných predpokladov poznávania a pokroku ľudstva je schopnosť a možnosť vzájomných informácií, stykov a dorozumievania. Cesty a spôsoby, ktoré to umožňujú, označujeme súhrnne slovom komunikácie. Ich výpočet by bol veľmi obsiahly. Spomeňme aspoň na tie najdôležitejšie, ako sú železnice, autostrády, letecké ale i telefónne linky, rozhlas, televízia, filmy. Dnes nám i družice a vesmírne sondy sprostredkúvajú nové poznatky a zážitky. Samozrejme, že sem patria aj knihy, noviny a časopisy, ktoré sú takým širokým riečišťom poznania a zasvätených informácií, že jednotlivec už dávno nie je schopný sledovať a pojať tú lavínu novôt, ktorá sa naň valí.

Jedným z najdôležitejších nástrojov umožňujúcich dorozumenie, odovzdanie a prevzatie informácií, skúseností, vedeckých poznatkov, ale aj najvnútornejších osobných zážitkov, je ľudská reč, jazyk, slovo. Je zbraňou i poéziou. Stáva sa piesňou i tvrdým úderom päste, výkrikom i vzlykom. Dokáže byť neprekonateľnou prekážkou, ale aj mostom, klenúcim sa nad priepasťou odcudzenia. Často je slovo iba bezvýznamným zvukom, či výkrikom úzkosti odrazeným od kamenných múrov neporozumenia. Inokedy nám zaznie ako kúzelná hudba, prebúdzajúca v nás tie nejnežnejšie city, keď našlo súzvučnú strunu v našom srdci.

Ak je ľudská reč len výsledkom chladnej kalkulácie rozumu, logiky a matematickej úvahy, má obvykle svoju váhu, cenu i silu. Ale ak je zároveň a hlavne rečou srdca, má ešte aj svoj vlastný život, je schopná tvoriť, formovať, oživovať, hriať, zapalovať, ba dokonca i kriesiť z mŕtvych. Podľa biblickej zvesti bolo práve také slovo vyrieknuté na počiatku. Stalo sa telom a zdrojom života aj na našej planéte. Človek, koruna stvorenia, dostal do vienka, ako jeden z najvzácnejších Božích darov, schopnosť formovať svoje myšlienky a pocity do slov. Práve týmto spôsobom sa mala prejaviť aj jeho sloboda a schopnosť tvoriť jeho ozvláštnenie od ostatného tvorstva a prírody.

Sloboda ovšem zahrňuje v sebe aj možnosť zneužitia každej schopnosti a daru. Snáď v máloktorej oblasti je také zvodné a ľahké dostať sa na šikmú plochu a skĺznuť do situácie hroziacej katastrofou, ako pri používaní nástroja ľudskej reči — slova. Skutočnosť, že práve na spôsobe, čase a zámere s akým tento nástroj používame, má rozhodujúci vplyv na úroveň dosahovaného výsledku, by nás mala viesť k mimoriadnej ostražitosti pri jeho každodennom používaní.

Kvalita medziľudských vzťahov, priateľstvom a manželstvom začínajúc, cez rodiny, sociálne vrstvy a politické, či náboženské zoskupenia, až po národné a internacionálne spoločenstvá nie je ovplyvňovaná a určovaná len zásobou slov a schopnosťou ich použitia, ale hlavne pravdivosťou toho, čo vyjadrujú, úprimnosťou zámerov, ktoré sledujú, teda morálnymi hodnotami zdroja, z ktorého pochádzajú.

Už si nepamätám, kde a kedy som objavil báseň Blahoslava Koštáka, ktorá vyjadruje naznačené možno o niečo presnejšie a konkrétnejšie.

Keď slová prestanú hrať pýšnu maškarádu
a budú rovnaké od predu i v zadu,
keď zničia zlaté rámy na obrazy
a nad úprimnosťou sa nikto neurazí,
keď...
To snáď skôr blesk nám šľahne do svedomí
a s temným praskotom sa domýšlavosť zlomí.
Keď novinár a básnik, každý v svojom slohu,
neskúsenému nepodrazí nohu,
keď k hrncu dozvieš sa aj to, že tečie,
keď na pluhy kuť budú jazyky i meče,
keď...
To skôr snáď pravda ohňom vzplanie
a príde s nami, podvodníkmi, zúčtovanie.
Ver, je to vážnejšie než slovo na jazyku,
ktoré ti vyklzne z úst silou zvyku,
a nepríjemnejšie než bankrot obchodníka,
ktorý si na poctivý tovar ťažko zvyká.
Vraj potom sa svet zmení v nepoznanie,
keď naši susedia sa dajú na pokánie.
Mne zdá sa pravda ovšem trochu iná,
a v tom sa skrýva naša veľká vina:
Ten príde ľahšie zlobe na príčinu,
kto nemudruje dlho a prizná sa k činu.

Biblická správa o našich rajských prarodičoch ukazuje, že je osudnou chybou, ak sa človek pokúša uniknúť zo zodpovednosti mlčaním, ak sa svoju pravú podobu usiluje zamaskovať nejakým „figovým listím" a výhovorkami sa snaží zvaliť zodpovednosť za dôsledky svojho počínania na iných, ba umlčať aj vlastné svedomie.

Neprekonateľná a rozumom nepochopiteľná Božia láska dokázala riešiť aj takúto situáciu slovom odpustenia a zmierenia v Kristovi, ktorý vzal dobrovoľne na seba ľudskú vinu i trest. On sa stal tým premosťujúcim Slovom, ktoré je schopné preklenúť každú priepasť nielen medzi človekom a človekom, ale aj medzi človekom a Bohom. Tento zdanlivo krehký most unesie aj to najťažšie bremeno ľudskej viny, ak je doprevádzané vyznaním, ľútosťou a odhodlaním viery k novému začiatku.

V. KOHÚT

JIDÁŠ A PETR

H. KNOTT

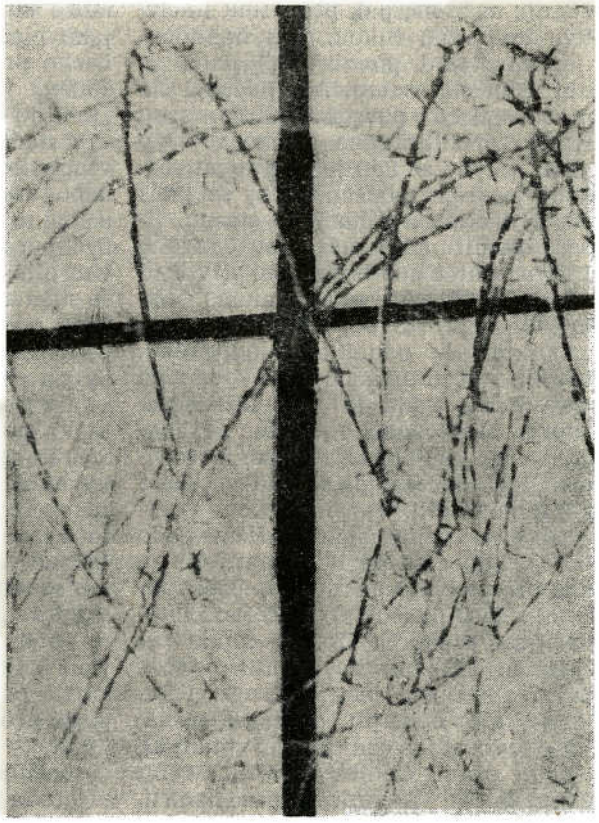

V bibli čteme o smutném konci jednoho z Ježíšových učedníků — Jidáše:

„V těch pak dnech vstal Petr ve shromáždění bratří — bylo tam pohromadě asi sto dvacet lidí — a řekl: „Bratři, muselo se splnit slovo Písma, kde Duch svatý už ústy Davidovými mluvil o Jidášovi, o tom, který na Ježíše přivedl stráže, ačkoli patřil do počtu nás dvanácti, a byl vyvolen ke stejné službě. Z odměny za svůj zlý čin si koupil pole, ale pak se střemhlav zřítil, jeho tělo se roztrhlo a všechny vnitřnosti vyhřezly. Všichni obyvatelé Jeruzaléma se o tom dozvěděli a začali tomu poli říkat Akeldama, to znamená Krvavé pole" (Skut 1,15-19).

Někdo si snad pomyslí, že to není zrovna pěkný text. Co nás ruší, není jen otevřenost, s jakou bible líčí konec Jidášova života, ale ještě něco jiného. Kdo to hovoří k učedníkům a sto dvaceti lidem o konci Jidášova života? Je to apoštol Petr. Nejraději bychom mu položili otázku: „Petře, právě ty nám hovoříš o zrádci Jidášovi? Nebylo by lépe, kdybys raději mlčel? Vždyť i ty jsi zradil svého Pána."

Někdo by mohl říci, že to nebyla zrada, ale spíše zapření. Možná, že bychom našli nějaký rozdíl mezi zapřením a zradou. Ale copak není v určitém smyslu zapření i zradou? Zrada nemusí být vždy jen v tom, že druhého vydáme na smrt. I to, že se ke známému člověku nepřiznáme, že děláme, jako bychom ho neznali, protože situace je nebezpečná, i to může být zrada. Pohnutky mohly být rozdílné. U Jidáše myslíme hned na těch třicet stříbrných, ale přijdeme i na jiné pohnutky. U Petra to byl holý strach o vlastní život.

Proto bychom rádi řekli: „Petře, mlč. Odkud bereš právo hovořit o zrádci Jidášovi? Nebojíš se, že v tomto velkém shromáždění by někdo mohl povstat a říci ti: Petře, nejsi o moc lepší!"

Uvedený příběh ukazuje určitý problém. Jak to máme dělat, když v životě někoho jiného uvidíme hřích? Smíme k tomu něco říci, nebo máme mlčet, protože jsme sami hříšní? To je problém. Máme mlčet? Pán Ježíš nám dává odpověď, ukazuje řešení. Nechce, abychom k hříchu mlčeli, ale říká něco jiného: „Nesuďte, abyste nebyli souzeni." A to je rozdíl. Mám hřích jmenovat pravým jménem a něco proti němu podnikat, i když sám jsem hříšník. Ale nemám právo odsoudit hříšníka. To je Boží věc.

Jidáš a Petr — oba zapřeli svého Pána. Jeden jej vydal nepřátelům, druhý se od něj odvrátil, jako by ho vůbec neznal. Obojí je zlé. Ale jak to, že Petrovi bylo odpuštěno, a Jidášovi ne? Proč ten rozdíl? Pán Ježíš jednou řekl, že všechno, co bychom špatného vykonali proti Synu člověka, může nám být odpuštěno. Proč tedy Jidášovi nebylo odpuštěno? Dopustil se Jidáš horší zrady než Petr? Měl snad horší charakter?

Kdyby naše charakterové nedostatky rozhodovaly o odpuštění, musel bych položit otázku: kdo tedy bude spasen? Vždyť všichni máme charakterové nedostatky, někdo větší, někdo menší.

Pán Ježíš nás však volá takové, jací jsme, se všemi charakterovými nedostatky. To nás od Pána neodloučí. Ale nesmíme zůstat takoví, jací jsme. Pán chce změnit naši povahu.

Nemůžeme říci, že by horší charakter Jidáše znemožnil odpuštění. Byl Jidáš opravdu horší než ostatní učedníci? Lišil se od ostatních? Vzpomeňme na ty dva syny Zebedeovy. Neměli ani odvahu jít za Mistrem, poslali proto svou matku. Ta dokázala Pánu Ježíši říci: „Pane, ty máš sice ještě deset dalších učedníků a ti mají jistě dobré schopnosti, ale moji dva synové jsou přece tak dobří. Dej jim ta nejlepší místa." To bylo vůči ostatním bezohledné. Jidáš nic takového nežádal. Jak často Petr něco řekl, aniž si to rozmyslel. To je také charakterová vada. Jidáš se tak neprojevoval. Petrovi musel Pán Ježíš dokonce říci: „Odejdi ode mne, satane, jsi mi ku pohoršení." To Jidášovi neřekl. Tak velký rozdíl mezi těmito dvěma muži nebyl. Naopak. Když Ježíš při poslední večeři řekl, že ho někdo zradí, jak reagovali učedníci? Řekli si snad: „To bude určitě Jidáš, to by mu bylo podobné?" Ne, každý nejdříve myslel na sebe a ptal se: „Jsem to já, Pane?" Vždyť to mohl udělat každý z nich. Nikdo neukazoval na Jidáše.

Co ho tedy dělilo od odpuštění? Někde přece musela být dělící čára, kterou Jidáš ve svém jednání překročil a která ho oddělila od odpuštění. V čem spočívala ona dělící čára?

Abychom objevili tuto hranici, měli bychom si napřed ujasnit, jak si lidé v době Pána Ježíše představovali Mesiáše. Jaké měl Jidáš představy? Můžeme říct, že ani v mesiánském očekávání se nelišil od ostatních učedníků. Jakého Mesiáše tenkrát očekávali? Takového, který je osvobodí od Římanů a učiní z Izraele velmoc. Vzpomeňme na učedníky, kteří šli do Emauz. Co říkali, když se po zmrtvýchvstání k nim přidružil Pán Ježíš? „My jsme doufali, že on je ten, který vysvobodí Izrael." Jako by říkali: „Zklamali jsme se v něm." To bylo mesiánské očekávání tehdejších učedníků.

Jidáš čekal na okamžik, kdy Pán Ježíš dá povel k povstání. Snad právě proto toužil po penězích. Věděl, že takové povstání něco stojí. Je třeba koupit zbraně. Kdo ví, na co všechno ještě myslel! A najednou nadchází onen velký svátek velikonoc v Jeruzalémě. Ježíš vjíždí do Jeruzaléma na oslici, přesně tak, jak to prorok kdysi předpověděl. Lidé si možná řekli: „Teď přišel ten pravý okamžik. Teď u těchto velikonoc se to stane." Proto všichni volali: „Hosana synu Davidovu, izraelskému králi." To byl také důvod, proč se farizeové a zákoníci tak třásli. Dějiny nám říkají, že dokonce římský místodržitel Pontský Pilát počítal, že se něco bude dít. Ježíš však nic nepodnikal.

Jidáš začal být netrpělivý. „Takhle to přece dál už nemůže jít. Když Je-

žíš nic neudělá, pak převezmu iniciativu do svých rukou. Pak ho donutím, aby sáhl po zbrani." Jistě, za tím vším stál satan. Ale Jidášovi šlo především o povstání. Chtěl svou zradou přinutit Pána Ježíše, aby bojoval. Kdyby se Pán Ježíš k tomu rozhodl, jsem přesvědčen, že by se Jidáš postavil okamžitě na jeho stranu. Jidáš odmítl dále následovat svého Mistra. Chtěl mít bojujícího a vítězícího Mesiáše. Ale ukřižovaného Ježíše? To naprosto odmítal. Tady je ta mez, která ho oddělila od odpuštění. Ostatní učedníci smýšleli podobně jako Jidáš. I jim to bylo těžké přijmouti ukřižovaného Ježíše, ale nakonec ho přijali. Nakonec porozuměli, oč vlastně jde. Proto se Pánu Ježíši poklonili.

Jestliže odmítneme ukřižovaného Ježíše, kdo nám dá odpuštění? To je ona hranice, to je důvod, proč nemohlo být Jidášovi odpuštěno. Litoval Jidáš svého činu? Ano, a jak! Šel zpět do chrámu, aby vrátil peníze. Svým způsobem měl také rád Pána Ježíše, ale byla to sobecká láska, soustřeďoval se na vlastní plány a vlastní přání. Chtěl za každou cenu Pána Ježíše zachránit před smrtí. Nechtěl, aby Pán Ježíš zemřel, vždyt měl uskutečnit jeho sny a přání.

Petr chtěl jednou také zabránit smrti Pána Ježíše. Když Ježíš hovořil o své smrti, říkal mu: „Pane, to se ti nesmí stát." Ale Petr nesledoval vlastní cíle.

Jidáš litoval. Když vracel peníze, volal: Vemte si je, já už je nepotřebuji. Všechny mé sny se zhroutily. Nic mi už nezůstává. Ale i jeho pokání bylo zaměřeno sobecky. Projevuje se v něm soucit se sebou samým, zklamání, že se neuskutečnily jeho plány. Když někdo jednou odmítne ukřižovaného Ježíše, klesá hlouběji a hlouběji. Všechno, co ještě dělá, může sice vypadat na první pohled jako pozitivní, ale má to v sobě sobecké prvky. Nakonec mu nic nezůstane, jenom ono „Akeldama" — „pole krve".

V tomto smyslu je Jidáš symbolem všech, kteří od počátku světa zapírali nebo zrazovali Ježíše. Začalo to už u Kaina. Vžijme se do situace, že bychom měli možnost tehdy pozorovat oltáře Abela a Kaina, který by se nám více líbil? Určitě ten Kainův. Byly na něm ty nejkrásnější plody, nejhezčí ovoce. Možná, že na oltáři byly i nádherné květy. A co bylo na oltáři Abela? Ležel tam jen beránek, který měl proříznuté hrdlo, jeho krev stékala po oltáři. To jistě nebyl hezký obraz. A přece to byla oběť, která symbolizovala oběť Mesiáše, bylo to vyznání víry v Ježíše Krista. Ta krásná Kainova oběť — to byl počátek snahy získat ospravedlnění ze skutků. „Pane, to já jsem obdělával tu půdu, j á jsem pracoval, j á jsem i sklízel a přinesl ti to nejkrásnější ovoce. Podívej, co všechno jsem pro tebe vykonal. Ty nemůžeš jinak, ty mi musíš být milostiv." Tady začíná snaha dosáhnout spasení vlastním úsilím.

Snaha získat ospravedlnění ze skutků není nic jiného než odmítání Ukřižovaného. To nebylo jen za Kaina. To je i dnes. Jestliže se nějakým způsobem pokoušíš dosáhnout spasení svými skutky, ať zachováváním přikázání nebo něčím jiným, pak je to nakonec odmítnutí ukřižovaného Ježíše. A jaké důsledky mělo to první odmítnutí Ukřižovaného? Svět se stal „Akeldama" — polem krve. Země musela vsát krev prvního mučedníka. A od té doby, od tohoto prvního odmítnutí, se velmi často setkáváme s odmítáním Ježíše. Není tedy divu, že tento svět se stal obrovským „Akeldama", jediným krvavým polem, na kterém už položily život miliony nevinných lidí. Každý z nás se musí rozhodnout, kterou cestou chce jít. Přijmeme ukřižovaného Spasitele, nebo jej zavrhneme? Rozhodneme se pro Golgotu, nebo Akeldama?

I my věřící jsme opravdu v nebezpečí, že odmítneme Ukřižovaného. To by nás nemělo šokovat, ale spíše varovat a vést k zamyšlení. Na čem jsme postavili jistotu svého spasení? Na příslušnosti k církvi, na vlastní dobrotě, na osobním úsilí a snaze co nejpřesněji plnit všechny Boží požadavky a přikázání? To všechno je pouze snaha získat spasení vlastním úsilím a vlastními zásluhami, v posledku odmítnutí Ježíše Krista, snaha obejít se bez něj. Neznamená to však, že bychom měli přestat respektovat Boží zákon a neřídit se jeho vůlí. Vždyť Bůh od nás právem očekává osobní angažovanost nebo jak to vyjádřil apoštol, důsledné vedení „boje víry". Spasení si však ničím nemůžeme zasloužit. Jestliže něco konáš proto, aby sis zasloužil spasení, pak raději přestaň, nemá to smysl. Pán očekává, že motivací našich činů bude vděčnost za jeho lásku a nezměrný dar milosti. To je ta pravá pohnutka.

Možná namítnete, že jste se už dávno rozhodli. Nezapomeňte, že se vlastně rozhodujeme každý den. I Jidáš se kdysi rozhodl pro Krista. Po jeho boku byl ochotný bojovat proti Římanům a přinášet třeba oběti. Ale přijmout pokořeného, ukřižovaného Ježíše — to odmítl. Petr smýšlel původně jako Jidáš, ale nakonec pochopil Boží moc, projevenou v kříži. Proto se před Ježíšem sklonil, proto mu bylo odpuštěno.

Prosím Pána, aby vám dal sílu správně se rozhodnout a přijmout Pána Ježíše cele, abyste zakusili, že v kříži se projevuje Boží moc.

ČTĚTE S NÁMI epištolu Filemonovi

Poselství mezi řádky

Většina lidí nerada dopisy píše, ale ráda je dostává. Některé dopisy obsahují nedobré zprávy, z těch pak radost nemáme. Jiné dopisy vzbuzují dokonce nejistotu a zvědavost. Zdá se, jako by něco „šeptaly" mezi řádky, jako by něco naznačovaly a neříkaly všechno, co chtějí říct. Obratní pisatelé tento prvek mistrně využívají, aby zapůsobili na čtenáře. My ostatní při čtení dopisů jen žasneme.

Podobné dopisy se na světě objevily už dávno. Pomysleme třeba na jediný, opravdu soukromý dopis, zařazený do bible — na list Filemonovi. Písmo uchovává mezi svými deskami celou řadu dopisů, většinou jim uctivě říkáme „epištoly". Jsou to oficiální dopisy církvi, sborům a kazatelům evangelia. Dopis Filemonovi je ovšem úplně jiný. Je to ryze soukromé poselství člověka, který se stal nejznámějším spisovatelem všech dob, aniž to zamýšlel. V době, kdy napsal tento dopis, čekal jako vězeň v římském žaláři na rozhodnutí mocného impéria. Škoda, že dnes tak málo lidí čte a ještě méně rozumí tomuto jedinečnému kratičkému dopisu. Říká mnoho svými řádky, ale mnohé také mezi řádky. Velmi rád bych věděl, co si asi Filemon myslel, když je četl poprvé.

Dopis začíná srdečně. Všichni máme radost, když nás přítel vyrozumí, že se za nás pravidelně modlí. Ještě větší radost míváme, když někdo vděčně připomíná naši snahu pomáhat jiným lidem. Pavel byl k Filemonovi pozorný.

Teprve uprostřed dopisu prozradil, proč vlastně dopis psal. K velkému překvapení Filemona jmenuje hlavní postavu nepříjemné události, ke které došlo v domě adresáta před několika týdny a která přinutila Filemona sáhnout až na dno schopnosti milovat člověka. Jak na něj asi působilo, když v Pavlově dopise četl jméno onoho uprchlého otroka a zloděje? Co je Pavlovi do toho? Navíc doručitel dopisu (pravděpodobně čekal v bráně domu, kde dopis předal jinému otroku) byl zřejmě samotný Onezimus. Onezimus — ironií situace je i to, že jeho jméno znamená „Užitečný" — ukradl z Filemonovy pokladny značný obnos a bez vědomí svého pána odcestoval do hlavního města říše. Nyní je zpátky s dopisem od apoštola Pavla.

Dokážu si představit, jak asi Filemon překvapeně mumlal: „Podívejme se! Nakonec psal to Pavel a jemu dlužím všechno. Chudák stařec, je pořád v tom římském vězení. Jak se s ním ten zloděj Onezimus mohl setkat? Přečtu si to ještě jednou."

„Ačkoli bych ti mohl v Kristu směle nařídit, co máš dělat, pro lásku

raději prosím, já Pavel, vyslanec a nyní i vězeň Krista Ježíše. Prosím tě za svého syna, kterému jsem dal život ve vězení, Onezima, který ti před časem způsobil škodu, ale nyní je tobě i mně k užitku."

Za dopisem se skrývá podivuhodný příběh. Zběhlý otrok se v Římě pravděpodobně dostal mezi lidi, kteří znali Pavla. Došlo k setkání, které přivedlo Onezima k prožitku obrácení. Něco podobného mu Filemon nedokázal nabídnout nebo k tomu ve svém domě nevytvořil příhodné prostředí a podmínky. Pavel nyní Onezima představuje jako „užitečného", poprvé žijícího shodně se svým jménem. Protože se Pavel stal jeho duchovním otcem, napsal Filemonovi přímluvný dopis. Měl k tomu pádné důvody, vždyť tehdy byli zběhlí otroci většinou popravováni ukřižováním.

Nedlouho před příchodem Onezima do hlavního města říše, došlo v Římě k hroznému masakru otroků. Pouze úpadková společnost mohla dopustit takové řádění. Senátora Pedania Secunda zavraždil jeho otrok, protože se nechtěl dělit se svým pánem o lásku spoluotrokyně. Císař Nero rozhodl, že za trest a pro výstrahu budou popraveni všichni Pedaniovi otroci s manželkami i dětmi, celkem 400 lidí. Před zraky celého města bylo pobito 399 nevinných lidí. Není divu, že se Pavel za Onezima přimlouval.

Filemon četl dále: „Posílám ti ho zpět, je mi drahý jako mé vlastní srdce. Chtěl jsem si ho nechat u sebe, aby mi ve vězení, kde jsem pro evangelium, sloužil místo tebe, avšak bez tvého souhlasu jsem nechtěl nic udělat, aby tvá dobrota nebyla jakoby vynucená, nýbrž aby byla dobrovolná."

Takt a zdvořilost, s jakou apoštol dopis napsal, nás udivuje. Nečteme tu autoritativní příkaz muže, kterého bychom měli právem pokládat za čelného představitele církve. Naopak, sledujeme zdůvodněnou a rozumnou žádost člověka, který miluje jiné a jedná s ostatními jako se sobě rovnými.

A nyní se Filemon dostává k vyvrcholení: „Snad proto byl na čas od tebe odloučen, abys ho měl navěky — ne už jako otroka, nýbrž mnohem více než otroka: Jako milovaného bratra. Když se jím stal mně, oč více jím bude tobě před lidmi i před Pánem. Jsme-li tedy spolu spojeni, přijmi ho k sobě jako mne. Jestliže ti způsobil nějakou škodu nebo je ti něco dlužen, připiš to na můj účet. Já Pavel píšu vlastní rukou: já to nahradím. Nechci ti přitom říkat, že ty mi dlužíš více; sám sebe."

Pavel naznačuje, že Pán použil Onezimův útěk k něčemu vyššímu. Boží prozřetelnost dovedla zběhlého otroka k Pavlovi, aby se stal křesťanem a tím také bratrem Filemona a všech ostatních křesťanů. A pokud jde o krádež, kterou Pavel naznačuje, slibuje, že sám všechno nahradí, i když toho asi nebylo zapotřebí. Znal velmi dobře laskavost a dobrosrdečnost Filemona.

Před závěrečnými pozdravy oznamuje něco, co muselo adresáta příjemně rozechvět. Naznačuje, že zřejmě bude brzy propuštěn. Ale ještě více, Pavel sděluje, že Filemona opět brzy navštíví. Filemon mohl s radostí číst: „Zároveň tě prosím, abys mi připravil ubytování. Mám naději, že pro vaše modlitby vám budu vrácen."

Až přijde, bude se samozřejmě ptát po Onezimovi. Určitě očekává, že jej uvidí živého, zdravého a přijatého jako bratra v Kristu.

Bible neříká, zda Filemon splnil, oč jej Pavel žádal, ale uchování dopisu a příznivá zmínka o Onezimovi v pozdějším dopise věřícím v Kolosách (Kol 4,9), to všechno nasvědčuje, že letitý apoštol dosáhl dalšího vítězství.

Co říká dopis dnes nám? Martin Luther napsal: „Po mém soudu jsme všichni Božími Onezimy." Všichni jsme zběhlými služebníky svého Pána. Jakmile však přijdeme ke Kristu, vezme všechny naše viny na sebe. Golgota smazala naše hříchy u Boha a udělila nám milost. „Jediný čin spravedlnosti přinesl všem ospravedlnění a život" (Řím 5,18). V Kristu se nám nabízí nový vztah k Bohu. Podobně jako se stal Onezimus opravdu užitečným, můžeme být i my užiteční v Boží službě. Pavlova přímluva za Onezima je obrazem Kristovy přímluvné služby za nás.

Dostávat dopisy, to je příjemné, ale z tohoto starého dopisu, který nechal Pán napsat pro každého z nás, může dostat celý náš život nový smysl. Zamysli se nad základním Božím poselstvím, které nese dopis Filemonovi a uvědom si, že „mezi řádky" žádá za tebe někdo vyšší než apoštol Pavel, a že žádá toho, který sedí na trůnu vesmíru: „Přijmi ho k sobě, jako mne. Jestliže ti způsobil nějakou škodu, nebo je ti něco dlužen, připiš to na můj účet."

-kn-

BIBLICKÉ POSTAVY 22

Pilátova žena

„Když seděl na soudné stolici, poslala k němu jeho žena se vzkazem: Nezačínej si nic s tím spravedlivým! Dnes mě kvůli němu pronásledovaly zlé sny" (Mat 27,19). Pouze jeden z čtyř pisatelů evangelií se zmínil o manželce Pontského Piláta, římského místodržitele v Judsku od roku 26 po Kr., tedy v době veřejného působení Pána Ježíše Krista. Písmo svaté neuvádí její jméno, ale raná křesťanská tradice tvrdí, že se jmenovala Klaudia Prokula, což nasvědčuje, že patřila k slavnému rodu Klaudiovců. Jediný verš o dvaceti pěti slovech ji představuje jako ženu pevného přesvědčení, se smyslem pro posouzení spravedlnosti a bezpráví.

Je pravděpodobné, že se zajímala o náboženství a víru národa, který ve jménu římského císaře spravoval její manžel. Tradice také tvrdí, že byla proselytkou brány, což znamená, že ačkoli původem pohanka, zachovávala některá přikázání a náležela do vnějšího kruhu izraelské náboženské pospolitosti. Je-li tomu tak, pak patřila k oněm Římankám, jejichž touha po pravém Bohu byla tak silná, že se připojily k tomu nejlepšímu, co tu bylo, dokud ještě Syn Boží nebyl zjeven světu. Ačkoli většinu času trávila v paláci v Cezareji Filipově při moři, je pravděpodobné, že zaslechla řeč o novém proroku. Nyní o židovské velikonoční slavnosti je se svým manželem v Jeruzalémě a bydlí v Herodesově paláci. Za svého pobytu zde může vidět a slyšet, že se tento prorok liší od jiných židů, že nemá v sobě nic demagogického a agresivního a je dokonce možné, že někdo z tlumočníků u dvora ji seznámil s některými Ježíšovými výroky, které ji přesvědčily, že není zločincem.

Její manžel, Pilát, byl časně ráno probuzen delegací vedoucích židů, kteří se naléhavě dožadovali rychlého soudního procesu v bezodkladném případu. Jeho manželka se asi probudila současně nebo dokonce ještě dříve následkem zlého snu, ve kterém mnoho trpěla. V tomto snu prožívala strach o proroka, jehož

jméno možná znala a kterého nyní vedou před jejího manžela jako obžalovaného. Možná, že trpěla úzkostí o svého manžela, který se ocitl v krajní situaci, že poskvrní své ruce krví nevinného člověka a že se mu nikdy nepodaří vinu smýt. Učinila proto, co mohla. Poslala k němu posla s varovným poselstvím: „Nezačínej si nic s tím spravedlivým! Dnes mě kvůli němu pronásledovaly zlé sny." Ježíše, kterého chtěli židé zabít, nazvala spravedlivým. Když pak byl po delších procedurách vynesen rozsudek smrti, slyšíme Piláta, jak opakuje její výrok: „Čist jsem od krve spravedlivého tohoto."

Zdá se, že Klaudiino rozhodnutí s odvoláním na sen ji dovedlo k hlubokému přesvědčení, že Ježíš je nevinný člověk a že její manžel přivolá neštěstí, jestli svou autoritou přispěje k jeho záhubě.

Měla pravdu. Pokud jde o Piláta, víme, že se po Ježíšově smrti dopustil násilnosti na Samařanech. Jakýsi samařský dobrodruh Samařanům sliboval, že je dovede na hoře Garizim k místu, kde Mojžíš kdysi uschoval posvátné předměty. Lid se shromáždil a pro jistotu, kdyby jim chtěl někdo v cestě bránit, měli i zbraně. Pilát se to dověděl. Pokládal celou akci za vzpouru, proto nechal průvod rozprášit, mnoho lidí pobít a řadu dalších uvěznil. Samařané si na Piláta stěžovali u Vitellia, římského místodržitele v Sýrii, který býval dříve konzulem v Římě. Pilát byl na jeho pokyn předvolán do Říma, aby se zodpovídal ze své činnosti. Caligula, nástupce císaře Tiberia, vypověděl Piláta do Galie, kde údajně spáchal sebevraždu.

Prvokřesťanská tradice o Pilátově manželce říká, že se stala křesťankou. Snad přežila svého manžela. Nic jistého o ní nevíme. Jedno však víme, a to je pro nás naučením. Pilátova žena je typem ženy—manželky, která není o z v ě n o u svého manžela, ale spíše b u d í k e m jeho svědomí — varuje před poskvrněním rukou a svědomí. Je ženou, která cítí odpovědnost za svého bližního, chce uchránit od hříchu a zneuctění Boha a od věčné záhuby.

J. MARCOLLA

„On nakloní srdce . ."

PLÁN, KTERÝ SE NEZMĚNIL (3)

Studujeme knihu proroka Malachiáše. Vybrali jsme ji především pro aktuální sdělení poslední kapitoly: „Hle, posílám k vám proroka Elijáše, dříve než přijde den Hospodinův veliký a hrozný. On nakloní srdce otců k synům a srdce synů k otcům" (Mal 4,5.6).

Věřící člověk se dívá na rodinu a manželství jako na místo příslibů krásy, porozumění, možností a naplnění. Bývá proto někdy nazýván zastaralým, snílkem... A křesťan zde opravdu stojí v nebezpečí velkého zklamání. Zvláště tehdy, když si neuvědomuje, že každá láska nese riziko, že nemusí vždy najít odezvu. Křesťan se velmi mýlí i tehdy, když zapomíná, že také rodina je jedním z bojišť mezi sobectvím a láskou, mezi pýchou a službou, mezi Kristem a satanem. Jako se kdysi anděl — Světlonoš — pokoušel škrtnout některá hesla slovníku nebeského dorozumívání — lásku, důvěru, spravedlnost — snaží se o to dodnes. A zvláště v rodině.

Posláním rodiny je předávání a rozšíření života — a lásky. Také lásky? Ještě dnes? — Odpověď je jednoduchá: Ano, protože Bůh své plány nemění. Ještě dnes je domov krbem, ohněm, který hřeje, který zároveň potřebuje být živen a udržován.

Oheň nezapalují pro sebe vzájemně jen muž a žena. Pochodeň života, lásky a světla předávají rodiče svým dětem. Jak k tomu dojde?

Respektuješ-li Boha jako svého stvořitele, chápeš a přijímáš odpovědnost za dítě, které má málo let a málo zkušeností, jako za „dědictví od Boha" (Žalm 127,5).

Bůh ti dává někoho malého a slabého a taky hodně nedokonalého. Ten maličký má tvář podobnou tobě. Zdědil po tobě asi hodně slabostí a vad. Zato ty máš v něm Hospodinovo dědictví, můžeš v něm najít obraz Boha, kterého jsi sám dosud neviděl. (To není opovážlivé tvrzení. Vždyť Kristus řekl, že v těch nejmenších — věkem, zkušenostmi i vírou — nás potkává on sám. Mat 25,31-46).

To všechno je krásné. Přece však prorok Malachiáš v proroctví o Kristově návratu musí psát o rodičích a dětech, kteří mají k sobě daleko. Místo přirozeného silného pouta mezi synem a otcem je vtlučen klín. Co je tím klínem?

Představme si dítě, které dostane od maminky „nářez". Za několik minut ale už zase přiběhne a se strachem v očích chytne maminku kolem kolen (protože ještě příliš od země nevyrostlo). A cítí se úplně bezpečně. Schovalo se před nebezpečím u toho, kdo je před chvílí trestal.

Může být trest překážkou důvěry mezi rodiči a dětmi? Ne, trest sám o sobě nepředstavuje ten rozrážející klín.

Jestliže takový klín u nás v rodině je, vezměme ho jednou ve svém pokojíku, za zavřenými dveřmi (Mat 6,6) v klidu do dlaní. Sepněme ruce a ukažme ho nebeskému Otci. Sáhněte si na povrch klínu. Je hladký jako naše naučené konvenční chování; proto tak snadno vklouzl mezi nás a děti, které opovrhují vším naučeným a navyklým. Nebo nahmatáme klín drsný jako naše neochota odpustit. Takový klín je těžké vytáhnout. A možná jsme si na to všechno už tak zvykli, že nám nepochopení, neschopnost skutečně se dorozumět ani nevadí (jako by takový klín lhostejnosti nakonec tlumil nárazy!). I takový klín je třeba vyrazit.

Prožít něco takového, to vyžaduje dost odvahy k velkému dobrodružství víry. Ale nedivte se tomu (1 Petr 4,12), domov je zahradou Eden, kde je každý vyzkoušen.

Nepokládejme svou vlastní nedůvěru, neochotu, neschopnost oslovit druhého za malicherný nedostatek. Raději opomeňme, vynechme, dovolme si nestačit cokoli jiného, jen nedovolme, aby nám cesty k druhým zarostly, aby se zase vytvořily klíny mezi srdci. Některé dobře vybavené, odvážné a zkušené armády byly poraženy proto, že jejich vůdcové podceněli mráz. Členové rodiny mohou mít předpoklady ke zdravému vývoji, děti mohou být nadané, byt dobře zařízen, jediná věc může být podceněna: nedostatek tepla, nebezpečí mrazu. — Dům byl krásně zařízen, ale neměli čím topit. — Prohry armád v zimě bývaly totální.

V rodině jsme jako provazolezci. Jsme obratní a jdeme po provaze zdánlivě bezpečně. Když se však setkáme s druhým člověkem, střetneme se a pravděpodobně spadneme. Pro ty, kteří se necítí dost suverénní, se dole napíná síť. Provazochodci, kteří nespoléhali jen na sebe, se v případě pádu zachrání v síti. A co víc. Určitě se skutálejí doprostřed sítě jeden k druhému. — Lidé ne zcela suverénní na provazu života zvou do svého domova Krista — napínají tak síť, ve které se po střetnutí zase najdou.

Nezapomeňte, že i váš domov je místem, kde se dokazuje Boží charakter lásky, konstanta, kterou by satan tak rád škrtl ze všech rovnic vesmíru. Nezapomeňte, prosím, na to a chcete-li, aby váš domov byl místem vítězství Boží lásky, dopřejte si to nejpřepychovější zařízení — Boží přítomnost.

-pš-

POSTŘEHY / *ze života* 3

SLIBOTECHNA

Měl jsem známého, který byl automechanikem. Šikovný člověk. Jak se jmenoval? To je jedno, ale já jsem ho pojmenoval „slibotechna". Proč? Hned to vysvětlím.

Potřeboval jsem určité součástky k autu, které on měl. Zašel jsem za ním s prosbou, jestli by mi je prodal. Souhlasil, že mi je prodá, ale ať si přijdu zítra.

Přišel jsem druhý den a po určitém vymlouvání věc odročil ještě o dva dny. Byl jsem zklamán. Nutně jsem ty věci potřeboval, abych mohl dát auto do provozu a nikde jinde jsem je nemohl sehnat.

Takových bezvýsledných návštěv jsem u něj vykonal mnoho. Bylo mi těžko, ale potřeba součástek mne vedla k trpělivosti. Připadalo mi, že si ze mne dělá legraci, protože je pánem situace. Ale pak se situace obrátila. Tento povedený známý přišel za mnou, že by potřeboval v něčem pomoci. A že si mohu přijít pro ty věci, které jsem na něm chtěl. Ale jen abych mu rychle udělal to, co ode mne potřebuje. Slíbil jsem. Když jsem konečně vlastnil žádané součástky, ozvalo se ve mně moje já, které se chtělo revanžovat „výchovnou pomstou". „Když tě tak dlouho vodil za nos, ukaž mu, jak je nepříjemné stále někoho prosit." A teprve když jsem se dozvěděl, že nejsem první, kdo se musel takto doprošovat, chtěl jsem se pomstít. Ať si počká. Ale pak jsem si uvědomil, že můj známý nevěří v Boha, o mně však ví, že jsem věřící. On je známý svým slibováním a já prý jsem známý tím, že věřím v Boha. Jeho jméno ve společnosti kamarádů bylo vyslovováno skoro vždy s posměchem. Poznal jsem dosah jeho nečestného jednání. Ostuda jeho chování dopadala až na jeho rodiče. A tehdy jsem s Boží pomocí pokořil své „já" a vyhověl jsem okamžitě jeho žádosti a slib splnil. Svým jednáním jsem mu chtěl dát příklad, že křesťané se snaží dodržet slib, který dají, vždyť je k tomu vybízí Písmo: „Co slíbíš, to splň! Lépe je, když neslibuješ, než když slíbíš a nesplníš" (Kaz 5,4.5). Jsou si vědomi, že kromě občanského jména nesou také jméno Boží. Křesťan, neboli následovník Krista, to je zodpovědné postavení. Když někomu něco slíbí, musí si být vědom, že přijal zodpovědnost a podle svého chování dělá dobré nebo špatné jméno nejen sobě a rodině, ale také církvi a především svému nebeskému Otci. Křesťan má zde na zemi nejen slovem, ale i svým životem posvěcovat Boží jméno (Mat 6,9).

PETR KOBIELA

„ON VYSVOBODÍ LID SVŮJ OD HŘÍCHŮ JEJICH"

Bůh jako Stvořitel a Vládce všeho se zjevuje a představuje různými způsoby. Apoštol Pavel napsal, že „jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle" (Řím 1,20). V důmyslném uspořádání vesmíru a přírody se ukazuje jeho moudrost a spravedlnost. To potvrdil i slavný vědec a filozof Pascal, když řekl: „Kdo pozoruje přírodu jen povrchně, lehko se ztratí v její nekonečnosti. Kdo však její divy zkoumá hlouběji, je na cestě k Bohu, který je Pánem světa."

Již v minulém článku jsme uvedli, že Bůh jako Stvořitel vložil do všeho stvořeného své zákony, které jsou zárukou pořádku a souladu. Jestliže jsou nějakým zásahem porušeny, následuje chaos, katastrofa a smrt.

Oblasti matematiky, fyziky, chemie a dalších přírodních věd jsou učebnice, v nichž poznáváme zákony, které Bůh vložil do svého stvořitelského díla. Všechno podřídil svým zákonům a člověk — jako koruna stvoření — je odhaluje. Rozumem je poznáváme a formulujeme do vět a pouček. Sami jsme s nimi mechanicky spjati, tak jako i ostatní tvorstvo.

Vedle všeobecně platných přírodních zákonů je zde ještě mravní zákon, který Bůh určil výhradně pro člověka. A tomuto zákonu není člověk podřízen — jako ostatní stvoření přírodním zákonům, ale mravní zákon Bůh člověku pouze oznámil a jako Tvůrce a Pán očekává jeho plnění. Přitom si však přeje, aby se to dělo dobrovolně a z lásky. Protože je člověk jako koruna stvoření vybaven rozumem, počítá Bůh s jeho aktivitou. Vždyť je obdarován svobodnou

vůlí, a tak se může rozhodnout, zda uposlechne, nebo neuposlechne.

„Bůh dal člověku zákon jako nezbytnou podmínku samé jeho existence. Člověk náleží do oblasti Boží vlády a není vlády bez zákonů. Bůh mohl stvořit člověka, který by neměl sílu přestoupit jeho zákon... Člověk by pak nebyl svobodnou bytostí, nýbrž pouhým automatem. Bez možnosti svobodné volby by jeho poslušnost nebyla dobrovolná, ale vynucená. Jeho povaha by se nemohla vyvíjet... Bylo by to nedůstojné člověka jako inteligentní bytosti" (E. G. Witheová: PP 24.25).

CO JE BOŽÍ MRAVNÍ ZÁKON?

Jako my lidé formulujeme přírodní zákony do pouček a vět, abychom si je zapamatovali a lépe je pochopili, tak i Bůh nám předložil mravní zákon ve zcela konkrétní podobě — v desateru přikázání. Jako přírodní zákony se nemění a jsou stále platné, tak i desatero je dodnes naléhavé a moderní. V několika stručných větách postihuje celou oblast mravního a náboženského života.

Někteří odmítají jakékoli náboženství a zavrhují všechno, co s náboženstvím souvisí. Desatero Božích přikázání kladou do jedné roviny s kultickými předpisy starých národů. Jak hluboce se ovšem mýlí! Svým postojem dávají najevo, že ani v nejmenším nepochopili jeho podstatu a smysl.

V úvodu k deseti přikázáním se Bůh představuje jako věčný, jsoucí a nestvořený zdroj a udržovatel všeho. Jako takový má plné právo vyžadovat pro sebe nejvyšší úctu. Proto v prvním přikázání žádá: „Nebudeš mít jiných bohů přede mnou."

Druhé přikázání zapovídá uctívání pravého Boha obrazy nebo napodobeninami: „Nezobrazíš si Boha zpodobením ničeho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit."

Třetí přikázání varuje před lehkovážným a nerozvážným užíváním Božího jména, které má být vždy vyslovováno s úctou.

Ve čtvrtém přikázání se Bůh představuje jako Stvořitel a připomíná, co ustanovil již při stvoření: vyžaduje zachovávání soboty, která je věčnou památkou jeho tvůrčího díla.

V prvních čtyřech přikázáních jsou obsaženy Boží požadavky určující vztah člověka k Bohu. Pátým přikázáním jsou v Božím zákonu uvedeny povinnosti, které má člověk ke svým bližním. Šest posledních přikázání proklamuje stěžejní zásady mezilidských vztahů a společenského života vůbec.

Páté přikázání vyžaduje úctu a lásku k rodičům a autoritám vůbec. Šesté je ochranou před všemi činy, které jiným ukracují život — ať už je to vražda nebo jen nenávist, pomsta a sobecké zanedbávání pomoci potřebným. Sedmé přikázání zadržuje vlny hříchu rozbíjející manželské štěstí a rodinnou pohodu. Vede k čistotě skutků, myšlení i cítění. Osmé přikázání zapovídá krádež, loupež a dobyvačné války. Vyžaduje naprostou poctivost i v nejmenších věcech denního života.

„Nepromluvíš proti bližnímu svému křivého svědectví" — to je přikázání deváté, které varuje před jakýmkoli pokusem poškodit nebo oklamat bližního — třeba jen zkreslením zpráv a lží. A poslední přikázání je namířeno proti kořenům všech hříchů. Zakazuje všechna hříšná přání přivlastnit si něco, co patří jinému. Za hřích označuje všechny touhy a žádosti, které by mohly vést k nesprávnému jednání.

Desatero v plném znění zaznamenala bible v 2 Moj 20,1-17.

Svým obsahem a zaměřením je desatero dokladem toho, jak velký zájem má Bůh o šťastný a plný život každého z nás. Když se zamyslíme nad hloubkou posledních šesti přikázání, musíme žasnout, jak bezprostřední pozornost věnuje člověku. Celý mravní zákon dosvědčuje, jak vysoké cíle určil Bůh lidskému životu a jaké jsou možnosti jeho mravního vzrůstu a zdokonalení.

K ČEMU JE BOŽÍ ZÁKON A NA CO NESTAČÍ?

V předcházejících dvou článcích jsme věnovali pozornost otázce:

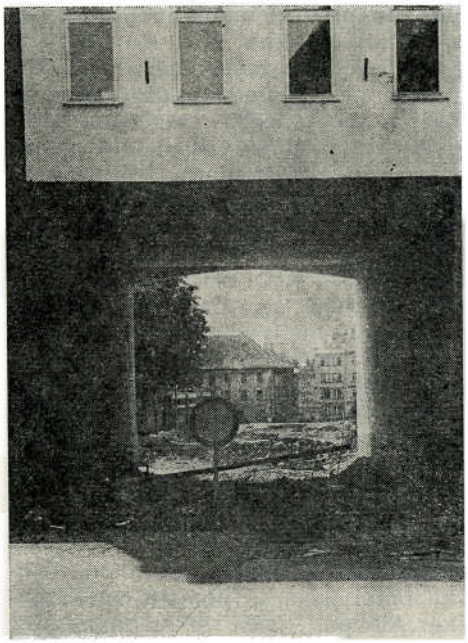

Existuje hřích? Jak působí? Co je to hřích?

Toto slovo tak často užívané v křesťanské mluvě by ztratilo svou náplň, kdyby neexistoval Boží zákon. Bez něho by bylo jen prázdným pojmem. Jedině zákon totiž ukazuje, co to hřích je. Bohem inspirovaný pisatel bible napsal: „Hřích bych byl nepoznal, kdyby nebylo zákona" (Řím 7,7). Na jiném místě potvrzuje, že „ze zákona pochází poznání hříchu" (Řím 3,20). Zákon tedy dává hříchu konkrétní podobu.

Bůh však nechce jen ukázat, že ve světě existuje nějaký hřích a že zde jsou nějací hříšníci. Hřích se nevznáší nad světem jako něco abstraktního. V tomto směru nás Boží slovo nenechává na pochybách, ale říká zcela jednoznačně, že mezi lidmi „není rozdílu, všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy" (Řím 3,22.23). A protože všichni zhřešili a hřeší, Bůh si přeje, aby si to uvědomili. V tom je totiž počátek cesty vedoucí k záchraně.

Na cestě k Bohu má zákon nenahraditelnou úlohu. Před ním nám nepomůže naše sebevědomí a neobstojíme se svou nadutostí. Bůh před nás staví zrcadlo přikázání, „aby byla umlčena každá ústa a aby celý svět byl před Bohem usvědčen z viny" (Řím 3,19).

K čemu je tedy Boží zákon? — Ukazuje na hřích, usvědčuje z hříchů a je měřítkem, podle něhož budeme všichni souzeni (viz Jak 2,10-12). K tomu je tedy zákon určen a na to stačí. Co však nemůže učinit?

Protože není člověk, který by ho nepřestoupil, nemůže se nikdo na jeho podkladě dožadovat zbavení odsouzení a ospravedlnění. Bůh zcela jasně oznámil, že „ze skutků zákona nebude nikdo ospravedlněn" (Řím 3,20). Milost může být udělena, ale nikdy ne samotným zákonem. Vždyť on je sám o sobě jen mrtvou literou. Ospravedlnit může jen zákonodárce.

Vraťme se ještě k tomu, co jsme již výše uvedli. Důležitými kroky na cestě křesťanských zkušeností jsou: poznání hříchů, jejich vyznání a zanechání. K tomu prvnímu potřebujeme zákon, protože sami hřích nepoznáme. Vyznání musí učinit každý sám. K tomu nemůže donutit zákon a nikdo z lidí to nemůže učinit za někoho jiného. A jak je to se zanecháním hříchů? Dokáže to někdo ve vlastní síle?

Na to Bůh odpovídá ústy proroka Jeremiáše: „Může snad černoch změnit barvu své pleti, nebo levhart svou skvrnitost? Jak vy byste mohli jednat dobře, když jste se naučili páchat zlo?" (13,23). Přestat s hříchem — to nemůže učinit člověk sám od sebe a nestačí na to ani zákon. Zákon je jen psané slovo — je mrtvý a člověk je slabý. Zde musí pomoci někdo silnější.

Jak je nutné vědět, že žije JEDEN, který obstojí se svou spravedlností před všemi požadavky a příkazy zákona. Je silnější než my, a co je povzbudivé — nabízí každému pomoc. Kdo ji přijal, musí potvrdit, že ještě nikoho nezklamal. Nechceš ho také vyzkoušet? Čeká i na tebe! Jmenuje se Ježíš Kristus a představuje se jako jediný, kdo „vysvobodí lid svůj od hříchů jejich".

J. D.

ŽIVOT VE MĚSTECH JORDÁNSKÉHO ÚDOLÍ

V minulém čísle jsme uvedli možnost, že pět lokalit objevených východně a jižně od Mrtvého moře mohou být archeologické pozůstatky měst, o nichž se píše v 1. Mojžíšově. Vědecká bádání nedospěla ještě tak daleko, aby mohla dát jednoznačnou odpověď. Mnohé náznaky však tento předpoklad potvrzují.

Archeologové zatím podrobněji prozkoumali pouze dvě z lokalit, přesto nám mohou dosti podrobně vylíčit život jejich obyvatel. Další tři města poskytla zatím jen hrubé informace.

Města nebyla v žádném případě velkoměsty v našem pojetí. Největší z nich Bab edh-Dhra mělo rozlohu pouze 4 hektary. Propočtem kolik obytných domů se na takovou plochu mohlo vejít a kolik lidí mohla uživit okolní pole, přišli odborníci k závěru, že město mohlo mít 600 až 1500 obyvatel. Dnes bychom takovou osadu považovali spíše za menší vesnici než město. Ve starověku lidé nazývali městem každou osadu, obehnanou obrannou zdí. Stará Palestina znala města větší i menší. Možná, že tehdy byla taková osada průměrným městem.

Další město u Mrtvého moře, Numeira, bylo mnohem menší, mělo rozlohu o málo větší než 1 hektar. Nejvyšší odhad možného obyvatelstva nepřesahuje hranici 400, spíše byl menší. Ostatní města nejsou větší než Bab edh-Dhra. Jedno z nich, Khanazir, je dokonce ještě menší než Numeira. Rozkládá se na ploše pouhého čtvrt hektaru.

Hříšnost biblických měst určitě není dána jejich velikostí ani kosmopolitním cítěním. Města stála v izolovaném koutu světa — v údolí Mrtvého moře. Za vykopávek bylo objeveno velmi málo dokladů, které obyčejně doprovázejí každé kosmopolitní město.

To, co archeologové našli, svědčí spíše o uzavřené skupině obyvatel, kteří si žili po svém odděleni od ostatních obyvatel Palestiny.

Nálezy nesvědčí ani o zvláštním bohatství ani o chudobě. Úroveň studovaných měst ve srovnání s jinými městy stejné doby svědčí spíše o průměrné životní úrovni. Hříšnost měst nevyplývá tedy z jejich životní úrovně.

V žádném případě to ovšem nesvědčí o slabosti obyvatel. Bab edh-Dhra je obehnáno zdí z nepálených cihel na kamenném základě. Hradby měly průměrnou sílu 7 metrů. Opevnění doplňuje několik věží, zvláště poblíž bran. Tak mohutné opevnění svědčí nejen o síle a obranné schopnosti obyvatel města, ale také o pocitu nejistoty, o nebezpečí válek a nájezdů, jak je představuje 1 Moj 14.

Opevnění Numeiry je samozřejmě skromnější, ale i v tomto případě jsou hradby 3 metry silné spíše pozoruhodně mohutné. Také v Numeiře archeologové našli ochranné věže.

Obytné domy v obou studovaných městech jsou velmi podobné. Na kamenných základech se vypínaly zdi z nepálených cihel asi 60 cm silné. Zdá se, že strop tvořily trámy položené vodorovně na obvodové zdi. Takto vzniklé rovné střechy pokrývala vrstva vyschlého bláta.

Většina obytných domů měla pouze jednu místnost. Příbytky bohatých byly prostornější. Domy měly základy ve tvaru pravidelných čtyřúhelníků, podlahu z udusané hlíny. Průměrný dům má rozměry 6×7 metrů.

Odborníci přišli k závěru, že v takovém domě žilo průměrně 7 až 8 obyvatel. Lidé tu žili ve velmi stísněných poměrech. Lotův dům vypadal zřejmě podobně. Když pozval dva neznámé poutníky na nocleh, znamenalo to, že jim rodina musela poskytnout místo ve společné a jediné místnosti domu. Oddělené pokoje pro hosty takové domy neměly. V některých domech archeologové našli malé, postranní komory, ty však pravděpodobně sloužily jako spíže a sklady.

Dřevěné dveře se otáčely v kamenných ložiscích. Takové dveře měly na jedné straně hřídel, přesahující horní i spodní okraj. Hřídel se otáčela v miskovitých prohlubních kamenných zárubní. Konstrukce byla velmi pevná a umožňovala dobré otáčení dveří. Podobné dveře zřejmě zničil zástup lidí, kteří žádali Lota, aby jim vydal cizince. I když konstrukce byla velmi pevná, nápor davu nevydržela.

Všude ve zříceninách nacházíme doklady o řemeslné činnosti obyvatel. Závaží tkalcovského stavu svědčí o výrobě látek, mlýnek na obilí, pece a kameninové nádoby na uskladnění obilí spolu s dalšími nálezy dokazují, že podobně jako dnes byl i tehdy hlavní složkou potravy chléb.

Jak vypadali obyvatelé měst? Antropolog D. Ostner studoval kosterní pozůstatky na hřbitovech. Všeobecně se dá říci, že obyvatelé byli spíše menší postavy. Největší doposud nalezená kostra patřila muži vysokému 175 cm. Největší zjištěná výška ženy je 157 cm. Všechny kosterní pozůstatky pocházejí z pohřebišť datovaných na počátek 3. tisíciletí př. Kr. Studium koster ukazuje, že mnoho dospělých žilo déle než 50 let. Na druhé straně úmrtnost mladistvých byla poměrně vysoká, asi 30 %.

Mezi nejzajímavější nálezy patří kostry, na kterých je patrný vliv chorob. Archeologové například našli kostru 18letého chlapce, která nese jasné stopy tuberkulózy. Nemoc způsobila znatelnou deformaci páteře. Kostra asi 50leté ženy nese znaky nemoci kostní dřeně. Nedostatek kalcia způsobil rozklad kostí. Na jiných kostrách jsou patrné vymknuté kyčelní kosti, dna apod.

Na zubech, zejména u starších lidí, vidíme stopy kazů, přestože jsou zuby dosti opotřebované. Svědčí to o skutečnosti, že strava tehdejších lidí byla prosta cukru, ale skládala se z tvrdých pokrmů, snad i znečištěných. Hygiena zřejmě nebyla nejlepší.

Vykopávky neodhalily žádný neobvyklý druh stravy. Archeologové objevili zásoby ovoce. Podle semen zjistili, že se jednalo o datle, meruňky, broskve, fíky, granátová jablka a plané švestky. Většina ovoce rostla na vrcholcích východně od Mrtvého moře.

Rostly tu mandle a pistácie. Oliv se pravděpodobně používalo jednak k jídlu a jednak k výrobě olivového oleje. Z luštěnin pěstovali hrášek, vikev (luštěnina používaná jako krmivo) a čočku. Nejrozšířenější bylo pěstování obilí, předně ječmene, ale i další druhy. K zelenině v první řadě patřila cibule, jejíž pěstování bylo mnohem obtížnější než pěstování jiných rostlin.

Většina druhů zeleniny, zejména listové, na tomto seznamu chybí. To ovšem neznamená, že je obyvatelé starých měst neznali. Výše zmíněné rostliny archeologové objevili tak, že prach z vykopávek ponořili do vody a semena vyplavala na povrch. Mnohá semena jsou však příliš malá a není možné je tímto způsobem hledat.

Našly se také pozůstatky vaření obilného piva. V jednom kameninovém hrnci, který se našel na hřbitově, objevili archeologové pozůstatky nějakého organického roztoku, jehož základem bylo obilí. V sousední Mezopotámii znali pivo již dříve a zdá se, že si velmi oblíbili tento nápoj. Protože požívání piva bylo tehdy běžné, nezdá se, že by příčinou neslavné popularity jmenovaných měst byla právě nestřídmost.

Zdrojem masa pro obyvatele byly doma pěstované ovce a kozy. Archeologové našli kosti dalších domácích zvířat — hovězího dobytka, prasat, oslů a psů a dokonce i kostry divoce žijících zvířat — lišek, gazel, kozorožců. Avšak stopy řeznického zpracování jsou patrné hlavně na kostech koz a ovcí.

Zemědělství měst bylo založeno na závlahovém systému, protože krajina ani tehdy neměla dostatek srážek. Odborníci se domnívají, že v době bronzové bylo klima v oblasti Mrtvého moře jen o málo vlhčí než dnes. Mají však pádné důkazy o tom, že oblast byla na rozdíl od dneška zalesněná. Stavitelé měst měli po ruce dostatek stavebního dřeva.

Ani u jednoho domu se nenašla cisterna nebo jiná nádrž na vodu. Potřebné množství vody poskytovaly blízké prameny. U většiny měst tomu bylo podobně jako v příběhu z 1 Moj 24, kdy Abrahamův vyslanec potkal Rebeku u studny za městem. Archeologové nenašli také stopy po žádném vodovodu nebo nějakém zařízení, které přivádělo vodu přímo do města. Vodovody ve vlastním slova smyslu se v Palestině objevily až v době nadvlády Řeků a Římanů.

Náboženský život ve městech dokládají pozůstatky svatyně v Bab edh-Dhra. Žel, nemáme tolik informací o svatyni, abychom mohli usuzovat, o jaký typ kultu šlo. Archeologové předpokládají, že jde o běžný kananejský kult.

Všechno, co doposud o sledovaných městech a jejich obyvatelích víme, neukazuje na žádnou mimořádnou špatnost nebo zvrhlost, která by vybočovala z průměru tehdejší situace. Archeologové nenašli žádné doklady zvrhlostí obyvatel měst, o nichž se píše v bibli. Pravdou ovšem je, že archeologické nálezy nás obyčejně informují pouze o dějinách, ekonomické a kulturní stránce života starých civilizací. Málokdy prozrazují něco o morální úrovni dřívějších generací. Nemožnost archeologicky potvrdit určité zprávy nevylučuje, že obyvatelé měst byli tak špatní, jak je představuje bible.

Jak vypadala a kde stávala města Jordánské roviny? Přesnější odpověď na tyto otázky dají teprve další, pečlivější výzkumy. Pokud jsou však nalezená města u Mrtvého moře opravdu totožná s biblickými městy, pak jsme se dověděli mnoho pozoruhodného o městech samotných i jejich obyvatelích.

L. HERR

NAUČENÍ Z KNIHY DANIELE 3.

Věrnost vyzkoušená v ohni

Prorok Daniel studoval tři roky na babylónské královské škole. V té době král Nabuchodonozor měl zvláštní sen o soše, jejíž hlava byla zlatá, ramena stříbrná, břicho měděné, nohy železné a chodidla částečně ze železa a částečně z hlíny. Kámen, který udeřil do sochy s chatrným základem, je obrazem Kristova věčného království. O tom jsme četli v předcházející druhé kapitole Danielovy knihy. Tento sen měl babylónský monarcha kolem roku 602 př. Kr. Mladý prorok mu ve výkladu ukázal, že všechna království světa jsou pomíjitelná, ale Boží spravedlivé království nebude vystřídáno žádným dalším.

Nyní přistupme k třetí kapitole Danielovy knihy. Událost zde popsaná se odehrála zřejmě dvacet až pětadvacet let po předcházející. Naposledy jsme slyšeli Nabuchodonozora, jak byl nadšen Danielovým prorockým výkladem a zvolal: „Vpravdě, váš Bůh je Bůh bohů a Pán králů, který odhaluje tajemství, neboť jsi mi dokázal toto tajemství odhalit!"

O 20 let později však vidíme téhož krále, jak zapomíná na vznešenost, krásu a hluboký smysl prorockého snu, který mu vyložil Daniel. I nám Pán Bůh ukázal v minulosti svou moc a v životních zkušenostech vysvětlil nejedno tajemství. Srdce každého člověka však je falešné a snadno zapomíná. A nejen to, mnohdy jedná úplně naopak, proti všem poznaným a dokázaným Božím pravdám. Další čin Nabuchodonozora nám to potvrdí.

PROČ POSTAVIL KRÁL ZLATOU SOCHU

První verše třetí kapitoly jsou v naprostém protikladu k závěru předcházející kapitoly: „Král Nabuchodonozor dal zhotovit zlatou sochu, jejíž výška byla šedesát loket a šířka šest loket. Postavil ji na pláni Dúra v babylónské krajině" (Dan 3, 1). I třetí kapitola tedy začíná sochou. Jaký je však rozdíl mezi sochami? První sestávala z různých kovů. Tato je ale celá ze zlata. Daniel řekl kdysi babylónskému monarchovi, že jeho království je znázorněno zlatou hlavou, která bude vystřídána nižším — stříbrným královstvím, a toto opět dalšími až do chvíle, kdy udeří Boží kámen. V třetí kapitole je však socha celá ze zlata, jako by Nabuchodonozor chtěl prohlásit: „Ačkoli Bůh řekl, že mé zlaté království bude vystřídáno stříbrným, já učiním sochu celou ze zlata, abych dokázal, že mé království bude věčné!" Archeologové vykopali v Babylóně hliněnou tabulku s nápisem: „Babylón, království všech království, znamenitost celé země. Mé království. Nechť trvá navždy!" — Nabuchodonozor tím, že zbudoval na poli Dúra zlatou sochu s mohutným podstavcem, odmítl Boží odhalení budoucnosti a Boží plán v dějinách.

Král pozval k slavnostnímu posvěcení sochy všechny úředníky své obrovské říše, zemské správce a místodržitele, poradce, správce pokladu, soudce, vysoké úředníky a všechny zmocněnce nad krajinami. Jeho špatnost vrcholila v nařízení: „Jakmile uslyšíte hlas rohu, flétny, citary, harfy, loutny, dud a rozmanitých strunných nástrojů, padnete a pokloníte se před zlatou sochou. Kdo nepadne a nepokloní se, bude v tu hodinu vhozen do rozpálené ohnivé pece" (v. 5.6).

Archeologické vykopávky dokazují existenci takových pecí. Nabuchodonozorův zeť Nergal-šar-usur v jednom ze svých královských nápisů zaznamenává, že „upálil k smrti odpůrce a neposlušné."

Pokloněním se zlaté soše měli místodržitelé, správcové a všichni obyvatelé vzdát poctu Nabuchodonozorovi jako božskému vládci, jehož království má trvat věčně. Král chtěl svou světskou moc bezpečně utvrdit náboženským kultem a oddanost lidu si vynutit.

TŘI MUŽI ODMÍTLI POKLONIT SE SOŠE

Všichni lidé uposlechli královský rozkaz a klaněli se soše. V tom však přišli hvězdopravci a řekli: „Králi, navěky buď živ! Jsou zde muži Judejci, které jsi pověřil správou babylónské krajiny, Sidrach, Mizach a Abdenágo. Tito muži nedbají, králi, na tvůj rozkaz, tvé bohy neuctívají a před zlatou sochou, kterou jsi postavil, se neklanějí" (v. 9.12).

Proč se tito tři mladí muži nepoklonili? Proč se nepodřídili příkazu vrchnosti? V epištole k Římanům 13, 1.2.3 je přece napsáno: „Každý ať se podřizuje vládní moci, neboť není moci, leč od Boha. Ty, které jsou, jsou zřízeny od Boha, takže ten, kdo se staví proti vládnoucí moci, vzpírá se Božímu řádu. Vládcové nejsou přece hrozbou tomu, kdo jedná dobře, nýbrž tomu, kdo jedná zle." Rebelovali snad tito tři muži proti státnímu zřízení?

Pán Ježíš mluví o respektování vlády: „Dávejte tedy, co je císařovo císaři, a co je Boží, Bohu" (Mat 22,21). On sám také zaplatil daň. Stát musí mít svou autoritu. Bůh vyzývá křesťany, aby tuto autoritu respektovali. Dostanou-li se však do rozporu s Božím zákonem, platí slova Písma: „Více sluší poslouchati Boha než lidi" (Skut 5,29).

V tomto případě byl monarchův rozkaz proti Božímu přikázání, které zní: „Neučiníš sobě rytiny ... Nebudeš se jim klaněti ani jich ctíti!" (2 Moj 20,4.5).

Sidrach, Mizach a Abdenágo již předtím, než přišli na planinu Dúra, věděli, co udělají. Dříve než přišli před zlatou sochu, rozhodli se ve svém srdci, že zůstanou věrni Bohu a jeho svatému zákonu.

Když se král dověděl o jejich postoji, rozhněval se a rozkázal je přivést. Tázal se jich: „Je to tak, že mé bohy neuctíváte a před zlatou sochou, kterou jsem postavil, jste se nepoklonili?" Pak se jich dále tázal, zda jsou ochotni při zvuku hudby vzdát poctu soše. Přitom znovu prohlásil: „Jestliže se nepokloníte, v tu hodinu budete vhozeni do rozpálené ohnivé pece. A kdo je ten Bůh, který by vás vysvobodil z mých rukou?" (v. 15). Nato odpověděli mladí muži zdvořile, ale rozhodně: „My se nestaráme o to, Nabuchodonozore, co bychom ti měli odpovědět. Jestliže náš Bůh, kterého my uctíváme, nás bude chtít vysvobodit z rozpálené ohnivé pece i z tvých rukou, králi, vysvobodí nás. Ale i kdyby ne, věz, králi, že tvé bohy uctívati nebudeme a před zlatou sochou, kterou jsi postavil, se nepokloníme" (v. 16-18).

Král se velice rozlítil a rozkázal pec rozpálit sedmkrát víc než obvykle. Svým předním mužům dal příkaz, aby tyto tři mladíky svázané v pláštích, suknicích i s čepicemi vhodili do rozpálené pece. To se také stalo. Tu král užasl, chvatně vstal a zvolal: „Což jsme nevhodili do ohně tři svázané muže? Hle, vidím čtyři muže, kteří jsou rozvázaní a procházejí se uprostřed ohně bez jakékoli úhony. Ten čtvrtý se svým vzhledem podobá Božímu Synu" (v. 24.25).

Na královu výzvu vyšli tři mládenci z ohně. Správcové, místodržitelé i královská rada se shromáždili, aby viděli muže, nad kterými oheň neměl žádnou moc. Jejich vlasy nebyly sežehnuty, pláště nedoznaly změny a ani nebyli cítit kouřem. Podobně jako v předcházejících kapitolách, Nabuchodonozor znovu chválil Boha, jemuž slouží tito tři mužové. Jako despota nařídil, aby byli potrestáni smrtí všichni, kteří by řekli něco proti všemohoucímu Pánu, který „poslal svého anděla a vysvobodil své služebníky, kteří na něj spoléhali."

PROČ BŮH DOPOUŠTÍ UTRPENÍ A ZKOUŠKY

Někteří lidé se domnívají, že když budou věřit v Boha, nebudou mít v životě žádné problémy. Rozdíl mezi křesťanem a nekřesťanem není v tom, že křesťan nikdy neonemocní a ten druhý ano, že nemá rodinné problémy a ten druhý je má i za něj. To neodpovídá učení bible. Písmo lí-

čí křesťana jako toho, který s Kristovou pomocí čelí každému problému. Někdy Bůh dopustí i těžký oheň zkoušky. Pomáhá však těm, kteří jsou slabí, křehcí a častokrát bezmocní. Nemoc, zklamání ani utrpení nemůže odloučit dítko Boží od Kristovy lásky. Víra je vztah k Bohu, který je založen na důvěře. Vede člověka k činění toho, co Bůh požaduje, nehledě na následky. Věří tomu, co Bůh řekl, jen proto, že to řekl jeho Pán. Bezmezně důvěřuje, že Bůh je schopen dodržet svůj slib. Víra neotřesně ví, že kdyby Bůh dopustil i oheň zkoušky, může člověka z ohně vytrhnout. Ví však také, že kdyby dopustil i v ohni zahynout, existuje slavné vzkříšení k životu věčnému. Takovou víru prokázalo tisíce křesťanů, mezi nimi náš Mistr Jan Hus a Jeroným Pražský.

Čemu nás tedy učí zkušenost tří mládenců z ohnivé pece? Co tam ztratili? Ztratili tam pouze svá pouta. Boží dítky nepoznají nikdy plnost duchovní svobody, dokud nejsou uvrženy doprostřed soužení. Zlato ztrácí v peci jen strusku a železo rez. Křesťan ztrácí v utrpení jen to, co je neužitečné a škodlivé. Zbavujeme se pout náladovosti a přecitlivělosti.

Co neztratili stateční muži v ohnivé peci? Neztratili tělo ani ducha. Boží dítko nepřijde v soužení o nic z toho, co je hodno zachování. Neztratí svůj duchovní život, ten má věčně zajištěný. Nepřijde o Boží milost, ta se jen násobí. Dary Ducha svatého nemůže oheň utrpení zničit! Stateční mladíci neztratili v peci své turbany, pláště, suknice, vlasy ani vousy. Ani nečpěli kouřem. Křesťan nemůže v peci soužení ztratit roucho Kristovy spravedlnosti.

Kdo byl s mládenci v ohnivé peci? Oči Nabuchodonozora byly schopny rozeznat mimořádnost čtvrté postavy. Zvolal: „Ten čtvrtý se svým vzhledem podobá Synu Božímu!" — Pán Ježíš říká: „Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich" (Mat 18,20).

V peci utrpení jsme nejblíže svému Spasiteli, Pánu Ježíši. Kristus je s námi v peci soužení. Trpím-li, trpí se mnou Kristus. Žádný úd nemůže trpět, aniž by netrpěla hlava. My — údy těla Kristova — nemůžeme trpět bez svého Pána! Písmo praví: „Ve všelikém soužení jejich i on měl soužení!" (Iz 63,9). V utrpení života poznáváme přítomnost Ježíše Krista.

MILOSLAV ŠUSTEK

TĚLO — CHRÁM DUCHA

Proč předčasně stárnout?

Stále vidím káravě zdvižený prst své babičky, která mne často napomínala slovy: „Tělesné cvičení malého jest užitku!"

Babička to jistě myslela dobře, ale nezapomeňme, že tato slova pronesl apoštol Pavel v době římského impéria, kdy životním krédem byly „chléb a hry". Národy se jen hemžily lidmi s vypěstovanými svaly. Jenže postupem času, s rozvojem civilizace a mechanizace, tělesného pohybu pozvolna ubývá. Toho lze jen litovat. Žijeme sice pohodlněji, ale naše tělo — „chrám Ducha" — těžce strádá.

To, že střední a starší generace si stěžuje na potíže, které souvisejí s degenerativními procesy jejich pohybového ústrojí, není žádnou zvláštností. Ale dobře nám tak, zaviňujeme si je svou pohodlností. Žel, že i děti trpí obtížemi, které generaci před dvaceti pěti lety byly naprosto cizí. To je zarážející a varující.

Více než polovina dětské populace má tzv. „vadné držení těla", které souvisí s ochablostí zádového a břišního svalstva. Ti všichni jsou kandidáti budoucích bolestí, které na sebe nedají dlouho čekat. Jsou to bolesti zad, kříže, ramenou, krční páteře a hlavy.

Téměř celá polovina dětí trpí snížením klenby nožní (plochá noha, tzv. „platfus"). Kde je příčina? My jsme chodili bosi 2—3 měsíce v roce, naši rodiče téměř půl roku a naši dědečkové v dětství obouvali boty pouze v nejtřeskutějších mrazech v lednu a únoru. Ploché nohy byly téměř neznámé. Vím, že dnes nemůžeme děti nutit běhat naboso po městech nebo kolem paneláků. Kolik času jsme však ochotni věnovat náhradnímu cvičení krátkých svalů chodidel, které vytvářejí a udržují podélnou klenbu nožní? Brožurku, jak cvičit, obdržíme v každé dětské ordinaci.

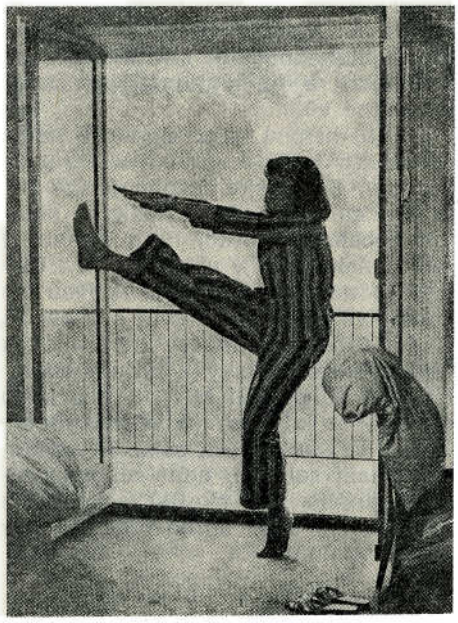

V předtelevizní éře jsme od dětství měli možnost trávit většinu času venku v přírodě. Vzpomínám na své dětství prožité na úpatí Jeseníků jako na nejradostnější a nejkrásnější období svého života, i když jsem je strávil v teplákách a v teniskách. Nevzpomínám si, že bychom kdy byli vážněji nemocní nebo nás něco bolelo. Dokonce i velká epidemie „asijské chřipky" v roce 1957 se nám nějak vyhnula — nebo že bychom byli tak odolní?

Dnes, díky emancipaci, maminky zapomněly, jaké je jejich základní poslání. Když mají děti ve věku batolete, svěří své ratolesti kolektivnímu zařízení, a následují častá infekční onemocnění dítěte. Maminky pak musejí zůstat doma k velké „radosti" svých zaměstnavatelů. Se zahájením školní docházky přibude neúměrně statické zátěže. Nejprve dítě sedí 6 až 8 hodin ve škole, potom následují různé zájmové kroužky a jiné povinnosti, při kterých rovněž převážně sedí nebo stojí a večer doma sedne k úkolům a nakonec k televizi. Svaly kolem páteře a břišní svalstvo ochabuje, a proto dochází k přetížení vazivového a kloubního aparátu, který s uvedenými svaly tvoří tzv. funkční jednotku. Chybí dynamika, převládá statické přetížení, dojde k brzkému pocitu únavy, snížení odolnosti. Při časté zátěži je výsledkem předčasná degenerace, v daném případě chátrání meziobratlových plotének. Pouze dostatečně vyvinuté svalstvo, které je důsledkem dostatečného pohybu, může vyrovnat přetížení kostry, způsobené civilizací a naší pohodlností.

My dospělí jsme dokonalými „vzory" pro své potomky. Přicházíme z práce unaveni, více psychicky než fyzicky, chceme mít klid, a tak si opět sedneme nebo ještě lépe — lehneme. Neuvědomujeme si, že celodenní únavu a stresy můžeme vyvážit pouze pohybem.

Možná, že až si tohle někdo přečte, v prvotním nadšení třeba prohlásí: „Ano, já chci něco podniknout pro své zdraví, ale stydím se večer běhat po sídlišti. Jak mám tedy cvičit? V každém zdravotnickém středisku obdržíte dostatek brožurek, jak cvičit různé partie těla od hlavy až k patě. Ale to není vůbec podstatné, ba dokonce nejsou ani důležité cviky uvedené v dané literatuře. Nejpodstatnější na cvičení je pravidelnost a vytrvalost, tedy nutnost cvičit d e n n ě.

Kdo chce najednou nahradit vše, co v minulosti zanedbal a podá jednorázový heroický výkon např. tím, že si zahraje volejbal, který už pět let nehrál, tomu může povolit např. Achillova šlacha nebo jiná degenero-

vaná tkáň, i když je mu méně než třicet let. Mentálně a psychicky je možná na výši, ale fyzicky — tak právě před důchodem.

Začněme třeba jen těmi 8 minutami ranní rozhlasové rozcvičky. Cviky si dle možnosti několikrát denně zopakujme, až dosáhneme pohybového minima — a to je jedna hodina denně. Ideální by byly dvě hodiny i více.

Ne, onen čas není ztracený, naopak. Získáme dobrý duševní i tělesný stav a v podstatně kratším časovém úseku se nám podaří zvládnout povinnosti, které v denním koloběhu plníme. Jsme-li trvale unaveni, čerpáme vlastně z rezerv. Náš výkon není účinný, je nehospodárný a navíc urychlujeme proces svého stárnutí.

Máme-li zodpovědně plnit před Pánem své nejdůležitější poslání, musíme být ve velmi dobré, především psychické kondici. A zdravý duch, jak známo, nesídlí v předčasně degenerovaném a unaveném těle.

MUDr. M. DOSTÁL ML.

K pětistému výročí reformátorova narození

Martin Luther

Luther vykládá list Římanům

SVÍTÁNÍ EVANGELIA

Studenti Wittenbergské univerzity se zájmem sledovali přednášky mladého profesora Luthera. V letech 1513—1515 vykládal Žalmy a teď pro své přednášky zvolil novozákonní knihu, list apoštola Pavla Římanům.

V komentáři Žalmů jsme Luthera poznali jako schopného, ale přece ne ještě vyzrálého vykladače. Našli jsme v něm řadu nových pohledů, ale mnohé z nich Luther ponechal nedokončené. V přednáškách o epištole Římanům už je to jiné. Zde se nám Luther zdaleka už nejeví jako začátečník, ale jako zkušený teolog a výborný znalec bible.

Martin Luther ovšem nebyl pouhým teoretikem, který by se spokojil se suchými akademickými úvahami. Luther byl předně opravdový křesťan a v Písmu hledal odpovědi na své vlastní otázky. Posud ho pálí otázka: „Jak může hříšník najít milostivého Boha?" Nebo řekněme to ještě otevřeněji: „Jak může člověk přemoci a odstranit hřích? Jak získá Boží spravedlnost?" Odpověď na tyto otázky je hlavním tématem Lutherova výkladu epištoly Římanům.

OPĚT O HŘÍCHU, ALE TROCHU JINAK

V přednáškách o epištole Římanům se Luther už nevrací k trojitému rozdělení hříchu, s jakým jsme se setkali ve výkladu Žalmů. Zde chápe hřích jako základní zlo trvale přítomné v lidské povaze, z něhož pramení všechny špatnosti. Proto nemůžeme mluvit o jednotlivých hříších odděleně od tohoto základního hříchu. Každý hřích, ať už z lidského hlediska velký nebo malý, je smrtelný.

Do základního hříchu zahrnuje celého člověka, veškerý tělesný i duševní život. To se projevuje jako egoismus; morální, duševní a rozumové znehodnocení; ztráta zbožnosti a radosti; a to nejdůležitější, ztráta svobodné vůle.

Pojetí hříchu jako egoismu nebo sebelásky ještě rozpracovává a prohlubuje. Sebelásku označuje za základní motivaci všech lidských skutků. Sebeláska obrací naše mravní a náboženské činy v projev pýchy. Člověk je nenapravitelně „zakřiven na sebe — ve všem hledá svůj prospěch", říká Luther. Dokonce když člověk plní přikázání lásky a miluje bližního jako sebe, činí tak ze sobeckých důvodů; a když se chce líbit Bohu, líbí se ve skutečnosti sobě. Ať se člověk snaží sebevíc, není schopen ničeho jiného než skutků sobectví a před Bohem stojí úplně prázdný, bez jediné zásluhy.

ŽIVOT VYVOLENÝCH

Člověk je v Lutherových očích beznadějně špatný, hříšný. Zaslouží si odsouzení a smrt. Luther se nebojí vykreslit lidskou povahu těmi nejtmavějšími barvami, protože zná východisko. Pán Bůh se rozhodl zachránit hříšníky. To ovšem neznamená, že by tím byli zbaveni všech problémů a těžkostí. Naopak, Bůh své vyvolené nechává projít mnoha zkouškami, často hroznými zápasy, aby potvrdil jejich vyvolení. Není pochyb o tom, že Luther v pojednání o zkouškách a pokušeních vyvolených vlastně popisuje svoji vlastní zkušenost.

VNĚJŠÍ SPRAVEDLNOST

Při čtení úvah o hříchu a o beznadějném boji proti němu nás nutně napadá otázka, nakolik si byl Luther vůbec jistý svým spasením v době, kdy vykládal epištolu Římanům. Pochopil už, v čem spočívá řešení?

Zdá se, že hned na začátku svých přednášek o listu Římanům pochopil základní zvěst evangelia, totiž, že spravedlnost si nemůžeme zajistit lidským úsilím, smíme ji přijmout od Boha jako dar.

Hřích musí být rozhodně odstraněn. Jak toho ale máme dosáhnout, když lidská spravedlnost na to nestačí? Luther zná odpověď: „Bůh nás nechce zachránit naší vlastní, ale vnější spravedlností, která nevzniká v nás, ale přichází k nám odjinud, nepochází z tohoto světa, ale z nebe. Proto musíme dospět k poznání Boží spravedlnosti, jež je nám naprosto cizí. To je důvod, proč naše osobní spravedlnost musí být vykořeněna."

Nikdo nemůže spoléhat na své zásluhy, na své dobré vlastnosti nebo činy. Pravý křesťan ví, že to všechno mu dal Kristus. To, co vzniká v člověku, je beznadějně špatné a musí se odstranit. „Když lidé člověka pro jeho vrozené schopnosti hodnotí jako moudrého, spravedlivého a dobrého, Bůh jej posuzuje úplně jinak. Proto musíme v každém případě zůstat pokorní, jako bychom neměli vůbec nic a očekávat pouhou Boží milost, která nás může učinit spravedlivými a moudrými."

Pokora je vlastnost, kterou Luther v celém komentáři Římanům silně zdůrazňuje. Chápe ji jako lidský prvek, který hříšníkům napomáhá přijít ke Kristu. Ale přestože si Luther pokory vysoce cení, nikdy ji nepokládá za něco víc než za lidskou vlastnost. Poukazuje na to, že existuje pokora, pod jejímž vlivem si hříšníci neuvědomují, že jejich zbožná snaha může být nečistá jako poskvrněný šat. Tato falešná pokora je přirozeně satanovou napodobeninou, kterou by chtěl, bylo-li by možné, svést i vyvolené. To se mu ale nikdy úplně nepodaří a zůstane zde „zbytek lidu vyvolený z Boží milosti."

OSPRAVEDLNĚNÍ Z VÍRY

Luther napsal: „Křesťan nejprve ve svém srdci pocítí výčitky a obvinění, že se dopustil hříchu. Pak se od nich odvrátí, obrátí se ke Kristu a vyzná: On to za mne odčinil, On je spravedlivý, On je můj obhájce, On pro mne zemřel, On způsobil, že jsem prohlášen za spravedlivého a vzal můj hřích na sebe. A jestliže vzal můj hřích na sebe, pak jsem čistý a svobodný.

Kdo by chtěl po přečtení tohoto výroku ještě pochybovat, že Luther už našel v této době jistotu své záchrany? Luther si je ale dobře vědom, že ten, kdo chce přijmout Boží spravedlnost, musí nejprve uznat svou špatnost a vyznat všechny své hříchy. S nejhlubší pokorou musí padnout před Bohem a prosit o jeho spravedlnost. Tehdy, když vyznáme, že nejsme schopni překonat hřích, že sami nemůžeme dosáhnout spravedlnosti, Bůh nás považuje za spravedlivé. „Udělá to tehdy, když uvěříme jeho slovu. Toto označujeme jako spravedlnost z víry . . ." „Když uznáme, že jeho slova jsou spravedlivá, dá nám sám sebe. A na základě tohoto daru nás uzná za spravedlivé, tj. ospravedlní nás."

Už z těchto několika myšlenek, které jsme v našem článku uvedli, poznáváme, že Luther se hodně přiblížil ke konečnému pochopení evangelia vyjádřeného Pavlovými slovy Řím 1,17: „Spravedlivý z víry bude živ." V pozdějších letech se bude k tomuto verši vracet a bude ho ještě vykládat poněkud odlišnými pojmy, ale podstatu svého slavného učení o ospravedlnění z víry zcela vystihuje už zde.

Lutherovi konečně zazářilo světlo radostné a osvobozující zvěsti evangelia. Do jeho duše, po léta zmítané mučivými obavami o spasení, konečně pronikl uklidňující paprsek Boží ospravedlňující milosti. Dostavil se pocit jistoty: „Ten, kdo věří v Krista, má klidné svědomí. Je spravedlivý a jak praví Písmo, smělý jako lev" (Přísl 28,1). Život ospravedlněného hříšníka je klidný a bezpečný: „Ten, kdo věří v Krista, nespěchá; neděsí se, protože se nemá čeho bát. Stojí klidně a jistě, neboť jeho základ spočívá na pevné skále, podle učení Pána Ježíše u Matouše 7,24."

Dr. Martin Luther ve svém výkladu epištoly Římanům z let 1515 až 1516 odhaluje téměř zapomenutou zvěst o ospravedlnění hříšníka vírou v Ježíše Krista. Poukazuje na „nevýslovně překrásný dar, který nelze srovnat s bohatstvím, s poctami ani požitky," které nabízí tento svět.

Kdo z nás si při četbě myšlenek z Lutherova komentáře Římanům neuvědomil, že se svojí spravedlností je beznadějně ztracen a nezatoužil, aby i v jeho životě zářilo světlo evangelia? Jen ten, kdo pokorně přijme „nevýslovně překrásný dar" Kristovy spravedlnosti, získá skutečnou radost, jistotu a bezpečí.

MILAN HLOUCH

PRO NEJMENŠÍ ČTENÁŘE

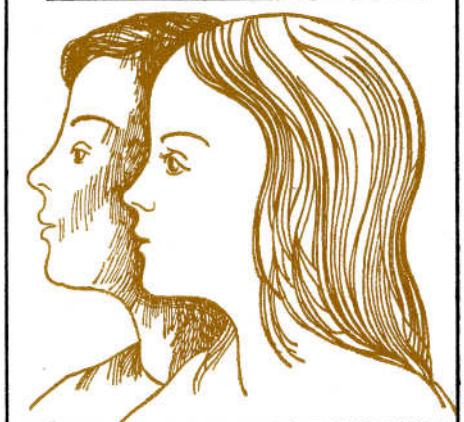

USUZUJ, ALE NEODSUZUJ!

„On jim odpověděl: Nepřítel to udělal. A služebníci mu řekli: Máme jít a sesbírat ho? On však řekl: Ne. Jinak byste při sbírání koukolu mohli s ním vytrhat i pšenici" Mat 13,28.29.

Přistihl jsem se — ne snad při zlém činu, ale při zapeklité myšlence. Myšlenky a domněnky bývají zárodky činů.

Chlapci a děvčata, začíná to obyčejně tak, že sebe srovnáváme s druhými. Myslíme si, nebo dokonce říkáme: Já to zvládnu lépe než Pavel; ve škole, ve sboru mi to jde. Ti druzí mi nestačí.

V bibli se dočteme, že bohatý mládenec odešel smutný od Ježíše, protože se nechtěl vzdát svého bohatství. Učedníci se s ním začali hned srovnávat a říkali: „My jsme opustili všecko." Jako by chtěli naznačit, že jsou mnohem lepší, než bohatý mládenec. Začíná to srovnáváním a končí to odsuzováním druhých a vychloubáním. A to je pro člověka jed. Kdysi přišel Pán Ježíš se svými učedníky do samařského města a nedostal tam nocleh. Jeho učedníci byli s úsudkem rychle hotovi: „Jsou to špatní lidé! Nezasluhují, než aby je spálil oheň." A hned chtěli ten oheň na ně spustit. Neříkají to podobně hoši a děvčata i dnes? „Se Soňou nechci nic mít! Je to špatné a zlé děvče!"

Ale Pánu Ježíši se tohle nelíbí. Jeho přátelé to tak dělat nemají. Samozřejmě, že jsou na světě lidé dobří a zlí. Ale někdy to lze velmi těžko rozeznat, a proto učedníci Pána Ježíše musejí být ve svých úsudcích velmi opatrní. Pán Ježíš to jednou osvětlil svým posluchačům přirovnáním z oblasti zemědělství.

Nevím, zda jste už někdy slyšeli o jílku mámivém. Možná, že toto slovo slyšíte poprvé. Také ti, kdo nám překládali Nový zákon, nepředpokládali, že čtenáři budou o něm mnoho vědět, a proto raději napsali „koukol". Mámivý jílek má zrna náramně podobná zrnům pšenice. Jsou jen o trochu tmavší. Ten jílek se jmenuje mámivý proto, že jeho zrna, jsou-li rozemleta do mouky a dostanou-li se tak do koláčů, způsobují bolení hlavy a nebezpečnou závrať. Je těžko tato zrna rozeznat od zrn pšeničných. A je těžko rozeznat je od pšenice, když vyrostou. Vypadají přesně jako stébla pšenice. Snad jen velký znalec by je mohl bezpečně rozlišit. Teprve když nasadí klasy, je vidět rozdíl. Žádný rozumný hospodář by nedovolil svým spolupracovníkům, aby šli na pole a vytrhali to, co vypadá jako jílek. Vždyť by se mohli zmýlit, trhali by pšenici místo jílku! A nejen to: kořeny jílku a pšenice jsou v zemi tak propletené, že by trháním jílku byly poškozeny i kořeny pšenice. A tak rozumný hospodář čeká, až vše dozraje. Podle klasů pak pozná, co je pšenice a co jílek.

Pán Ježíš řekl: Já rozsévám svým kázáním dobré semeno. Z těchto semen vzejdou dobré činy a dobří křesťané. Ale působí i nepřítel spasení, který rozsévá zlo hříchu do lidských srdcí. Záleží, co necháme v srdci zrát.

Žel, že někteří křesťané na tohle naučení Pána Ježíše zapomněli. Jakmile se setkali s někým, kdo nebyl podle jejich představ, vyhazovali ho ze svého společenství, ba někdy je i pálili na hranicích. Říkali jim kacíři. Zatím to byli vzácní křesťané. Tak skonal na hranici Mistr Jan Hus a mnoho jiných jemu podobných zahynulo v žalářích.

Jen si představte, co by se bylo stalo, kdyby Pán Ježíš dovolil učedníkům, aby samařské město spálili ohněm. Snad by byla zahynula i Samaritánka, která v Pána Ježíše uvěřila a získala pro něho velkou část města. Snad by zahynul i milosrdný Samaritán, kterého Pán Ježíš kladl za příklad svým posluchačům! Proto Pán Ježíš vyzýval k trpělivosti a varoval před unáhleným soudem. Nikdy o nikom neříkejte, že z něho už nic nemůže být. Hoši a děvčata, kteří podle vašeho úsudku vypadají jako jílek nebo koukol, jsou snad v očích Božích, které jedině dovedou správně rozpoznávat dobré a zlé, velmi užitečnou pšenicí. Jen počkejte, až vyzrají. Nač musíte dávat pozor, je, abyste sami byli pšenicí na Božím poli i v Boží stodole. A aby se žádný koukol nepřipletl do kořenů vašeho srdce. Jakmile ucítíte ve svém srdci nenávist nebo závist, touhu druhé odsuzovat nebo se chlubit, je to znamení, že někde klíčí a roste mámivý jílek. Snad ani nevíte, kde se to ve vás vzalo. Ale je to nebezpečný plevel, který nasel nepřítel, když jste nedávali pozor. Ostatně ho nemusí ani příliš mnoho rozsévat. Je ho dost v každém srdci — i v tom nejlepším — a vzejde, když to nejméně očekáváte. Čeká jen na příležitost, aby se mohl rozrůst, až polevíte ve své bdělosti. Zde opravdu nesmíme čekat, až všecko uzraje. Zde musíme být pozorní na pole svého srdce a prosit Pána Ježíše, aby nás naučil rozeznávat dobré a zlé. Jen si nemysleme, že na to trhání stačíme sami. Pán Ježíš jednou řekl: „Beze mne nemůžete nic činiti." A to platí také o trhání jílku ve vlastním srdci.

A. BARTA

PŘED OSMDESÁTI LETY

Na stole přede mnou leží hromádka zažloutlých časopisů. Nejstaršímu z nich je osmdesát let. Listuji, pročítám, občas se musím pousmát, jak se za ta léta jazyk český pozměnil, ale hlavně musím přemýšlet ... Zažloutlé stránky hovoří i dnes jasnou řečí, ale kolik by toho mohly vyprávět „mezi řádky", kolik se za nimi skrývá osobního zájmu, modliteb a usilovné práce.

HLASATEL PRAVDY

Nejstarší časopis adventistů s. d. v češtině „Hlasatel Pravdy" uvádí na titulní straně i datum svého vydání, 20. července 1903. Zaměřením, obsahem i názvem navázal na starší časopis vydávaný v Německu. Hlasatel vycházel s malou přestávkou za I. světové války až do roku 1939. Během 36 let se vystřídala celá řada redaktorů, měnily se i adresy redakce. Ale začněme pěkně po pořádku.

U kolébky Hlasatele stál Jiří Skákal, začal vydávat časopis jako dvouměsíčník v Praze. V příloze k prvnímu číslu otiskl „Provolání" ke čtenářům, ze kterého vyjímám: „Odhodlal jsem se s pomocí Páně k vydávání tohoto listu, v době tak pro každý počátek nepříznivé, což každý věci znalý uznati musí. Nejsem k tomu veden nějakou snahou po zisku, ani jiné podobné pohnutky mne k tomu nepřimněly. Toliko láska ku pravdě mne k tomu pudí, abych se sdílel s jinými v tom, čeho jsem se z milosti Páně stal sám účasten."

Po třech letech převzal redakci Josef Makovský. Časopis začal vycházet měsíčně, změnil úpravu a z tiráže se dovídáme, že změnil i adresu redakce. Br. Josef Makovský působil v Nymburce. Víme o něm poměrně málo, protože se roku 1909 přestěhoval s celou rodinou do Spojených států. Po tříleté přestávce redakci znovu převzal Jiří Skákal.

V dalších letech se redaktoři i adresy redakcí střídaly častěji. V roce 1911 redigoval časopis br. F. Fischer, (Praha — Karlín). V roce 1912 Antonín Šimon (v Malešicích u Prahy). O rok později převzal redakci jeho syn Josef.

V letech 1916 a 1917 vydávali český časopis naši krajané v USA. Časopis se jmenoval „Znamení času", redigoval jej L. F. Kučera.

Po I. světové válce začal Hlasatel znovu vycházet pravidelně. Redakce se roku 1922 přestěhovala z Prahy do Adventního nakladatelství v Brně. Toto nakladatelství založené o dva roky dříve v Opavě, vytvořilo pro časopis velmi příznivé podmínky. Nakladatelství po celou dobu jeho existence vedl br. F. A. Ludwig. S redakcí českých časopisů je nejtěsněji spojeno jméno Františka Fialy, vedl redakci plných 20 let. Hlasatel získal v Brně sourozence: časopis „Stráž sionská" se slovenskou přílohou „Stráž pod Tatrami" a slovenský časopis „Prameň života". Slovenskou redakci v Brně vedl v letech 1930 až 1936 br. Pavel Šurman a po něm br. T. J. Zigmund.

F. Fiala a P. Šurman kromě časopisů připravovali také vydávání knih. Pokud myslím na brněnské nakladatelství, nemohu opomenout ani vedoucí expedice. V letech 1920 — 1928 zastával tuto odpovědnost br. Josef Sobotka a po něm až do roku 1939 br. Pavel Holubec. Oba později nastoupili do kazatelské práce, oba jsou ještě dnes mezi námi. Br. Sobotka žije na hodonínsku, br. Holubec v Brně.

Práci nakladatelství v Brně zastavilo roku 1939 gestapo. Počátkem čtyřicátých let vydal několik dalších čísel „Hlasatele" v Praze Josef Cepl. Pak následuje dlouhá pomlka. Teprve v šedesátých letech vydali českoslovenští adventisté ve Spojených státech několik čísel časopisu nazvaného „Hlas naděje".

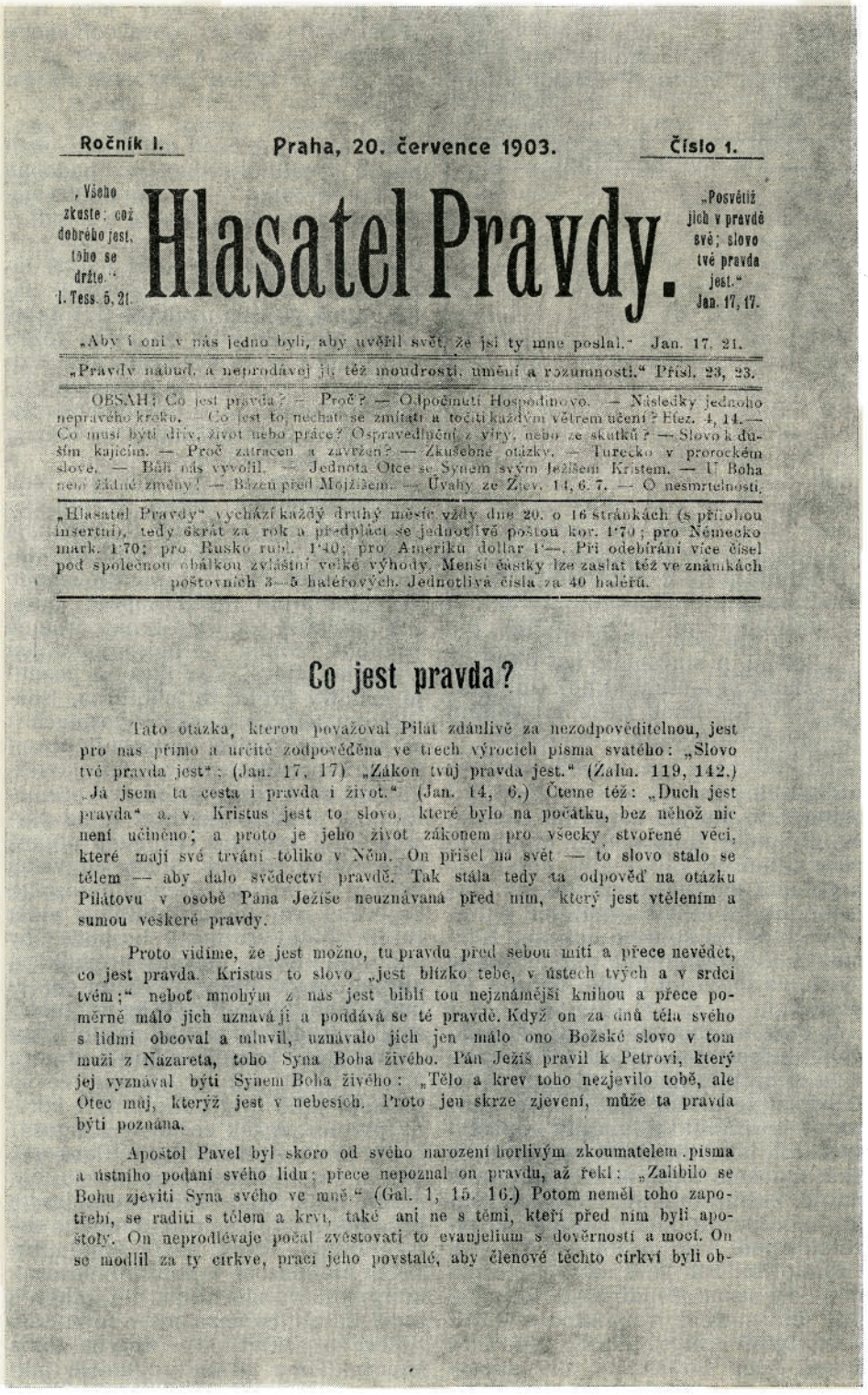

Ročník I. Praha, 20. července 1903. Číslo 1.

„Všeho zkuste; což dobrého jest, toho se držte." 1. Tess. 5, 21.

Hlasatel Pravdy.

„Posvětiž jich v pravdě své; slovo tvé pravda jest." Jan. 17, 17.

„Aby i oni v nás jedno byli, aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal." Jan. 17, 21.

„Pravdy nabuď, a neprodávej jí; též moudrosti, umění a rozumnosti." Přísl. 23, 23.

OBSAH: Co jest pravda? — Proč? — Odpočinutí Hospodinovo. — Následky jednoho nepravého kroku. — Co jest to, nechati se zmítati a točiti každým větrem učení? Efez. 4, 14. — Co musí býti dřív, život nebo práce? Ospravedlnění z víry, nebo ze skutků? — Slovo k duším kajícím. — Proč zatracen a zavržen? — Zkušebné otázky. — Turecko v prorockém slově. — Bůh nás vyvolil. — Jednota Otce se Synem svým Ježíšem Kristem. — U Boha není žádné změny! — Bázeň před Mojžíšem. — Úvahy ze Zjev. 14, 6. 7. — O nesmrtelnosti.

„Hlasatel Pravdy" vychází každý druhý měsíc vždy dne 20. o 16 stránkách (s přílohou insertní), tedy 6krát za rok a předplácí se jednotlivě poštou kor. 1·70; pro Německo mark. 1·70; pro Rusko rubl. 1·40; pro Ameriku dollar 1·—. Při odebírání více čísel pod společnou obálkou zvláštní velké výhody. Menší částky lze zaslat též ve známkách poštovních 3—5 haléřových. Jednotlivá čísla za 40 haléřů.

Co jest pravda?

Tato otázka, kterou považoval Pilát zdánlivě za nezodpověditelnou, jest pro nás přímo a určitě zodpovědána ve třech výrocích písma svatého: „Slovo tvé pravda jest": (Jan. 17, 17) „Zákon tvůj pravda jest." (Žalm. 119, 142.) „Já jsem ta cesta i pravda i život." (Jan. 14, 6.) Čteme též: „Duch jest pravda" a. v. Kristus jest to slovo, které bylo na počátku, bez něhož nic není učiněno; a proto je jeho život zákonem pro všecky stvořené věci, které mají své trvání toliko v Něm. On přišel na svět — to slovo stalo se tělem — aby dalo svědectví pravdě. Tak stála tedy ta odpověď na otázku Pilátovu v osobě Pána Ježíše neuznávaná před ním, který jest vtělením a sumou veškeré pravdy.

Proto vidíme, že jest možno, tu pravdu před sebou míti a přece nevědět, co jest pravda. Kristus to slovo „jest blízko tebe, v ústech tvých a v srdci tvém;" neboť mnohým z nás jest biblí tou nejznámější knihou a přece poměrně málo jich uznává ji a poddává se té pravdě. Když on za dnů těla svého s lidmi obcoval a mluvil, uznávalo jich jen málo ono Božské slovo v tom muži z Nazareta, toho Syna Boha živého. Pán Ježíš pravil k Petrovi, který jej vyznával býti Synem Boha živého: „Tělo a krev toho nezjevilo tobě, ale Otec můj, kterýž jest v nebesích. Proto jen skrze zjevení, může ta pravda býti poznána.

Apoštol Pavel byl skoro od svého narození horlivým zkoumatelem písma a ústního podání svého lidu; přece nepoznal on pravdu, až řekl: „Zalíbilo se Bohu zjeviti Syna svého ve mně." (Gal. 1, 15. 16.) Potom neměl toho zapotřebí, se raditi s tělem a krví, také ani ne s těmi, kteří před ním byli apoštoly. On neprodlévaje počal zvěstovati to evanjelium s důvěrností a mocí. On se modlil za ty církve, práci jeho povstalé, aby členové těchto církví byli ob-

První číslo časopisu „Znamení doby", pokračovatele dřívějšího „Hlasatele pravdy", spatřilo světlo světa v květnu 1969. V úvodním článku „Na cestu..." br. O. Sládek, předseda církve, napsal: „S radostí zaznamenáváme, že po více než čtvrt století zavítal opět do našich rodin vzácný přítel — časopis, který u kolébky svého zrodu obdržel jméno „Znamení doby". Domnívám se, že tento název plně vystihuje náš adventní pohled na současnost. Časopis by se měl stát naším dobrým přítelem a pomocníkem na cestě života víry, rádcem a průvodcem na křižovatkách času. Bude svědčit o Boží lásce k člověku, zjevené v Ježíši Kristu..."

Redaktor br. Jiří Drejnar předeslal: „...v možnosti vydávat tento časopis vidíme radostný, ale i zodpovědný úkol ... Přejeme si, aby se tento časopis stal pojítkem všech, kteří ve svých srdcích chovají onu „blahoslavenou adventní naději..." Bratr Jiří Drejnar redigoval „Znamení doby" až do podzimu 1978, kdy vedení redakce převzal br. Karel Nowak.

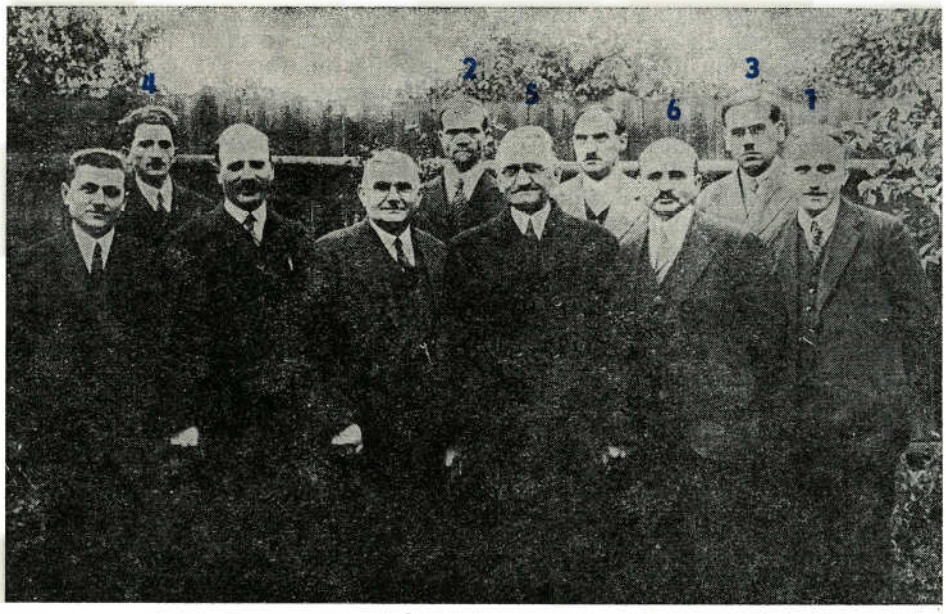

Pracovníci brněnského nakladatelství (snímek z roku 1933)

1. F. A. Ludwig — vedoucí nakladatelství
2. F. Fiala — redaktor české literatury
3. P. Šurman — redaktor slovenské literatury
4. P. Holubec — vedoucí expedice
5. M. H. Wentland — předseda ÚR
6. J. Popelka — vedoucí knižních evangelistů

JIŘÍ SKÁKAL

Rodák z Černilova u Hradce Králové, seznámil se s učením adventistů s. d. v Praze, kde také roku 1896 přijal biblický křest. Po krátkém pobytu v nakladatelství v Hamburku začal roku 1903 vydávat v Praze vlastním nákladem Hlasatele pravdy. Během následujících let se do redakce několikrát vrátil. Naposled redigoval několik čísel časopisu „Stráž sionská" v roce 1923. Napsal rovněž řadu traktátů a brožur.

Jeho přátelé o něm věděli, že jako „starý mládenec" měl velkou lásku — češtinu. Ve dvacátých letech vyučoval českému jazyku také na teologickém učilišti adventistů v Loděnicích u Prahy.

Br. J. Skákal zemřel roku 1941 ve věku 78 let v Srbcích u Luže.

FRANTIŠEK A. LUDWIG

K dějinám časopisu nepochybně patřili také vedoucí Adventního nakladatelství v Brně a výrazná postava československého adventismu mezi světovými válkami, br. Ludwig.

Narodil se roku 1890 v Hlinči u Karlových Varů. Záhy osiřel, vychovávali jej dědeček s babičkou. Vystudoval obchodní školu. Z jeho vlastního životopisu vyjímáme:

„Při svém zaměstnání jsem se dostal do Norimberka, Heilbronu, Furthu a Regensburgu v Německu. Tam jsem poznal také svou manželku a přijal biblické učení. Pokřtěni jsme byli v červnu roku 1914. Počátkem roku 1915 za mnou přišel br. Conradi a poslal mne do našeho nakladatelství v Hamburgu. Pracoval jsem tam až do srpna, kdy jsem musel nastoupit vojenskou službu."

„V roce 1920 jsem byl zvolen vedoucím nakladatelství v Opavě a pokladníkem ústředí, které tam tehdy mělo své sídlo. V září 1922 se nakladatelství stěhovalo do vlastní budovy v Brně."

Br. Ludwig vedl nakladatelství až do jeho uzavření v roce 1939. Roku 1954 se přestěhoval do Vídně, kde v roce 1977 zemřel. K. N.

PAVEL ŠURMAN

Tatínek pocházel z písmácké rodiny na Těšínsku, narodil se roku 1898 v Nýdku. Tam se také seznámil s časovým poselstvím bible a stal se členem církve adventistů s. d. Po I. světové válce krátce studoval na misijní škole ve Friedensau a zasvětil svůj život šíření evangelia slovem i jako knižní evangelista.

Roku 1920 byl v Polsku z důvodu činnosti v knižní evangelizaci zatčen. Uvěznili jej v Krakově a knihy mu zabavili. Jak později vyprávěl, byla to jeho „svatební cesta", o níž se jeho manželka dověděla mnohem později ze zprávy v novinách. Po předivném vysvobození z vězení, připomínajícím zkušenost ap. Petra, pracoval jako knižní evangelista v severních Čechách. Roku 1921 jej bratři poslali do Liptovského Mikuláše. Po několika letech dostal k práci vedoucího knižních evangelistů na Slovensku ještě funkci redaktora pro slovenskou literaturu. Tatínek o Božích zásadách nejen mluvil a psal, ale sám je ve všedním životě uplatňoval a vyžadoval také od celé rodiny, což jsme my děti dokázaly ocenit až později.

Roku 1930 jsme se stěhovali do Brna, tatínek pracoval v nakladatelství až do roku 1936. Vládl tam dobrý křesťanský duch. Když byl někdy větší nápor na expedici, pomáhali všichni zaměstnanci, včetně br. Ludwiga. Tatínek, stejně jako br. Ludwig, měli dobrý smysl pro humor a pro zdravý pohyb v přírodě.

Později tatínek působil jako kazatel v Banské Bystrici (1936—1938), jako tajemník ústředí (1939—1945) a po skončení války jako předseda Severočeského sdružení. Poté převzal odpovědnost za sbor v Hradci Králové, odkud odešel do důchodu. Zemřel roku 1968 v Pamětníku u Chlumce nad Cidlinou. E. Králová

FRANTIŠEK FIALA

Vcházím dvojitými dveřmi do prostorné místnosti, plné světla z širokého okna, u kterého stojí psací stůl. Ticho ničím nerušené, vůně papíru a tiskařské černi. Proti světlu tatínkův profil. Je skloněn nad stolem, v ruce pero. Píše nebo dělá korekturu. Zvedá zamyšleně hlavu a kývne, děkuje tím.

Denně jsem takto vstupovala do tatínkovy pracovny a nosila mu hrnek mléka. Nikdy jsem se neodvážila promluvením vyrušit ho z práce. A dodnes při této vzpomínce ve mně zůstává pocit něčeho posvátného, který se mne zmocnil vždy, když jsem do této místnosti vstoupila.

Můj otec se narodil r. 1888 v Čelákovicích. Pokřtěn byl v Praze r. 1913, s úsměvem říkával, že ve Vltavě. V roce 1918 začal pracovat v redakci Hlasatele pravdy. Redakce byla vždy v bytě redaktora, který číslo „Hlasatele" sestavoval. Roku 1919 se tatínek oženil a rodiče tehdy bydleli v Benediktské ul. č. 8. Byl to zajímavý byt. Dnes tam stojí nové domy, ale tehdy tam byl klášter, přestavěný na činžovní dům. Náš byt byl samá klenba, bydleli jsme totiž u stropu kaple. Mělo to jednu výhodu: snadno se závěsem oddělila obytná část pokoje od redakce, administrace a expedice — to vše byl jeden psací stůl a dvě židle obklopené stohy papírů a časopisů. V tomto prostém bytě o dvou

místnostech bez předsíně a příslušenství pracoval tatínek až do r. 1922.

Večerem rodičům nekončila práce. Zvláště když vyšlo nové číslo Hlasatele pravdy. Dům ztichl, návštěvy odešly a naši balili časopisy do ruliček a psali adresy dlouho do noci. A brzy ráno spěchali do Spálené ulice na poštu s velkým prádelním košem plným ruliček. Na poště je už znali, chodívali vícekrát, než vše odnesli.

Na podzim r. 1922 jsme se přestěhovali do Brna — Králova Pole, kde byl zakoupen pro nakladatelství nový dům. Byl tříposchoďový, v přízemí byly kanceláře a expedice, ve sklepě velký sklad knih, široký průjezd sloužící jako sklad papíru a později, když mělo nakladatelství auto, za garáž. Obyvatelé domu byli většinou zaměstnanci nakladatelství. Ve třetím poschodí byly místnosti pro přechodné ubytování knižních evangelistů. V přízemí měl tatínek krásnou vlastní místnost, o kterou se později dělil s br. Šurmanem, redaktorem slovenského časopisu. Sem jsem tehdy vstupovala s úctou; a jak ráda jsem postávala v expedici odpoledne, kdy bylo nejrušněji. Připravovaly se balíky k odvezení na poštu, br. Holubec sám nestačíval a tatínek často pomáhal.

V tatínkově pracovně jsem občas vídala cizí lidi, kteří tam kreslili, malovali. Měli tenkrát potíže s ilustracemi. Kdyby se byl tatínek dočkal dnešního rozvoje fotografie a ilustrací! Někdy si doma dokonce postěžoval, jak těžko se shání dobrá a nepříliš drahá ilustrace. Také si domů nosíval vzorníky papírů, z nichž pečlivě vybíral jednotlivé druhy pro časopisy, knihy, předsádky atd. A s jakou radostí přinášel nově vydanou knihu! Vídala jsem ho zamyšleně sedat u okna v pokoji s knihou v ruce.

Práce v nakladatelství měla tehdy i svůj rub. Vzpomínám si nejasně na jedny prázdniny, které byly hodně, hodně dlouhé. Maminka byla s námi dětmi u svého otce na byt i stravu. Teprve později jsem se dověděla, že to byly nedobrovolné prázdniny, že jsme museli na venkov, že nebylo peněz zaměstnancům na výplaty. Bylo to v roce 1927 a tehdy odešli všichni z nakladatelství do terénu. Tatínek pracoval tenkrát v okolí Telče. Jedna z tamějších nejstarších sester vypravovala, jak dlouho toužila po Božím slovu, modlila se, aby jí Bůh pomohl najít, co hledá. Až jednou měla sen, v němž viděla posla, přinášejícího vzácnou knihu. Druhého dne zaklepal u jejích dveří štíhlý muž s bradkou, který připomínal postavu ze snu. Nabízel jí bibli. S radostí ji koupila, chtěla i další literaturu. Navázala spojení, a tak se i v této krajině zachytilo semínko pravdy. Později tato sestra vždy vzpomínala, že to byl br. Fiala, kterého k ní tenkrát Pán Bůh poslal.

Po slunných dnech přicházejí mraky. I naše nakladatelství prodělalo několik takových změn. Původně patřila k domu volná vedlejší parcela, kde se počítalo se stavbou vlastní tiskárny. Parcelu však v r. 1929 prodali. V roce 1935 došlo i na dům a nakladatelství se přestěhovalo do Střední ulice. Z našeho domu odešla vůně papíru a knih, z přízemí zmizela malba svitku Písma s nápisem „Bojte se Boha a vzdejte jemu chválu..." Doba byla stále napjatější, až přišel rok 1939. Gestapo nakladatelství zavřelo, tatínka několik dní vyslýchalo.

Tatínek byl člověk tichý, mlčenlivý, trpělivý. Málo mluvil. A co řekl, mělo svou váhu. Často jsem se ho ptala, proč nezasáhl, když se vyskytl nějaký problém. On však říkával: „Nech to, jen počkej, však Pán to spraví!" A skutečně, zkouška trpělivosti, někdy notně perná, přinesla nejlepší výsledek.

Po těžkých letech 1952—1956 se tatínek ještě dožil znovuotevření brněnského sboru. Netěšil se však dlouho. V létě odjeli s maminkou na svou první společnou dovolenou vůbec. Maminka se však už nevrátila, srdeční mrtvice skončila její pouť. Tatínek ji o mnoho nepřežil. Zemřel v prosinci 1956. Snášeli v dokonalém souladu dobré i zlé a skoro současně odešli. Tatínek u nás byl krátce před svou smrtí a když jsem se jednoho dne vrátila z nákupu, zněl z pokoje jeho krásný teplý tenor: „Domů bych rád..." Odešel, velký kus jeho práce zde zůstal a věřím, že se jeho přání ve slavné budoucnosti splní.

L. KARASOVÁ

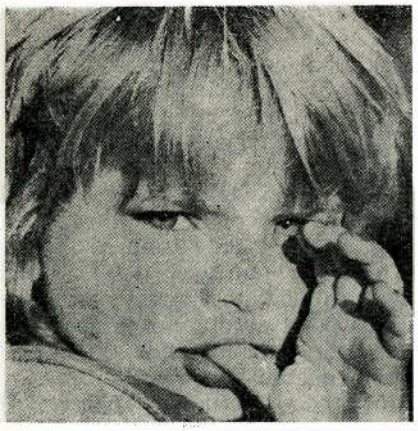

MY A NAŠE DĚTI

Prvních pět let určuje další život dítěte

K. ŠPINAR

Nedávno se ptal učitel mladé matky, o které věděl, že dosahuje dobré výsledky, jak vychovává své děti. Dostal jednoduchou odpověď: „Nechodím do práce, jsem s dětmi doma a věnuji se jim." Že by v tom bylo tajemství úspěšné výchovy mnoha rodin?

Jaký člověk bude, to záleží na dvou faktorech. Především je směrodatný činitel, kterému říkáme dědičná dispozice neboli genetická informace. Tu člověk získává od svých rodičů a přináší si ji na svět při narození. Druhý činitel, který vytváří a formuje člověka, je vliv okolního světa, tedy prostředí, ve kterém vyrůstá. Nás by měl zajímat především druhý faktor, protože ten můžeme ovlivňovat a využívat.

Vědci prováděli zajímavé pokusy s krysami. Část zvířat chovali v kleci, která byla úplně izolována od vlivu prostředí. Ostatní zvířata nechali vyrůstat ve zcela běžných podmínkách. Když krysy dorostly, provedli rozbor a zjistili úžasný objev: zvířata, která vyrůstala v izolaci, měla prokazatelně menší mozek, než ta, která se mohla vyvíjet normálně.

Tento vztah mezi dědičnou vlohou a působením okolního světa platí pro život všeobecně. Působí tedy i v lidském životě. Když děti vyrůstají v prostředí, které povzbuzuje jejich duševní život, vyvíjejí se mnohem lépe, než když žijí v duševně a citově chudé rodině nebo nějaké instituci. Podněty k přemýšlení rozvíjejí mozek. Rodiče, kteří cítí i výchovnou odpovědnost za své potomstvo, si musí uvědomit, že nestačí zajišťovat jen tělesný, hmotný život dětí. Zdravá a chutná strava, teplé a účelné oblečení, oddělený a dobře vybavený dětský pokoj atd. — to všechno je jistě velmi důležité — ale nemůže nahradit požadavek, který dítě potřebuje v prvních letech života ke svému duševnímu vývoji: komunikaci s rodiči a sourozenci. Mnohé mladé matky jdou raději do práce, protože se domnívají, že pro šťastnou rodinu je třeba bezpodmínečně zajistit vysokou materiální úroveň, vysoký životní standard.

Velmi často se stává, že matka po návratu ze zaměstnání nenajde dostatek času, aby se věnovala dítěti a dala mu, co po duševní stránce potřebuje. Není také divu, vždyť má za sebou osm hodin práce v zaměstnání, pak ještě zajišťuje různé povinnosti, které souvisejí s domácností. Nedostává se jí nejen času, ale i sil, aby mohla blahodárně na dítě působit. Nebylo by lépe trochu slevit z vysokého životního standardu, zato však být více s vlastními dětmi?

Křesťanští rodiče vědí, že není nikdy příliš brzy začít s důležitými postoji, které vyplývají z jejich víry: probouzet v dětech úctu před Bohem a učit je Bohu důvěřovat. Tím připravují základ k jejich věčnému štěstí. Přesto, že malé děti tomu ještě nemusejí rozumět, měla by se s nimi matka před jídlem pomodlit. I malé děti by měly mít účast na pobožnosti. Že někdy trochu vyrušují? Rodiče mají vést rodinné pobožnosti úměrně věku svých dětí a pokud možno je zapojovat. Nakolik děti začínají poznenáhlu chápat, je možné vyprávět jim biblické příběhy a zpívat jim písně. Za čas se děti naučí jak text tak i melodii a budou nadšeně zpívat s rodiči. A zvláště, když tatínek nebo maminka doprovázejí písně na klavíru nebo kytaře.

Také ve sborech musíme vytvářet vhodné podmínky, aby se bohoslužeb mohli zúčastnit rodiče s dětmi, a aby si také děti odnášely něco z programu.

První léta života mají pro člověka rozhodující význam. V nich se současně nastavují výhybky pro další život. Ne bezdůvodně řekl kdysi věřící pedagog: „Svěřte mi děti do pěti let — a stanou se z nich věřící lidé."

KONFERENCE ČESKÉHO SDRUŽENÍ

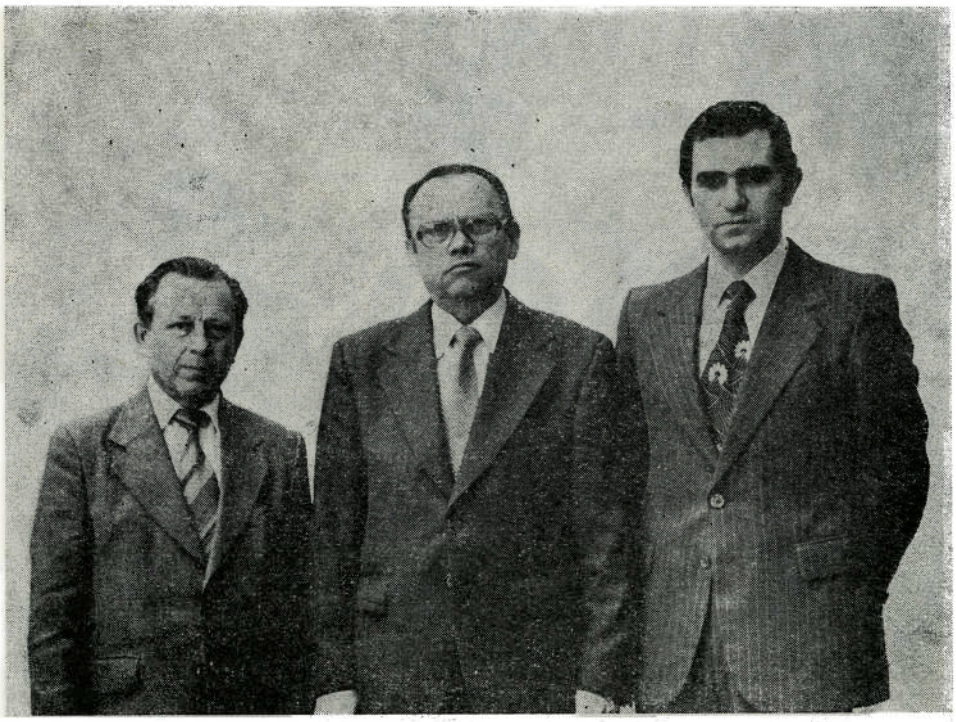

Vedení Českého sdružení zleva br. R. Drobný, br. E. Kobiela, br. M. Kysilko

Od dob apoštolů se církev shromažďuje, aby vždy znovu zhodnotila své dílo za minulý časový úsek, aby oslavovala svého Pána a pod vedením Ducha svatého vytýčila budoucí program. Ve dnech 8. a 9. dubna 1983 jsme se jako členové církve, delegáti sborů a kazatelé měli příležitost zúčastnit konference Českého sdružení. V první, pracovní části, po úvodu br. O. Sládka, oslovil delegáty Božím slovem br. E. Ludescher. Z textu Fil 2,1-3 ukázal na význam jednoty v církvi. Pán Ježíš pověřil dnešní církev největším evangelizačním úkolem. K jeho splnění musí církev sjednotit své síly. Ve velekněžské modlitbě prosil Spasitel za jednotu církve, která má připravit svět pro jeho druhý příchod.

Bratři O. Klouda a R. Drobný pak přednesli zprávy o činnosti Českého sdružení za uplynulé volební období. Na to delegáti zvolili v bratrském duchu nové vedení Českého sdružení. Předsedou sdružení pověřila církev br. E. Kobielu, tajemníkem br. Miroslava Kysilku a hospodářem br. Radomíra Drobného. Zvolení bratři ponesou odpovědnost za rozvoj Českého sdružení během tří následujících let. Přejeme jim k tomu hojnost Božího požehnání. Odpoledne konference přijala návrhy výboru pro pověření a usnesení konference.

V pátek večer i v sobotu jsme se sešli s mnoha dalšími bratřími a sestrami v chrámu u Salvátora. Posvátnou atmosféru pobožností podtrhovala působivá hudba a přednesy pěveckých sborů z různých oblastí sdružení.

Před dopoledním kázáním br. O. Sládek, předseda Ústřední rady, poděkoval odstupujícímu výboru Českého sdružení, zvláště br. O. Kloudovi a M. Bláhovi za jejich dlouholetou práci ve sdružení. Rozloučil se i s br. Šustkem, který mnoho let sloužil v různých odpovědnostech v církvi. Vděčnost svému učiteli projevili i mladší kazatelé, které br. Šustek vychovával pro kazatelskou službu. Dále br. Sládek představil nový výbor Českého sdružení. Kromě bratří E. Kobiely, M. Kysilky a R. Drobného jej tvoří: M. Bláha, B. Sabela, J. Ludvík, R. Reitz, J. Libotovský, J. Ptáček, D. Stejskal. Revizory sdružení jsou J. Šála a J. Roubíčková.

Dopolední kázání uvedl br. Ludescher známým textem Mat 6,33 a zdůraznil, že v pohledu na čas, který nám ještě zbývá, si Pán přeje, abychom přeskupili pořadí hodnot v životě podle nebeských měřítek. Dívejme se na život a na svět Božím, věčným pohledem. Z lidského hlediska se Boží království může zdát jako zaprášená chrámová okna, když však vstoupíme do chrámu, okna zazáří duhovými barvami. V odpoledním kázání náš host výstižně proložil zvěst o Boží lásce zkušenostmi z misijního díla v různých zemích. Pole jsou zralá ke žni. Boží dílo jde kupředu navzdory různým obtížím. Pak nám položil znepokojující otázku: Kolik konáme pro záchranu jiných my?

V závěrečné výzvě br. Sládek aktualizoval podobenství o 10 čekajících družičkách z Mat 25,5. Největším nebezpečím pro církev dnes je duchovní únava způsobená dlouhou cestou a ustavičným zápasem. Církev musí jít dál, nezastavit se, nehledět zpátky. Probudit se musí dřímající kazatelé, probudit se musí každý člen církve, aby úspěšně splnil Bohem svěřený úkol.

V závěrečné modlitbě jsme spolu s br. Ludescherem prosili o Boží požehnání, abychom splnili pověření svého Pána: „Jděte a kažte evangelium všemu stvoření . . ."

J. HRDINKA

KONFERENČNÍ ZPRÁVA MORAVSKOSLEZSKÉHO SDRUŽENÍ

Jihomoravská metropole ležící na úpatí Drahanské vrchoviny, okrášlená svěží jarní zelení, hostila ve dnech 15. — 16. dubna 1983 zástupce sborů církve adventistů s. d., kteří se sjeli do Brna z celé Moravy. Šlo o pracovní konferenční zasedání, při kterém delegáti zhodnotili působení dosavadního vedení Moravskoslezského sdružení a zvolili vedoucí bratry do jednotlivých služebností pro nové volební období.

Při konferenčním jednání byli přítomni zástupci Ústřední rady v čele s předsedou církve v Československu, bratrem O. Sládkem, a nám všem již dobře známý, milý host br. E. Ludescher, prezident Evroafrického oddělení Generální konference. Mezi čestnými hosty konference byli i zástupci státní správy z ministerstva kultury, pánové Fidler a referent Junga, který také pozdravil shromážděné delegáty.

Pracovní část konference uvedl br. Ludescher kázáním, které nás všechny vedlo k vážnému zamyšlení nad nezbytnou potřebou dneška, jež spočívá v prohloubení vzájemných bratrských vztahů (Řím 15,7). V následujících zprávách předsedy a hospodáře Moravskoslezského sdružení získali delegáti přehled o činnosti sdružení za uplynulé tři roky. Závěrem se dosavadní předseda sdružení, br. Bárta, u vědomí svého přeřazení do jiné odpovědnosti v církvi, obrátil na delegáty s výzvou vystiženou slovy proroka Samuele: „. . .já jsem ze-

Představitelé Moravskoslezského sdružení zleva br. J. Šlosárek, br. V. Adame, br. J. Veselý

stárl a zešedivěl i moji synové jsou tu s vámi. Svůj úřad jsem před vámi konal od svého mládí až dodnes. Hospodin pro své veliké jméno svůj lid neodvrhne. Jsem dalek toho, abych se přestal za vás modlit. Bojte se Hospodina a věrně mu služte celým srdcem!"

S modlitbou, ve které vyjádřili vděčnost a prosbu o další vedení nebeským Otcem, pokračovali delegáti v konferenčním jednání. Pracovní výbory přednesly postupně jednotlivé návrhy, které delegáti přijali. Do jednotlivých služebností byli zvoleni: br. J. Veselý — předseda sdružení, br. V. Adame — hospodář a br. J. Šlosárek — tajemník. Za další členy výboru pak bratři: J. Šimek, L. Švihálek, J. Loder, MUDr. A. Kubík, K. Chlebek, R. Kubica, E. Duda, M. Škrla, za revizory bratři Balada a ing. Balcar.

V podvečer Božího dne odpočinku se pak delegáti sešli spolu s místními členy v naší modlitebně ke slyšení Božího slova. Při této příležitosti nám br. Ludescher poukázal na jedinečnou přednost, kterou jako nedokonalí a hříšní lidé máme, když se v zásluhách Spasitele, Pána Ježíše Krista, můžeme těšit otcovské přízni našeho Stvořitele a Pána celého vesmíru (Ž 8,2-10).

Následujícího rána se prostory Blahoslavova chrámu v Brně naplnily svátečně oblečenými bratry a sestrami, kteří se tu sjeli k slavnostnímu konferenčnímu shromáždění. Po celý den panovala radostná, bratrská pohoda, plynoucí z vědomí vykoupení drahým Spasitelem. Vyjadřovaly ji mnohé krásné písně, oslavující našeho Pána a obzvláště milý byl přednes duchovních písní v podání dětského sboru ze severní Moravy.

Také sobotní poselství br. Ludeschera bylo nadšeným svědectvím poukazující na velký Boží zájem o člověka, který může být každému Božímu dítku zárukou a jistotou v labyrintu současných životních problémů (Ž 16,1n). Radostné zkušenosti o vítězné cestě evangelia ve světě povzbudily naši víru a vedly k novému zamyšlení nad tím, co Bůh čeká od každého z nás (Jn 4,34.35).

V pořadu dopoledního programu bylo i představení nově zvolených činovníků vedení a výboru Moravskoslezského sdružení, při kterém br. Sládek zcela neformálně poděkoval také dosavadnímu předsedovi sdružení, br. Bártovi, za všechna uplynulá léta jeho plodné práce v tomto zařazení a popřál mu stálou Boží pomoc pro další čas služby v nové odpovědnosti. Br. Bárta přebírá odpovědnost za kazatelské oddělení a oddělení výchovy.

Závěrem slavnostního konferenčního shromáždění ještě promluvil předseda církve adventistů s. d. v Československu, br. O. Sládek. Jeho burcující poselství o nutnosti duchovního probuzení se hluboce dotklo srdcí všech shromážděných. A když dozněly tóny poslední písně a slova závěrečné modlitby, rozcházeli se všichni s nadšením a novými osobními rozhodnutími odevzdat se více Pánu. Kéž Bůh sám vede i nadále svůj lid a zachová pokoj naší zemi.

J. ŠLOSÁREK

SPRÁVA Z KONFERENCIE SLOVENSKÉHO ZDRUŽENIA

V dňoch 22. a 23. apríla 1983 sa konala za účasti zahraničného hosťa, bratra Jeana Zürchera, generálneho tajomníka Euroafrického oddelenia Generálnej konferencie a za účasti hostí z Ústrednej rady na čele s predsedom našej cirkvi bratom Oldřichom Sládkom, konferencia Slovenského združenia. Konferencia pozostávala z dvoch hlavných častí a to z časti pracovnej, ktorej sa zúčastnili delegáti konferencie a zo slávnostného konferenčného zhromaždenia, ktoré slúžilo k radosti a požehnaniu bratrov a sestier z celého Slovenska.

Prítomní delegáti zo zborov, ktorých bolo spolu šesťdesiatšesť, na pracovnej časti konferencie zvolili vedenie cirkvi na ďalšie konferenčné obdobie. Za predsedu Slovenského združenia bol zvolený opäť brat Michal Hroboň, ktorý si svojou zodpovednou prácou v predošlom funkčnom období získal dôveru členov, a preto mu táto zodpovednosť bola delegátmi opäť zverená. Tajomníkom Slovenského združenia bude na základe voľby delegátov opäť brat Ruben Žurek a hospodárom brat Ján Nikerle, ktorí túto funkciu vykonávali aj doteraz.

Zvlášť radostné a požehnané ovzdušie vládlo na slávnostnom konferenčnom zhromaždení v sobotu 23. apríla, ktoré sa zišlo v modlitebni Bratskej cirkvi na Slovensku, na Cukrovej ulici v Bratislave. V prvej časti zhromaždenia predstavil predseda Ústrednej rady brat Sládek novozvolených členov vedenia a členov výboru Slovenského združenia.

Slovom Božím slúžil doobeda i poobede náš hosť brat Jean Zürcher, ktorý poukázal na potrebu posväteného života ako ovocia viery v spásnu obeť nášho Spasiteľa Ježiša Krista.

Slávnostný ráz poobedňajšiemu zhromaždeniu dala zvláštna príležitosť vysvätenia brata Michala Hreňu, ktorý svojou doterajšou službou v gerlachovskom zbore osvedčil spôsobilosť ku konaniu zodpovednej služby hlásania evanjelia Ježiša Krista.

Veríme, že toto zhromaždenie, ktoré bolo naplnené Božím Slovom, piesňami chvály, hudbou i modlitbami, bolo posvätené i prítomnosťou Božieho Ducha, ktorý nás svojou mocou bude viesť, pokiaľ by sa Boží spásny zámer na svete nenaplnil.

R. ŽUREK

ZPRÁVA ZE ZASEDÁNÍ MÍROVÉHO VÝBORU

Dne 9. února 1983 proběhlo v Praze výroční zasedání rozšířeného Mírového výboru církve adventistů sedmého dne v ČSSR. Na tomto slavnostním setkání konaném na počátku nejkratšího, ale svými událostmi pro naše národy významného měsíce, byly hodnoceny dosažené výsledky mírové práce v rámci naší církve a její přínos k úsilí mírumilovných sil v naší vlasti i ve světě.

Předseda Ústřední rady dr. O. Sládek otevřel toto slavnostní zasedání a přivítal hosty, pracovníky Sekretariátu pro věci církevní Ministerstva kultury ČSR — vedoucího referátu nekatolických církví a náboženských společností p. Josefa Jungu a referenta p. dr. Jindřicha Kučeru a ředitele Sekretariátu pro věci církevní Národního výboru hl. města Prahy, p. Bohuslava Vytisku.

V referátech a diskusních příspěvcích členové mírové rady zdůraznili náš trvale kladný a aktivní přístup k otázkám zachování míru a budování šťastné budoucnosti našich národů. Šlechetná aktivita za mír a odzbrojení, mající za cíl ochranu a rozhojnění života, je také v úzké souvislosti s biblickými požadavky lásky a spravedlnosti. Mír je společným dobrem všech lidí a jedinou rozumnou alternativou současného světa, nemá-li být život lidstva ohrožen v samých základech. Proto také vítáme uspořádání Světového shromáždění za mír a život, proti jaderné válce, které se uskuteční letos v červnu v Praze.

Vedoucí referátu MK p. Junga pozdravil zasedání jménem Úřadu předsednictva vlády, Ministerstva kultury ČSR a Ministerstva kultury SSR. Ve svém referátu vzpomenul 35. výročí Vítězného února, ve kterém vidí pracující lid našich národů naplnění odkazu svého národně osvobozeneckého boje a završení historického poslání dělnické třídy. Naše země je dnes průmyslově i zemědělsky vyspělým státem, který uskutečňuje smělé plány v rámci nového uspořádání života svého lidu. K základním sociálním jistotám a právům všech občanů naší republiky patří právo na práci a vzdělání, bezplatná péče v nemoci a zajištění klidného stáří, přístup ke všem kulturním hodnotám a jejich ochrana, realizace práv a úprava vztahů jednotlivých národností a další. S uspokojením jsme také vyslechli ujištění, že díky serióznosti, otevřenosti a snaze o vzájemné pochopení se vztahy mezi státní správou a církví adventistů sedmého dne až dosud vyvíjely kladně. Jsou proto dány všechny předpoklady, aby zůstaly i nadále plodné a konstruktivní.

Jako věřící lidé a následovníci Ježíše Krista, Knížete pokoje, jsme zavázáni trvale působit a nadále pracovat v zájmu duchovního i hmotného blaha společenství, ve kterém žijeme. Ve svazku celosvětového adventismu se chceme vždy zasazovat o praktické naplnění těch ideálů, které lidstvo přibližují k cíli vytčenému naším Mistrem, životu dokonalé harmonie, krásy a trvalého míru na zemi i v celém vesmíru. Chceme proto ze všech svých sil usilovat o to, aby náš příklad dělné křesťanské lásky strhl i jiné k nadšenému úsilí o rozhojnění všech duchovních předpokladů i hmotných statků, které by obohatily, zjasnily a zkrášlily naše prostředí i životy našich spolubližních a tím současně přispěly k dalšímu rozkvětu naší vlasti.

Z tohoto zdařilého setkání jsme se rozcházeli s vědomím, že jsme také na úseku mírového úsilí vykonali kus dobré práce, ve které chceme i nadále pokračovat.

V. KOHÚT

PROSBA O POMOC

Vážení přátelé, bratři a sestry, v rámci redakce chceme vytvořit archiv časopisů a ostatních publikací v češtině a slovenštině, které naše církev doposud vydala. Archiv zamýšlíme doplnit rejstříkem, aby mohl sloužit jako studijní materiál širšímu kruhu spolupracovníků a zájemců.

Doposud se nám však podařilo získat velmi málo potřebného materiálu, proto se obracíme na Vás s prosbou o pomoc při hledání a sbírání starých tiskovin. Domníváme se, že mnohé staré časopisy a knihy, které dnes odpočívají v knihovnách nebo někde na půdách a ve sklepech, můžeme společným úsilím zachránit k užitku všech. Konkrétně máme zájem o časopisy „Hlasatel pravdy", „Stráž sionská", „Stráž pod Tatrami", „Prameň života" a podobné (vázané ročníky i jednotlivá čísla), o přednášky pro modlitební týdny, Biblické úkoly, knihy, brožury i drobné traktáty, tedy periodické i neperiodické publikace vydané naší církví DO ROKU 1952. Pokud některé číslo časopisu nebo publikaci obdržíme vícekrát, budeme je odesílatelům vracet. V případě, že se nám některé číslo nepodaří získat vůbec, rádi si je od Vás alespoň vypůjčíme, abychom pro archiv mohli získat jeho fotokopii.

Předem Vám děkujeme za pochopení a pomoc.

Informace, rady i případné tiskoviny zasílejte na naši adresu:

Redakce časopisu
Znamení doby
Londýnská 30
Praha 2 — Vinohrady
120 00

HUSINEC (k ilustracím na obálce)

Název tohoto malého jihočeského městečka je v našem povědomí tak úzce spjat se jménem M. Jana Husa, že by se nám mohlo zdát, že bylo pojmenováno na jeho památku. Ve skutečnosti tomu bylo naopak. Náš velký reformátor se zprvu jmenoval podle svého rodiště Jan z Husince a teprve později se stalo běžným zkrácené jméno Hus.

V době vlády „Otce vlasti" Karla IV. země prožila nebývalý rozmach. První mohutněla Praha, hlavní město říše, rozvíjela se však i venkovská města, bohatl venkov, rostly nové vesnice, města a hrady. Roku 1341 vznikl nedaleko šumavských hvozdů také pevný hrad Hus, na němž se usadili páni z Janovic. Ve 14. století už k němu náleželo 23 vesnic roztroušených podél říčky Blanice. Nejdál na sever, v údolí mezi lesnatými vrchy Husinec a Vráž, se rozkládala poslední hradní vesnice, podle nedalekého kopce nazvaná Husinec. V průběhu dalších let vzrostla na městečko.

Téměř na konci vesnice se nachází Husův rodný domek. V průběhu staletí několikrát vyhořel (podle pověsti hořelo v Husinci pokaždé, když některý rodák byl svěcen na kněze), ale Husova světnička zůstala nepoškozena. Dům byl ale mnohokrát upravován a přestavován. Jižní část byla koncem minulého století přeměněna na obchod a byt se třemi okny. Vcházelo se tam po kamenných schodech, na které byly použity kvádry kdysi lemující původní vrata. Také tašková střecha je nová stejně jako i zadní část domu. Upraven byl rovněž dvůr a zahrádka. Stodola byla roku 1893 přestavěna na pěknou evangelickou modlitebnu.

Není pochyb o tom, že ani nejstarší části domku nejsou původní. Když se kolem roku 1370 v nedávno založeném Husinci Jan Hus narodil, byl asi celý domek dřevěný, nizoučký, bez nynějšího velikého okna. I když byl v pozdějších dobách přestavěn, lidé vždycky věděli, že na tom místě se český reformátor narodil. Pobožní lidé si v 16. a v 17. století z dřevěného domku uřezávali třísky, prý proti bolení zubů.

Nedaleko za Husincem se vypíná skála, která se podle tradice rovněž váže k Husovu životu. Na ní prý malý Jan jako chlapec sedával „v knihách pohroužen".

Několik obrázků na obálce našeho časopisu nám přibližuje Husovo rodiště. Jsem ale přesvědčen, že každý, kdo si váží Husovy osobnosti a zvláště jeho reformačního díla, nenechá si ujít možnost navštívit jihočeské městečko Husinec osobně.

M. H.

(Na titulní straně Husův rodný domek, na zadní straně další snímky z Husince.)

ZNAMENÍ DOBY

Časopis církve adventistů sedmého dne v Československu. Vydává ústřední rada církve, redakce 120 00 Praha 2 — Vinohrady, Londýnská 30, telefon 25 78 63 v ÚCN Praha. Odpovědný redaktor Karel Nowak. Vychází šestkrát ročně. Cena výtisku 4 Kčs, roční předplatné 36 Kčs včetně obalu a poštovného. Distrubuce prostřednictvím sborů. Rukopis předán tiskárně v dubnu 1983. Imprimatur v červenci 1983. Vyšlo v srpnu 1983. Tiskne Severografia, n. p., závod 01 v Liberci, ul. 8. března 6.
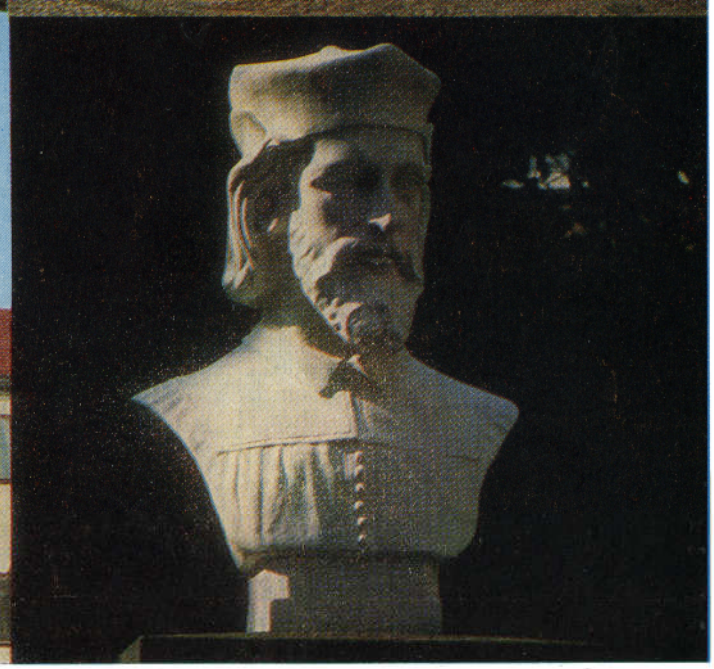
47820